

Kroski obzorja

GLASILO OBČINE SEŽANA | LETNIK XXV | ŠTEVILKA 3 | JUNIJ 2023 | TISKOVINA | POŠTNINA PLAČANA PRI POŠTI 6210 SEŽANA

OBČINA
SEŽANA

IZ VSEBINE:

- 70 let Glasbene šole Sežana
- Portret poveljnika Blaža Turka
- Državni prvaki v podjetniških idejah Popri 2023
- Inkubator Sežana – prejemnik nagrade feniks

torek
13. junij
ob 18.00

2. DOBRODELNI OTROŠKI PLESNI FESTIVAL
S PLESOM DO SMEHA
*Baletno društvo DLBU Divača v sodelovanju
z MDPM Sežana*

sobota
17. junij
ob 18.00

VODENI LITERARNI SPREHOD
V KORAK S KOSOVELOM
Prijave preko e-naslava: info@kosovelovdom.si.

petek
23. junij
ob 18.30

KONCERT ZA OTROKE
**RAJANJE Z ROMANO
KRANJČAN**

nedelja
25. junij
ob 20.00

DOBRODELNI KONCERT
POLETNA NOČ
Kraška pihalna godba z gosti

petek
30. junij
ob 17.00

ULIČNO GLEDALIŠČE
ANA DESETNICA

sobota
1. julij
ob 20.30

KONCERT
KRESNIKOV VEČER Z GOSTI
Osrednji gost: Rudi Bučar

ponedeljek
3. julij
ob 19.00

OTROŠKA PREDSTAVA
ZAOBLJUBA REKI

torek
4. julij
ob 20.30

KONCERT
**TRŽAŠKI PARTIZANSKI PEVSKI
ZBOR PINKO TOMAŽIČ**

ponedeljek
10. julij
ob 18.00

OTROŠKA PREDSTAVA
PALČEK NOS

od 7.do
16. julij
ob 21.30

**POLETNI KINO
NA KRASU**

sreda
19. julij
ob 21.00

KONCERT SIMFONIČNEGA ORKESTRA
IZ ŠPANIJE
JOVEN ORQUESTA DE JAEN
brezplačen dogodek

sobota
26. avgust
ob 21.00

KONCERT
MAGNIFICO

PRIHAJA NA NAŠE ODRE!

LEGENDA

GLEDALIŠČE
 GLASBA IN PLES
 RAZSTAVE

FILM
 ZA OTROKE

Izdaja:
Občina Sežana

Odgovorni urednik:
Miha Ravbar Vidmar

Namestnica odgovornega urednika:
Ivica Podgoršek

Uredniški odbor:
**David Terčon, Bojana Škabar,
Klementina Križman, mag. Peter Štoka,
Olga Knez**

Lektorica:
mag. Magdalena Svetina Terčon
(razen oglasnih sporočil)

Grafično oblikovanje:
DTP studio, Čeh Damijan s.p.

Tisk:
Grafika Gracer d. o. o.

Število izvodov:
5350

Glasilo je vpisano v Razvid medijev,
ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS,
pod zaporedno številko 388.

ISSN 2536-3832

Informacije v zvezi z izdajo občinskega
glasila dobite na tel. št.: 05/ 73 10 148,
e-mail: glasilo@sezana.si,
Petra Arko Kovačič.

Slika na naslovnici:
Peter Gedei

Glasilo si lahko ogledate v el. obliki na:
www.sezana.si - Kraški obzornik

Drage bralke, dragi bralci!

Ob urejanju številke, ki je pred vami, me je presenetilo, da prevladujejo teme, ki odražajo našo skupno pozornost k urejenosti okolja, razmišljanju o njegovi ohranitvi in obnovi ter posvečanju k združevanju in medsebojnemu sodelovanju. Minuli dan Zemlje je bil priložnost za razmislek o našem odnosu do okolja, solidarnosti med ljudmi ter pomembnosti medsebojne pomoči in spoštovanja. To je dan, ko se zavemo, da smo vsi soustvarjalci skupne prihodnosti in da je naša usoda tesno prepletena z zdravjem narave. Osveščенost o okolju je ključnega pomena za ustvarjanje trajnostne prihodnosti. Vsak posameznik lahko prispeva k spremembam. Naše majhne vsakodnevne odločitve lahko imajo velik vpliv. Zmanjšanje uporabe plastike, recikliranje, izbira trajnostnih in lokalno pridelanih izdelkov, varčevanje z energijo in vodo – lahko se sliši kot zljajnano natolcevanje, a to so načini, kako lahko vsakdo od nas prispeva k ohranjanju okolja, v katerem živimo. Predvsem pa dajemo širšim družbenim organizacijam jasen signal, kakšno okolje si želimo in od njih zahtevamo več in ustvarimo premik k bolj odgovornemu odnosu do našega planeta.

In vendar se ta odnos začne v skupnosti.

V skupnosti, v kateri živimo, jo soustvarjamo in jo tako prenašamo drugim rodovom. Prav je, da smo kritični, kot je prav, da pričakujemo več od družbenih premikov okoli nas. Pomembno pa je zavedanje, da smo del te družbe v prvi vrsti mi in da s svojim pečatom neizbrisno krojimo to skupnost. S slabim ali dobrim.

Prijetno branje!

Miha Ravbar Vidmar

OBVESTILO AVTORJEM:

Prosimo vas, da nam vse prispevke in fotografije pošiljate na elektronski naslov **glasilo@sezana.si**. Rok za oddajo gradiva za naslednjo številko je 28. 7. 2023. Članki naj obsegajo največ 3000 znakov s presledki, vsebovati pa morajo naslov članka ter ime in priimek avtorja oziroma avtorjev besedila in fotografij. Fotografije morajo biti v jpeg formatu, ustrezne ločljivosti (300 dpi, najmanjše velikosti 1MB in ne večje od 3 MB), neobrezane in neoblikovane. Uredniški odbor si pridružuje pravico do zavrnitve neprimernih prispevkov, do spreminjanja besedila v smislu lektoriranja, krajšanja in združevanja prispevkov ter pravico do obdelave poslanih fotografij. Z oddajo gradiva se pošiljatelj strinja z njegovo objavo.

5. seja Občinskega sveta Občine Sežana

Občinski svet je na tokratni redni seji sprejel sklep v zvezi s problematiko ukinjanja upravnih enot v Republiki Sloveniji. Podal je tudi soglasje k številu in vrsti oddelkov v javnem vzgojno-izobraževalnem zavodu Vrtec Sežana v šolskem letu 2023/24. Potrdil je Letno poročilo družbe INKUBATOR, d. o. o., ekonomske, organizacijske in tehnološke storitve Sežana za leto 2022. Obravnaval in potrdil je tudi Sklep o potrditvi cene storitve javne službe odvajanja in čiščenja odpadne vode ter cene storitve, povezane z nepretočnimi greznicami, obstoječimi greznicami in malimi komunalnimi čistilnimi napravami in določitvi subvencije med potrjeno in zaračunano ceno v občini Sežana ter Sklep o potrditvi cene storitve javne službe oskrbe s pitno vodo in določitvi

subvencije med potrjeno in zaračunano ceno v občini Sežana.

Svetniki so se seznanili s tremi letnimi poročili podjetja Komunala, d. d., za leto 2022, in sicer najprej s področja urejanja javnih poti, površin za pešce in zelenih površin, zatem zbiranja in prevoza komunalnih odpadkov in nazadnje izvajanja gospodarske javne službe za pokopališko dejavnost in urejanje pokopališč. Po skrajšanem postopku so sprejeli tudi dva odloka: Odlok o spremembah Odloka o predmetu in pogojih za podelitev koncesije za opravljanje obvezne občinske gospodarske javne službe 24-urne dežurne pogrebne službe v občini Sežana in Odlok o dopolnitvi Odloka o pokopališkem redu v občini Sežana.

Sledila je predstavitev različnih vse-

bin s področja kulture. Pomembno je bilo sprejetje Lokalnega programa kulture v občini Sežana za obdobje 2023–2027, ki bo zagotavljal dolgoročno strategijo delovanja vseh deležnikov na področju kulture. Svetniki so potrdili tudi Letni program kulture v občini Sežana za leto 2023 ter Pravilnik o sofinanciranju dejavnosti kulturnih društev.

V nadaljevanju sta bila sprejeta tudi sklepa o razporeditvi presežka prihodkov nad odhodki v javnih zavodih, in sicer javnega zavoda Zavod za gasilno in reševalno službo Sežana ter Osnovne šole Srečka Kosovela Sežana. Potrdili so tudi sklepa s področja tekočih premoženjsko-pravnih zadev, ki omogočajo nemoteno delo na področju ravnanja z nepremičnim premoženjem Občine Sežana.

Občinski svet je potrdil tudi spremembe in dopolnitve imenovanja članov v Odbor za kulturo, šolstvo in šport, Odbor za gospodarske dejavnosti in premoženjske zadeve, Odbor za turizem in Odbor za čezmejno in regionalno sodelovanje. Svetniki so imenovali tudi predstavnico Občine Sežana v Svet lokalnih skupnosti javnega socialno varstvenega zavoda Center za socialno delo Južne Primorske za mandatno obdobje 2023–2027, namestnico člana Skupščine javnega podjetja Kraški vodovod Sežana, d. o. o., za mandatno obdobje 2023–2027 ter podali pozitivno mnenje z obrazložitvijo kandidatki za ravnateljico javnega vzgojno-izobraževalnega zavoda Osnovna šola Dutovlje.

Župan za en dan

V sredo, 10. marca 2023, sem po zmagi na volitvah, ki so jih izvedli v tretjem in četrtem letniku na Šolskem centru Srečka Kosovela Sežana, imel priložnost, da se preizkusim kot župan za en dan. V sredo me je torej namesto v šolo moja pot popeljala v kabinet župana.

Ob 8. uri sem skupaj s profesorico Polono Strnad Bensa prišel na Občino Sežana, kjer sem se najprej na uvodnem sestanku pri županu Andreju Sili seznanil z delovnimi področji in pristojnostmi občine ter obveznostmi in odgovornostmi župana. Cel dan sem spremljal župana na različnih sestankih, se preizkusil pri vodenju srečanja

s predstavniki svetniških skupin, prisostvoval novinarski konferenci ob 70-letnici Glasbene šole Sežana ter izpolnil tudi nekaj protokolarnih obveznosti. Nekaj prostega časa pa sem izkoristil tudi za pogovor na temo čezmejnega sodelovanja in mednarodnih odnosov z županovo svetovalko Matejo in bivšim županom Občine Davornom. Svoj dan na Občini sem zaključil na sestanku z ekipo RTV Koper na temo promocije Občine Sežana.

Županska funkcija ni za šalo, presenečen sem bil nad županovo raznolikostjo obveznosti in širino ter obsegom dela, ki mu ga ne zmanjka. Poleg tega pa za

vsakim njegovim dejanjem oziroma podpisom pravno odgovarja. Po drugi strani je biti župan lahko ena najlepših funkcij, ki je hkrati zelo pomembna za lokalno skupnost. Svoje lokalno okolje lahko spreminjaš na boljše in ga nadgrajuješ, rešuješ različne izzive ter pomagaš ljudem. Kot človek pa postajaš modrejši, spretnejši in bolj razgledan. Kot najpomembnejše večine oziroma osebnostne lastnosti za župansko funkcijo bi izpostavil komunikativnost, zmožnost improvizacije, odgovornost, angažiranost, znati zares poslušati in pa usmerjenost k ciljem. Izkušnje in dobra ekipa pa so tudi pomembni člen

pri kovanju županove zgodbe. Po moji izkušnji ima trenutni župan vse našete lastnosti in mislim, da bo z odliko izpeljal svoj štiriletni mandat.

Pogovarjali smo se tudi o nadgradnji in implementaciji dodatnega sodelovanja s šolskim centrom na področju razumevanja lokalne politike in samo-

uprave ter spoznavanja političnih procesov in s tem spodbujanja aktivnega državljanstva. S sodelovanjem bi se občina približala dijakom, kar, menim prispeva k razvoju občine in iniciativi mladih v politiki.

Moja zahvala gre dijakom za izvolitev na župansko funkcijo. Posebna zahvala gre tudi profesorici Poloni Strnad Bensa, ki je z mano preživela cel dan in kot župan sem imel celo svojo 'asistentko', s katero sva bila dobra ekipa. Nenazadnje ne smem pozabiti niti na zahvalo svetovalki župana Mateji Grzetič Žerjal, ki ima še ogromno drugih funkcij, in županu Andreju Sili, ki mi je namenil svoj čas kljub natrpanemu urniku. Preživel sem čudovit dan, ki mi bo še dolgo ostal v spominu. Hvala.

Besedilo: Jaša Vodičar

Zavihajmo rokave in pomahajmo plevelu v slovo

Pretekli mokri tedni so omogočili idealne pogoje za razrast neželene, samonikle vegetacije (plevela), še posebno ob cestni infrastrukturi, na stičiščih ograjnih kamnitih zidov in pločnikov. Šopi trav, ki bodejo izpod zidov, kazijo podobo naselij, še posebno vzdolž glavnih prometnic, in dajejo videz zapuščenosti in neurejenosti.

Razlogi odstranjevanja neželene samonikle vegetacije so zagotavljanje prometne varnosti, preglednosti ob cestah, izgled naselij, ohranjanje infrastrukture (vegetacija lahko povzroča poškodbe), preprečevanje širjenja invazivnih vrst ter skrb za zdravje (dolo-

čene vrste vegetacije lahko povzročajo alergijske reakcije pri ljudeh).

Poleg izvajalca za vzdrževanje javnih in zelenih površin, Komunale Sežana, d. d., ki dnevno skrbi, čisti in izvaja številne storitve za dvig kakovosti bivanja in boljšega počutja ljudi (med drugim tudi odstranjuje neželena samoniklo vegetacijo), je vloga vseh nas, prebivalcev občine Sežana, pri obvladovanju neželene vegetacije v urbanem okolju izrednega pomena za ustvarjanje urejenega, varnega in estetsko privlačnega okolja. Namreč, s skrbnim odstranjevanjem plevela, grmovja in drugih neželenih rastlin s svojih dvorišč, vrtov, zidov in obcestnih površin poma-

gamo ohranjati preglednost, varnost in čistočo naselij. Iz lastnih izkušenj vem, da to posamezniku vzame le nekaj minut časa, vendar pa pomembno prispeva k urejenosti naselja.

Ker verjamem, da si prav vsak od nas želi živeti v lepem, zdravem in varnem kraju, vas vljudno prosim, da strnemo vrste in vsak pred svojim objektom oziroma zidom odstrani plevel, ki je na stiku s pločnikom oziroma drugo javno površino.

Zahvaljujem se vam za skrb in trud!

Andrej Sila, župan

Sežano obiskal minister za Slovence v zamejstvu in po svetu

Na povabilo župana Andreja Sile je 25. aprila 2023 Občino Sežana obiskal Matej Arčon, minister za Slovence v za-

mejstvu in po svetu in se sestal na temo čezmejnega sodelovanja in razvojne vizije čezmejnega območja Matičnega Krasa. Minister Arčon se je seznanil z namero ustanovitve Evropskega združenja za teritorialno sodelovanje ter prisotnim prenesel izkušnjo ustanavljanja EZTS GO.

Po srečanju na Občini si je na nekdanjem mejnem prehodu Lipica ogledal prostore, kjer je predviden sedež čezmejnega geoparka Kras – Carso in EZTS.

Na srečanju z ministrom Arčonom so bili poleg župana Občine Sežana prisotni tudi Andreja Živic, poslanka v Državnem zboru RS, in Vanja Jelen, podžupanja Občine Sežana.

Slovesnost ob dnevu upora proti okupatorju

V petek, 21. aprila 2023, je v dvorani Krajevne skupnosti Lokev potekala osrednja občinska slovesnost ob državnem prazniku, dnevu upora proti okupatorju. Na povabilo Občine Sežana je letošnje osrednje prireditev skupaj z Moškim pevskim zborom Tabor Lokev, Vojaškim muzejem Tabor Lokev in lokalnim območnim odborom ZZB za vrednote NOB organizirala Krajevna skupnost Lokev. Uvodna beseda je pripadla predsedniku KS Lokev Robertu Müllnerju, sledil je nagovor Andreja Sile, župana Občine Sežana. Slavnostni govornik na prireditvi je bil predsednik ZZB za vrednote NOB Slovenije Marjan Križman. V skoraj dvehurnem programu, ki je bil posvečen partizanski pesmi, je poleg MoPZ Tabor Lokev sodelovala Marjetka Popovski s skupino Cvet v laseh, spremljavo na harmoniki pa sta prispevala Marko Petelin in Miran Peče-

nik. Častni občan Občine Sežana Srečko Rože je predstavil delovanje NOB v Lokvi in okolici. Prireditev je na edinstven način povezoval Igor Rojc, ki je poleg vodenja prireditve recitiral pesmi partizanskega

pesnika Karla Destovnika - Kajuha. Slovesnost se je zaključila s petjem slovenske rodoljubne pesmi in (neuradne) himne Primorcev Vstajenje Primorske, ki je številne obiskovalce še dodatno navdušila.

Župan Občine Sežana se je udeležil letne skupščine Društva TIGR Primorske

V soboto, 15. aprila 2023, ob 9.30 je v dvorani Capriola Hotela Maestoso v Lipici potekala Letna skupščina Društva TIGR Primorske, kjer je bilo predstavljeno delo društva v letu 2022 ter plan dela in finančni načrt za leto 2023.

Društvo ima v načrtu veliko dogodkov na področju kulture in izobraževanja, več pozornosti pa so na skupščini namenili povezovanju s Slovenci v zamejstvu.

Kulturni program so oblikovali štirje člani Kraške pihalne godbe Sežana. Skupščine se je udeležilo veliko vabljenih gostov, med njimi tudi župan Občine Sežana Andrej Sila, ki je nagovoril udeležence in jim izrekel dobrodoščilo. Poleg njega so se skupščine udeležili tudi župan Občine Komen mag. Erik Modic, županja Občine Divača Alen-

ka Štrucl Dovgan in županja Občine Hrpelje - Kozina Saša Likavec Svetelšek. Izkazali so svojo podporo in društvu zaželeli vse dobro pri nadaljnjem delovanju.

Po skupščini so udeleženci prisluhnili predavanju zgodovinarja dr. Salvatorja Žitka z naslovom Gentilejeva šolska reforma in njene posledice za primorsko šolstvo v času fašističnega režima.

Pomemben premik v postopku izdaje gradbenega dovoljenja za gradnjo večnamenskega objekta z glasbeno šolo

V sredo, 29. marca 2023, je v okviru upravnega postopka izdaje gradbenega dovoljenja za gradnjo večnamenskega objekta z glasbeno šolo v Sežani prišlo do pomembnih premikov. Delni poprav-

ki prvotnega projekta so stranske udeležence, ki so prvotno nasprotovali name-ravani gradnji, prepričali, da z gradnjo ne bo poseženo v njihov položaj.

V nadaljevanju je pričakovati gradbeno

dovoljenje, ki bo občino postavilo pred nov pomemben izziv. Gradnjo bo namreč potrebno načrtovati na način, ki bo v naslednjih letih zagotavljal finančno vzdržnost občinskega proračuna.

Predstavljen je bil idejni projekt Center urbanih športov

V ponedeljek, dne 17. aprila 2023 je v Veliki sejni dvorani Občine Sežana potekala predstavitev projekta Center urbanih športov. Dogodek je obiskalo precej občanov in občank, ki se zanimajo za

nove športne površine. Center urbanih športov bo povezoval nekatere nove, bo pa tudi ohranil nekatere že obstoječe športe na samem prostoru.

V sklopu bodo urejene zunanje površine v velikosti 4443m², na parcelo ob Ljudski univerzi Sežana (parcela 4023/4 K.O. Sežana) pa se bo umestilo betonski skate park, pump track poligon in pump track za otroke, zunanja funkcionalna igrala, prilagojena za različne starostne segmente, plezalni balvan, košarkarsko igrišče, otroško funkcionalno igrišče, celoten park pa

bo povezala urbana trim steza.

Projektanti podjetja Alliance so predstavili tehnične podrobnosti in povedali, da smo trenutno v fazi idejne zasnove in umeščanja športnih panog v prostor. Obiskovalci dogodka so o projektu podali številna mnenja, ki jih bo lokalna skupnost skušala kar se da udejanjiti. Glede na podana mnenja in odzive obiskovalcev bo lokalna skupnost projekt nekoliko prilagodila in zatem pričela z nadaljnjimi postopki pridobivanja mnenj, ki so potrebne za pridobitev gradbenega dovoljenja.

Klub slovenskih podjetnikov v obalno-kraški regiji

Klub slovenskih podjetnikov (SBC) je v okviru sejma Internautica v Marini Portorož gostil dogodek SBC pri vas v Obalno-kraški regiji. Podjetniki so v razpravi z župani razmišljali o trenutnem sodelovanju z lokalnimi skupnostmi, o tem, kaj v praksi deluje in kje bi sodelovanje

lahko bilo boljše ter iskali priložnosti za prihodnje tesnejše povezovanje.

Na dogodku so sodelovali župan Občine Piran Andrej Korenika, župan Občine Sežana Andrej Sila ter podjetniki Joc Pečičnik, Matjaž Murko in Andrej Klančar, vsi trije člani SBC.

Župana sta izpostavila potrebo po krepitvi dodatnih panog, ne zgolj turizma, zlasti na Obali, ter nujnost skladnega, povezanega razvoja podjetništva in investicij na eni in infrastrukturnih zmogljivosti na drugi strani.

»Potrebujemo regionalni razvoj, usmerjeno politiko in kakovostno šolstvo. To so tri najpomembnejše politike. Na ravni države bi potrebovali načrt za deset let vnaprej,« je prepričan Joc Pečičnik, ki se mu zdi ta trenutek največja težava pasivnost, saj se »pri nas nič ne zgodi«.

Po okrogli mizi so podžupan Mestne občine Koper Janez Starman ter župani Pirana, Sežane in Komna (mag. Erik Modic) s SBC podpisali pismo o nameri za partnerstvo in sodelovanje na področju gospodarstva.

Inkubator Sežana z novo strategijo in programi v krepitev podjetniškega podpornega okolja

Inkubator Sežana je uspešno realiziral poslanstvo in zastavljene cilje, ki jih je imel v zadnjih štirih letih, in to kljub razmeram, ki so jih krojile epidemija koronskega virusa in drastične razmere na energetskem trgu. Dosežke so predstavili direktor Dorijan Maršič, župan Občine Sežana Andrej Sila in predsednik nadzornega sveta Inkubatorja Marjan Mateta.

Inkubator, d. o. o., Sežana že od leta 1991 povezuje in daje zagon podjetništvu ter razvoju novih vsebin in inovativnih produktov. Spodbuja predvsem inovativne ideje in jim skozi proces inkubacije ponuja celovito podporo za razvoj in ustanovitev novih podjetij z dodano vrednostjo.

»Inkubator Sežana izpolnjuje poslanstvo, za katerega je bil ustanovljen. Učinki se poznajo tako v občini Sežana kot v regiji. V občini želimo zagotoviti pogoje za prehod podjetij iz Inkubatorja v nove prostore prihodnje industrijske cone,« je dejal župan Občine Sežana Andrej Sila.

Med letoma 2018 in 2022 je družba opravila več kot 11.000 svetovalnih in mentorskih ur, sodelovala z več kot 100 strokovnjaki in visokošolskimi ustanovami, podjetji in drugimi na

več kot 130 domačih in mednarodnih dogodkih. Evalvirali so več kot 150 poslovnih idej in inkubirali 26 novih podjetij. Odprli so novo poslovno enoto v Kopru, razvijali nove podjetniške in študijske programe ter prejeli več nagrad in priznanj. Vse to je razlog za zadovoljstvo in Inkubator Sežana se uvršča med najuspešnejše subjekte inovativnega in podjetniškega podpornega okolja v Sloveniji.

Inkubator je zasnoval tudi strategijo

za obdobje med letoma 2023 in 2027, ki predvideva še večjo vpetost v lokalno in mednarodno inovativno in podjetniško podporno okolje ter uvajanje novih programov.

Več informacij z novinarske konference je objavljenih na spletni strani inkubator.si. (uporabiti hiperlink <https://inkubator.si/novinarska-konferenca-inkubatorja-sezana/> za pdf verzijo)

Ustanovljena je Komisija za mladinska vprašanja

V ponedeljek, 27. marca 2023, se je na ustanovitveni seji sestala Komisija za mladinska vprašanja za mandatno obdobje 2022–2026. Namen Komisije,

ki deluje kot posvetovalno telo župana, je celovita obravnava področja mladine s ciljem vključevanja mladih pri snovanju razvoja občine. Vloga Komisije je,

da bi s sodelovanjem z Občino Sežana in organizacijami mladih spodbudili pogoje za razvoj mladinskih dejavnosti, pri tem pa so njene naloge usmerjene v pripravo strateških in razvojnih programov na področju dejavnosti mladih, spremljanje izvajanja odloka o mladinskem delu, priprava predlogov in pobud občinskim organom ter obravnava vprašanj, ki so povezana z mladino.

Na prvi seji se je članom komisije, ki so sicer aktivni predstavniki različnih društev in organizacij na področju kulture, turizma, športa, sociale, študentskih organizacij, tabornikov in skatov, pridružil tudi župan Andrej Sila in jim zaželel uspešno delo, veliko izzivov in mnogo napredka pri izvajanju ukrepov na področju mladine. Za začetek so prisotni člani med seboj izvolili predsednika in namestnico.

Mlade bodo v mandatnem obdobju 2022–2026 zastopali naslednji predstavniki:

1. NIK BRCAR, predstavnik Kluba študentov Sežana, predsednik;
2. EVA MIKLAVEC, predstavnica krajevnih skupnosti, podpredsednica;
3. ANJA ANTONČIČ, Predstavnica Društva tabornikov rod Kraških jrt, članica;
4. JERNEJA NABERGOJ, predstavnica Združenja slovenskih katoliških skavtinj in skavtov, Skavtska skupine Sežana 1, članica;

5. JULIJA JEKŠE, predstavnica Medobčinskega društva prijateljev mladine Sežana, članica;
6. JOVANA ĐUKIČ, predstavnica Zavoda za šport, turizem in prosti čas Sežana – Mladinski center Podlaga, članica;
7. KRISTJAN FUNA, predstavnik krajevnih skupnosti, član.

Občina Sežana se nadeja dobrega sodelovanja z mladino v želji, da bi področje mladih ustrezno sistemsko uredila, in z različnimi vključujočimi akcijami ok-

repila certifikat Mladim prijazna občina in dvignila raven učinkovitosti na področjih, ki so za mlade pomembna.

Novi člani pa vsem mladim in mladim po srcu sporočajo, da lahko Komisiji za mladinska vprašanja želje, predloge in pobude pošljejo na elektronski naslov mladi@sezana.si in jim obljublajo, da bodo prav vsa prispela sporočila tudi obravnavali.

Tudi v letu 2023 prostovoljstvu prijazna občina

Občina Sežana je osmič postala Prostovoljstvu prijazna občina. V letošnjem letu je Slovenska filantropija prostovoljce iz vse Slovenije gostila v Žalcu, kjer je na slavnostni prireditvi razglasila prejemnike nazivov. V okviru Nacionalnega tedna prostovoljstva so bila podeljena številna priznanja na področju prostovoljstva.

Certifikat, ki ga je za Občino Sežana sprejela Tanja Ravbar, vodja oddelka za gospodarske in družbene dejavnosti, je pravzaprav zahvala Občine Sežana številnim prostovoljskim aktivnostim mnogih društev, organizacij in posameznikov na različnih področjih delovanja. Prav prostovoljstvo je tisto, ki izboljšuje kakovost življenja v lokalni skupnosti, pomaga ogroženim in tis-

tim, ki potrebujejo najrazličnejšo pomoč. Nenazadnje prostovoljstvo krepi tudi odgovornost do okolja in soljudi. Občina Sežana neprestano skuša na različne načine vsem društvom pri njihovih prostovoljskih aktivnostih pomagati, da lahko številne programe lažje izvedejo.

Prostovoljske organizacije, društva in posamezniki v naši lokalni skupnosti vsako leto izvedejo številne programe izključno na prostovoljski bazi, za kar se jim Občina Sežana iskreno zahvaljuje.

Občina Sežana se iskreno zahvaljuje vsem prostovoljkam in prostovoljcem. Hvaležni in ponosni smo, da v lokalni skupnosti živi veliko srčnih ljudi, ki v okolje vnašajo skrb, trud in v prostem času pomagajo graditi dobre stvari.

Kroski obzorja

Javni razpis za dodelitev denarnih spodbud iz občinskega proračuna učencem, dijakom in študentom v občini Sežana za leto 2023

1. Naziv in sedež sofinancerja:

Občina Sežana, Partizanska cesta 4, 6210 Sežana

2. Pravna podlaga:

Pravilnik o dodeljevanju denarnih spodbud iz občinskega proračuna učencem, dijakom in študentom v Občini Sežana (Uradni list RS, št. 41/2018), Odlok o proračunu Občine Sežana za leto 2023 (Uradni list RS, št. 30/2023, z dne 20. 03. 2023) in Pravilnik o postopkih za izvrševanje proračuna RS (Uradni list RS, št. 50/07, 61/08, 99/09 – ZIPRS1011, 3/13, 81/16, 11/22, 96/22, 105/22 – ZZNŠPP in 149/22).

3. Predmet razpisa:

Predmet razpisa je dodelitev denarnih spodbud za učence osnovnih šol od zaključenega sedmega razreda III. triletja ter stimulacija dijakov in študentov pri pridobivanju formalne izobrazbe.

4. Upravičenci za dodelitev sredstev:

Upravičenci do denarnih spodbud so učenci osnovnih šol od zaključenega sedmega razreda III. triletja, dijaki srednjih šol ter študenti (redni in izredni) višjih strokovnih šol in visokošolskih zavodov, ki izpolnjujejo naslednje pogoje:

- so državljani Republike Slovenije in imajo stalno prebivališče v Občini Sežana;
- so kot učenci dosegli povprečje 4,5 in več; kot dijaki povprečje 4,2 in več; kot študenti povprečje 6 in več;
- niso v delovnem razmerju, ne prejemajo nadomestila za brezposelne pri Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje, ne opravljajo pridobitne dejavnosti in nimajo statusa zasebnika oziroma samostojnega podjetnika.

Pri študentih se ne upoštevajo učni uspehi in drugih dosežkov, če je bil študent v študijskem letu 2022/2023 ponovno vpisan v isti letnik kot predhodno študijsko leto oziroma je bil v študijskem letu 2022/2023 absolvent oziroma vpisan v dodatno študijsko leto. Pri uspehu študentov se prav tako ne upošteva uspeh, če je študent v študijskem letu 2021/2022 opravil le zaključno diplomsko delo.

V primeru da je prosilec mladoletna oseba, ga v postopku dodeljevanja denarnih spodbud zastopa njegov zakoniti zastopnik. Denarne spodbude se nakažejo na transakcijski račun prosilca.

5. Merila pri dodelitvi denarnih spodbud:

KATEGORIJA	POVPREČJE (v preteklem šolskem oziroma študijskem letu 2021/2022)	VREDNOST DENARNE SPODBUDE
UČENCI	4,5 in več	100,00 EUR
DIJAKI	4,2 in več	120,00 EUR
ŠTUDENTI	od 6,0 do 7,59	70,00 EUR
	od 7,6 do 8,99	130,00 EUR
	od 9,0 do 10	180,00 EUR

6. Višina sredstev:

Višina razpisanih sredstev je zagotovljena na proračunski postavki 233101 – Finančne pomoči učencem, dijakom in študentom in znaša 30.000,00 EUR.

7. Obdobje za porabo sredstev:

Dodeljena sredstva morajo biti porabljena v letu 2023, v skladu s predpisi, ki določajo izvrševanje proračuna.

8. Razpisni rok:

Rok za prijavo na razpis je 19. junij 2023.

9. Kraj, kjer lahko prosilci dvignejo razpisno dokumentacijo:

Razpisno dokumentacijo lahko zainteresirani prosilci dvignejo vsak delavnik v sprejemni pisarni Občine Sežana, Partizanska cesta 4, Sežana – pisarna št. 1. Razpis in obrazci so dosegljivi tudi preko internetne strani Občine Sežana: <http://www.sezana.si> (zavihek Javni razpisi, naročila in natečaji).

10. Pristojni uslužbenci za dajanje informacij in pojasnil:

Matej Felicjan, pisarna št. 66, tel. 05 73 10 114, matej.felicjan@sezana.si.

11. Vsebina vloge:

Vloga na javni razpis mora biti izdelana izključno **na obrazcih**, ki so sestavni del razpisne dokumentacije, biti mora čitljiva in na ustreznih mestih podpisana.

Vsebovati mora vse obvezne priloge, dokazila in podatke, določene v razpisni dokumentaciji.

K razpisni dokumentaciji morajo prosilci **priložiti** naslednjo dokumentacijo:

- originalno potrdilo o vpisu za tekoče šolsko leto 2022/2023 (**velja za dijake in študente**);
- spričevalo za **preteklo šolsko leto (2021/2022)** oz. potrdilo o vseh izpitolih opravljenih v preteklem študijskem letu 2021/2022 (od 01. 10. 2021 do 30. 9. 2022);
- izjavo o točnosti podatkov v vlogi in prilogah (IZJAVA 1);
- IZJAVA 2 (**izpolnijo jo samo študenti**);
- izjavo, da prosilec ni v delovnem razmerju, ne prejema nadomestila za brezposelne pri Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje, ne opravlja pridobitne dejavnosti in nima statusa zasebnika in samostojnega podjetnika, ki jo izpolnijo prosilci od dopolnjenega 15. leta starosti dalje (IZJAVA 3);
- fotokopija **bančnega računa (bančne kartice) prosilca in ne zakonitega zastopnika** (v primeru, da je na bančni kartici ime in priimek zakonitega zastopnika, ker je le-ta pooblaščen, priložite zraven dokazilo, ki izkazuje, da je bančni račun prosilčev – npr. pogodbo o odprtju in vodenju transakcijskega računa) in
- fotokopija osebne dokumentacije.

Komisija lahko naknadno zahteva še predložitev drugih dokumentov kot dokazilo resničnosti navedb v vlogi in priloženi dokumentaciji.

12. Oddaja in dostava vlog:

Popolna vloga z vsemi zahtevanimi prilogami mora biti v razpisanem roku predložena na naslov: **Občina Sežana, Partizanska cesta 4, 6210 Sežana**. Vloga mora biti v zapečatenem ovitku opremljena z napisom na prednji strani: **»Ne odpiraj – vloga na javni razpis za dodelitev denarnih spodbud iz občinskega proračuna učencem, dijakom in študentom v Občini Sežana za leto 2023«**. Na hrbtini strani mora biti naslov pošiljatelja.

OBČINA SEŽANA
PARTIZANSKA C. 4
6210 SEŽANA

»Ne odpiraj - vloga na javni razpis za dodelitev denarnih spodbud iz občinskega proračuna učencem, dijakom in študentom v Občini Sežana za leto 2023«.

IME IN PRIIMEK,
NASLOV,
POŠTA

Šteje se, da je vloga prispela pravočasno, če je bila najkasneje zadnji dan razpisnega roka prejeta v sprejemni pisarni Občine Sežana, Partizanska cesta 4, 6210 Sežana, ali če je bila najkasneje zadnji dan razpisnega roka oddana na pošti kot priporočena pošiljka.

Za prepozno se šteje vloga, ki ni bila najkasneje zadnji dan razpisnega roka prejeta v sprejemni pisarni Občine Sežana ali ni bila najkasneje zadnji dan razpisnega roka oddana na pošti kot priporočena pošiljka.

Za nepopolno se šteje vloga, ki ne vsebuje vseh obveznih sestavin, zahtevanih z javnim razpisom in razpisno dokumentacijo.

Oddaja vloge pomeni, da se prosilec strinja z vsemi pogoji ter merili razpisa. Nepravočasne vloge bodo zapečatene vrnjene prijaviteljem.

13. Obravnavanje vlog:

Po poteku razpisnega roka bo strokovna komisija najkasneje v osmih dneh od poteka roka za prijavo na razpis hkrati odprla vloge, ki bodo prispele do razpisnega roka. Odpiranje vlog ne bo javno. V primeru formalno nepopolne vloge bo prosilec pozvan, da v roku 8 dni od dne prejetega obvestila dopolni vlogo. V kolikor vloga v navedenem roku ne bo dopolnjena, bo s sklepom zavrnjena. Prepozno prispele vloge se ne obravnavajo in se naslovnikom vrnejo.

Komisija bo opravila strokovni pregled popolnih vlog in jih v primeru izpolnjenih pogojev ocenila na podlagi meril za dodelitev denarnih spodbud, ki so določena v Pravilniku o dodeljevanju denarnih spodbud iz občinskega proračuna učencem, dijakom in študentom v Občini Sežana, ter podala predlog pre-

jemnikov denarnih spodbud in višino sredstev.

Predlog prejemnikov denarnih spodbud se predloži direktorju občinske uprave oziroma vodi notranje organizacijske enote, ki izda sklepe o izboru prejemnikov denarnih spodbud. Prosilec ima možnost pritožbe na župana Občine Sežana v roku 8 dni od prejema sklepa.

14. Odpiranje vlog in obveščanje o izboru

O izboru in višini sredstev, dobljenih na tem razpisu, bodo prosilci obveščeni v 30 dneh po sprejeti odločitvi in podaji predloga na seji komisije. Izbranim učencem, dijakom in študentom bodo izdani sklepi o izboru prejemnikov denarnih spodbud ter višini dodeljenih sredstev.

Številka: 430-5/2023-5

Datum: 14. 4. 2023

Andrej Sila,
župan

Javni razpis za subvencioniranje obnov kraških suhih zidov v občini Sežana v letu 2023

Obveščamo vas, da je bil 2. 6. 2023 v Uradnem listu RS objavljen **Javni razpis za subvencioniranje obnov kraških suhih zidov v občini Sežana v letu 2023**, ki ga razpisuje Občina Sežana.

Javni razpis je **odprt do porabe sredstev, vendar najdlje do vključno 31. 7. 2023**.

Besedilo javnega razpisa in celotna razpisna dokumentacija so objavljeni na spletni strani Občine Sežana www.sezana.si, pod »Novice, objave in obvestila« – »Javni razpisi, naročila in objave«.

1. Pravna podlaga za izvedbo javnega razpisa:

Določila Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (ZUJIK) (Uradni list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13, 68/16, 61/17, 21/18 – ZNOrg, 3/22 – ZDeb in 105/22 – ZZNSPP), Pravilnika o postopkih za izvrševanje proračuna Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 50/07, 61/08, 99/09 – ZIPRS1011, 3/13, 81/16, 11/22, 96/22, 105/22 – ZZNŠPP

in 149/22), Odloka o proračunu Občine Sežana za leto 2023 (Uradni list RS, št. 30/23), Pravilnika o subvencioniranju obnov kraških suhih zidov v občini Sežana (Uradni list RS, št. 32/18) ter Letnega programa kulture v občini Sežana za leto 2023 (št. 032-5/2023-14), sprejet na seji Občinskega sveta Občine Sežana dne 11. 5. 2023.

2. Razpisovalec:

Občina Sežana, Partizanska cesta 4, 6210 Sežana.

3. Namen javnega razpisa:

Namen javnega razpisa je spodbujanje ohranjanja avtentične kraške kulturne krajine na območju občine Sežana, katere pomemben element so kraški suhi zidovi.

4. Predmet javnega razpisa:

Predmet razpisa je subvencioniranje obnove suhega zidu, ki se izvede v letu 2023 na območju občine Sežana neposredno ob javnih površinah oz. ob

javnih, turističnih, učnih in drugih poteh, ki so namenjene širši javnosti.

5. Sredstva in višina subvencioniranja:

Občina Sežana razpisuje sredstva za subvencioniranje obnov kraških suhih zidov v občini Sežana iz proračuna za leto 2023 (proračunska postavka 180212 – Subvencioniranje obnove kraških suhih zidov) v okvirni vrednosti 15.000,00 EUR. Razpis je odprt do porabe sredstev, vendar najdlje do vključno ponedeljka, 31. 7. 2023.

Subvencionira se 30 % ocenjene vrednosti, vendar največ do 3.000,00 EUR (neto). Ocenjena vrednost za adaptacijo porušenega dela suhega zidu (to vključuje rušenje, zlaganje, odbiranje in ponovno zidanje) je 70,00 EUR/m², za ponovno izgradnjo kraškega suhega zidu (to vključuje zidanje zidu, kjer je nekoč dejansko že obstajal) pa je 40,00 EUR/m²;

Za fizične osebe, ki so upravičene do dodelitve subvencij na podlagi tega javnega razpisa, dodeljena subvencija

predstavlja bruto znesek, od katerega bo odštet zakonsko predpisan davčni odtegljaj po splošni stopnji 25 %.

Sredstva se dodeljujejo upravičencem enkrat mesečno po vrstnem redu prispelih popolnih vlog in glede na točkovno razvrstitev v istem obdobju (tj. v istem mesecu) prispelih popolnih vlog, in sicer v juliju, ko se bodo odpirale vloge, prispele v juniju, ter v avgustu, ko se bodo odpirale vloge, prispele v juliju. V primeru porabe sredstev, vloge, ki so prispele v istem obdobju in so dosegle najmanjše število točk, ne bodo subvencionirane oz. bodo eventualno delno subvencionirane (odvisno od razpoložljivega ostanka sredstev). V tem primeru se upravičenci lahko prijavijo na razpis v naslednjem letu.

6. Pogoji za sodelovanje na razpisu:

- prijavitelj je lahko pravna oseba, ki je lastnik ali najemnik ali upravljavec zemljišč, na katerem se nahaja suhi zid ali je zemljišče javno dobro;
- prijavitelj je lahko fizična oseba, ki je lastnik, solastnik, najemnik ali upravljavec zemljišča, na katerem se nahaja suhi zid;
- v primeru, ko prijavitelj ni lastnik zemljišča, na katerem se nahaja suhi zid, mora v pridobiti soglasje (so)lastnika;
- zemljišče, na katerem se nahaja suhi zid, mora biti na območju občine Sežana;
- v primeru, ko gre za obnovo mejnega suhega zidu, mora prijavitelj pridobiti soglasje lastnika mejaša;
- v primeru prijave obnove mejnega zidu s strani obeh lastnikov zemljišč, ki ju razmejuje isti suhi zid, se subvencija razdeli glede na lastništvo in ocenitev vloge;
- v primeru, ko gre za obnovo suhega zidu v registrirani nepremični kulturni dediščini ali kulturnem spomeniku, mora prijavitelj pridobiti kulturnovarstveno soglasje;
- prijavitelj mora upoštevati tipologijo in standarde kakovostne kraške suhozidne gradnje, ki je del razpisne dokumentacije, ter usmeritve komisije pri opravljanju nadzora;
- prijavitelj mora imeti zagotovljena finančna sredstva v višini najmanj 70 % upravičenih stroškov;
- vloga prijavitelja mora doseči najmanj od 70 od 160 točk, da se lahko subvencionira (vloga se točkuje na podlagi meril za subvencioniranje navedenih v točki 7).

7. Izpolnjevanje razpisnih pogojev:

Izpolnjevanje pogojev ugotavlja Komisija za vodenje postopka javnega razpisa za subvencioniranje obnov kraških suhih zidov v občini Sežana v letu 2023 (v nadaljevanju: komisija). Le-ta bo predlagala zavržbo vlog neupravičenih prijaviteljev, prepoznih vlog, vlog, ki bodo prispele po porabi sredstev, ter vlog prijaviteljev projektov, ki ne izpolnjujejo splošnih razpisnih pogojev. Prav tako bo komisija predlagala zavržbo vloge prijavitelja, ki se je v obdobju preteklih dveh let uspešno prijavil na javni razpis za subvencioniranje obnov kraških suhih zidov v občini Sežana in je za ta namen z Občino Sežana sklenil pogodbo o subvencioniranju obnove prijavljene-

ga suhega zidu, vendar svojih pogodbenih obveznosti ni izpolnil.

9. Uporaba meril:

Komisija bo glede na izpolnjevanje meril razpisa ocenila kakovost v istem obdobju oddanih prijav in izločila tiste, ki niso v skladu z razpisnim področjem ter pripravila predlog prejemnikov sredstev in predlog razdelitve razpisnih sredstev.

10. Obdobje za porabo sredstev:

Dodeljena proračunska sredstva morajo biti porabljena v proračunskem letu 2023, kar pomeni, da mora biti zaključena obnova suhega zidu ter predloženo poročilo z dokazili o izvedbi, najkasneje do 30. 11. 2023.

8. Merila za subvencioniranje:

Prijave bo po vrstnem redu prispetja pregledala in ocenila komisija enkrat mesečno, in sicer v juliju vloge, ki bodo prispele v juniju, ter v avgustu vloge, ki bodo prispele v juliju. Komisija bo prijavitelje razvrstila glede na točkovanje popolnih prijav, ki bodo prispele v istem obdobju (tj. v istem mesecu).

Razvrščanje prijav bo potekalo po naslednjih kriterijih:

a) obstoječe stanje zidu	
zidu ni več, vendar je nekoč dejansko že obstajal	30 točk
zid je v celoti porušen	20 točk
zid je delno porušen	10 točk
b) nevarnost rušenja suhega zidu	
rušenje zidu pomeni uničenje kulturne dediščine ter ogroža ljudi in živali.....	30 točk
rušenje zidu pomeni uničenje kulturne dediščine	20 točk
grozi delno porušenje zidu	10 točk
c) obseg obnove	
zid bo v celoti obnovljen.....	20 točk
zid bo delno obnovljen.....	10 točk
d) pomen in lokacija suhega zidu	
zid ima velik javni pomen in je lociran na ali ob javni površini.....	30 točk
zid ima srednji javni pomen in je lociran na površini vidni iz javnih površin	20 točk
zid ima majhen javni pomen in je komaj viden iz javnih površin.....	10 točk
e) dostopnost in izpostavljenost suhega zidu	
zid je javno dostopen in izpostavljen iz obeh strani ali gre za podporni zid	20 točk
zid je javno dostopen in izpostavljen z ene strani.....	10 točk
f) tipologija suhega zidu	
pri obnovi suhega zidu se bo upoštevala izvorna izvedba vrha zidu	10 točk
g) standardi kakovostne kraške suhozidne gradnje	
zid bo v celoti obnovljen s kamnom iz dotičnega suhega zidu	20 točk
zid bo obnovljen deloma s kamnom iz dotičnega suhega zidu deloma s kamnom iz bližnje okolice, ki ni iz kamnoloma.....	10 točk

Vloga prijavitelja se točkuje. Maksimalno število točk po merilih za subvencioniranje je 160 točk. Spodnja meja, da se lahko obnova suhega zidu subvencionira, je 70 točk. Večje število doseženih točk pomeni večjo možnost za pridobitev sredstev v sklopu točkovanja popolnih prijav, ki bodo prispele v istem obdobju (tj. v istem mesecu).

11. Razpisni rok:

Rok, do katerega morajo biti oddane prijave, prične teči naslednji dan po objavi razpisa v Uradnem listu RS. Razpis bo odprt do vključno ponedeljka, 31. 7. 2023.

Prijave, ki ne bodo oddane pravočasno (do 31. 7. 2023), ne bodo obravnavane. Prav tako ne bodo obravnavane prijave, ki bodo na razpis prispеле pravočasno, vendar po porabi za razpis zagotovljenih sredstev.

12. Razpisna dokumentacija:

Razpisna dokumentacija za prijavitelje obsega:

- besedilo razpisa,
- prijavitni obrazec,
- vzorec pogodbe,
- vzorec zahtevka,
- tipologija in standardi subvencioniranih kraških suhih zidov v občini Sežana s priloženim priročnikom za vzdrževanje in gradnjo prostostojećih in podpornih kraških suhih zidov.

Prijavitelj mora ob prijavi na razpis priložiti naslednjo dokumentacijo:

- izpolnjen prijavitni obrazec;
- dokazilo o lastništvu zemljišča, na katerem se nahaja suhi zid – zemljiškoknjižni izpisek, ki ni starejši od treh mesecev (če sprememba lastništva še ni vpisana v zemljiško knjigo, mora lastnik predložiti overovljeno kupoprodajno pogodbo ali drugo ustrezno listino);
- soglasje lastnikov ali solastnikov zemljišča v primeru, da je prijavitelj solastnik, najemnik ali upravljavec;

- soglasje lastnika mejaša v primeru, da gre za mejni zid;
- kulturnovarstveno soglasje v primeru, da gre za obnovo suhega zidu, ki je del v registrirane nepremične kulturne dediščine ali kulturnega spomenika;
- parafiran (podpis na vsaki strani) vzorec pogodbe;
- slikovno gradivo – trenutno stanje suhega zidu (stanje pred obnovo).

Obrazci za prijavo na razpis se lahko dvignejo na sedežu Občine Sežana v pisarni št. 68. Razpis in obrazci so dosegljivi tudi preko spletne strani Občine Sežana: <http://www.sezana.si>.

13. Oddaja in dostava vlog:

Vloga mora biti izpolnjena na ustreznih razpisnih obrazcih in mora vsebovati vse obvezne priloge in podatke, določene v razpisni dokumentaciji.

Vloga mora biti predložena na naslov: **Občina Sežana, Partizanska cesta 4, 6210 Sežana v zapečateni ovojnici z napisom na sprednji strani: »NE ODPIRAJ – VLOGA NA JAVNI RAZPIS ZA SUBVENCIONIRANJE OBNOV KRAŠKIH SUHIH ZIDOV V LETU 2023«**. Na hrbtni strani mora biti navedba prijavitelja: naziv oz. ime in priimek prijavitelja, naslov.

Za prepozno se šteje vloga, ki ni bila oddana priporočeno na pošto ali ni bila predložena na vložišču Občine Sežana v razpisnem roku.

Oddaja vloge pomeni, da se prijavitelj strinja z vsemi pogoji in kriteriji razpisa.

14. Odpiranje in obravnava vlog ter obveščanje o izboru:

Komisija bo obravnavala pravilno označene prijave enkrat mesečno, in sicer predvidoma v prvi polovici julija in v prvi polovici avgusta, pri čemer bodo julija obravnavane tiste prijave, ki bodo na Občino Sežana prispеле od objave javnega razpisa do zadnjega dne v mesecu juniju, ter avgusta tiste prijave, ki bodo na Občino Sežana prispеле od prvega do zadnjega dne v mesecu juliju.

V primeru formalno nepopolnih vlog bodo prijavitelji pozvani, da v roku 8 dni od prejetega obvestila dopolnijo vlogo. Nepopolne vloge, ki jih prijavitelji ne bodo dopolnili v navedenem roku, se s sklepom zavržejo. Za nepopolno se šteje vloga, ki ne vsebuje vseh obveznih sestavin, ki jih zahteva besedilo razpisa in razpisna dokumentacija.

Komisija lahko naknadno zahteva še predložitev drugih dokazil o resničnosti navedb v vlogi in na priloženih obrazcih.

Komisija bo opravila strokovni pregled popolnih vlog in morebitna preverjanja na terenu ter vloge ocenila na podlagi pogojev in meril.

O subvencioniranju obnov suhih zidov in razdelitvi sredstev odloči s sklepom direktor občinske uprave oziroma vodja notranje organizacijske enote na podlagi predloga komisije, ki vodi postopek. O rezultatih javnega razpisa bodo prijavitelji obveščeni v roku 45 dni od oddaje popolne vloge.

Zoper sklep vodje notranje organizacijske enote je mogoče vložiti pritožbo v roku 8 dni od prejema sklepa. O pritožbi odloča župan Občine Sežana. Vložena pritožba ne zadrži podpisa pogodbe z izbranimi prijavitelji.

Z izbranimi prijavitelji bodo sklenjene pogodbe o sofinanciranju obnov kulturnih spomenikov. Če se prejemnik sredstev v roku 8 dni od prejema poziva k podpisu pogodbe nanj ne odzove, se šteje, da je umaknil vlogo za pridobitev sredstev.

15. Informacije in pojasnila:

Dodatne informacije v zvezi z razpisom lahko prijavitelji dobijo pri Katji Fedrigo na sedežu Občine Sežana – Oddelku za gospodarske in družbene dejavnosti – v pisarni št. 68, tel.: 05 73 11 151, e-pošta: katja.fedrigo@sezana.si.

In memoriam

Poslovil se je Boris Bernetič

V 79. letu starosti je umrl Boris Bernetič, predsednik Skupščine Občine Sežana med letoma 1974 in 1982.

Boris Bernetič je bil rojen v Rodiku. Po osnovni šoli v Hrpeljah je izobraževanje nadaljeval na Učiteljskišči v Koprju ter na Višji upravni šoli Univerze v Ljubljani. V dijaških letih je kot predan glasbenik igral v različnih krožkih in bil aktiven pri Mladinski organizaciji.

Kot prosvetni delavec je svojo poklicno pot začel v Rakitovcu in Zazidu ter jo po letu dni nadaljeval v Hrpeljah. Leta 1974 je še ne 30-leten postal predsednik Skupščine Občine Sežana. Takratno občino je uspešno vodil dva mandata, do leta 1982.

Boris Bernetič je bil predsednik v času, ko so se Kraševci in Brkinci odločali o najpomembnejših projektih. Tako gospodarstvo kot politika sta zasledovala samo en cilj: kar najhitreje dvigniti ekonomski položaj našega prostora.

Med številnimi pridobitvami, ki so zaznamovale občinski razvoj v takratnem času, je na prvem mestu zago-

tovo pogumna odločitev za gradnjo vodovoda in izkoristek vodnega vira, ki je največ obetal pri Brestovici.

Razmišljanje in ideje o ustanovitvi srednje šole v Sežani so obrodile sadove že v šolskem letu 1975/1976, ko sežanskim dijakom ni bilo treba več po znanje odhajati drugam. Ta korak je v naslednjih letih pomenil dvig kadrovske strukture v domačih podjetjih in ustanovah ter prispeval, da so mladi potenciali po končanem šolanju ostali v rodnem okolju.

Želje Kraševcev in Brkincev, da bi z izgradnjo lastnega kulturnega doma v Sežani dvignili kulturno raven in zadovoljili potrebe po tovrstnem udejstvovanju, so privedle do začetka gradnje tedaj največjega objekta v občini.

Bil je človek odprtih misli in naprednih idej. Kot velik zagovornik sodelovanja, povezovanja in kulturnega sožitja je bil gonilna sila pobratenja med Občino Sežana in Občino San't Ambrogio di Valpolicella v letu 1972 ter pobudnik manifestacije Odprta meja, ki je bila prvič izvedena med Beko in Botačem v letu 1981.

Z znanjem, strpnostjo in preudarnostjo je usmerjal pomembne odločitve in prelomne projekte v dobro vseh občanov nekdanje občine Sežana. Za njegov prispevek in številne pridobitve, ki so bile ključnega pomena za kakovostnejše in prijaznejše življenje prebivalcev takrat ene največjih lokalnih skupnosti v Sloveniji, se mu je Občina Sežana leta 2006 zahvalila s podelitvijo priznanja Občine Sežana.

Vojku Ražmu v spomin

Ob novici, da se je življenjska pot Vojka Ražma nenadno pretrgala, smo v Partnerstvu kraške suhozidne gradnje – bilo je častni član – občutili veliko praznino. Zelo ga bomo pogrešali, predvsem pri prizadevanjih za zaščito, ohranjanje in obujanje znanja o kraški

kamniti zidavi in o pomenu kamnitih zidov in hišk v krajini kot pomembne sestavine naše identitete.

Ko je Vojko Ražem postal naš častni član, smo v obrazložitvi poskusili strniti opis dela in zaslug, ki so se široko zasedale na našem Krasu: »Prispevek Vojka Ražma k ohranjanju suhozidne krajine na zamejskem in slovenskem Krasu je neizmerljiv. Ogromen del svojega življenja je posvetil ohranjanju zakladov kraške suhozidne gradnje. Izkazal se je z obnovo številnih hišk in zidov, promocijsko razstavo v muzeju v Trstu, delavnicami s Srednjo gradbeno šolo Edilmaster, razdajanjem znanja in spretnosti na delavnicah po celotnem Krasu, samostojnimi razstavami o ohranjanju suhozidne dediščine, postavitvi Pepine zgodbe na Bunčetovi domačiji v Dutovljah, vodenju po poteh suhozidne dediščine ... Posebno pozornost namenja skrbi za ohranjanje hišk na kraški gmajni. Prav po zaslugi Vojka Ražma jih je v okolici

Bazovice ohranjenih večina in so povezane v izredno zanimivo pohodno pot. Slednja poleg dvanajstih hišk ponudi tudi prikaz velbanja strehe s sklami, okna, obnovljene suhozidne vrzelo, razne vhode na parcele, kamnite stopnice ter mnoge druge mojstrovine. Mojster suhozidave svoje znanje in pridobljene izkušnje rad z veseljem pokaže tudi mladini ter otrokom iz vrtcev in šol. S tem svojo predanost ohranjanju kamnite dediščine prenaša na mlajše rodove. Redno sodeluje tudi na delavnicah, ki jih organizira Partnerstvo. Svojo naklonjenost Krasu in njegovim atributom je izkazal tudi s sodelovanjem pri nastajanju dokumentarnih filmov Jadrana Sterleta o starih običajih na Krasu. Za svoja nesebična prizadevanja je skupaj z Borisom Čokom leta 2016 prejel priznanje Občine Sežana. Vojko Ražem s svojim delom že desetletja zavzeto ohranja kamnito kulturno dediščino v naravi na celotnem

matičnem Krasu ter na ta način hkrati prispeva k povezovanju prebivalcev na čezmejnem kraškem območju, zato mu Partnerstvo kot izraz spoštovanja do njegovega neprecenljivega in težko ponovljivega prispevka podeljuje naziv častnega člana."

Nasveti in delo Vojka Ražma so prisotni v stvarni obliki prenovljenih zidov

nad Devinskimi stenami, bazoviških hišk, podpornih in drugih zidov nad morjem, v nešteti dolinah tja do Vipavske in do istrskih polj.

V naših mislih ostaja Vojkova energija in osredotočenost, predvsem njegova ljubezen do naše kulture, ki jo je pri njem poosebljal kamen v vseh oblikah in vsebinah.

Pogrešali ga bomo.

Besedilo: Danilo Antoni, predsednik Partnerstva za ohranitev in popularizacijo kraške suhozidne gradnje
Slika: David Terčon.

Stari krajepisi Krasa: Prosek

Tokratni stari krajepis je posvečen lokalnemu žlahtnemu vinu, poimenovanem po kraju, kjer se rojeva, nekdanji rimski Pucinum, današnji Prosek. Uživali so ga rimski cesarji, ki so ga uvrščali med najbolj plemenita vina. Avstrijski cesarji so ga imeli za božansko pijačo, Tržačani pa so ga izročali dunajskemu dvoru v dar. Tržaški škofje so opevali opojnost tega sladkega sadu kamnitih gričev Tržaškega zaliva. Zdravniki starega in novega veka so mu pripisovali številne zdravilne lastnosti, zlasti pri želodčnih in srčnih obolenjih, kar dokazujejo dolgoživi Kraševci, ki zelo redko zbolevalo in številni doživijo devetdeset ali sto let. Bralca želim spomniti, da je to vino v vseh virih poimenovano po istoimenskem kraju, zaradi česar zavestno rabim slovensko ime prosek. Poleg tega se omenjeno vino razlikuje od sodobnih izvedb in poimenovanj prosecco (it.) in prosek (nem., sln.), ki sta peneci se vini; in sodeč po starih opisih, je to še najbolj podobno sladkemu desertnemu vinu prošeku, kar potrjuje grško poimenovanje pyktanon, v pomenu 'gostega' vina, bogatega z ekstrakti, primerne za staranje, kar je prvotno prosek bil.

Livia Avgusta je poročala o vinu pučinu, ki ga je uživala nerazredčenega in dočakala 82 let. To vino se rojeva v zalivu Jadranskega morja, nedaleč od izvira Timave, na kamnitem hribu, izpostavljenem vetru iz morja, ki je med vsemi najprimernejše za zdravljenje, toda obroditi le nekaj amfor. Verjamem, da je to vino tisto, ki ga Grki zelo hvalijo in mu rečejo piktan Jadranskega zaliva (Plinij starejši, Naravoslovje VI, 90–100).

Prosek se nahaja v okrožju mesta Trst kot nekdanji Pucinum, ki ga Plinij umešča med Trstom in reko Timavo. Po njem je poimenovano tudi nežno vino. Pucinum ali prosek je pila Julia Avgusta (Livia se je preimenovala v Julio, ko je postala prva rimska cesarica), ki je učakala starost 82 let, kot so zapisali Plinij in drugi pisci. Prosek se ne trga zgolj na brežinah omenjenega gradu, ampak tudi drugod v bližini, o čemer priča 100 brent, ki jih vsako leto prispeva mesto Trst veličastnemu cesarju kot regalijske, izbranem med hribčki, ki obdajajo mesto. Čudovite so lastnosti in odlike proseka proti boleznim, ki sta mu jih pripisala Galen in Mattioli, in opevane v hvalnici monsijnorja Rapicia, tržaškega

škofa: Reka Timava, grad žlahtnega vina Pučino: Tržaški zaliv, rimska kolonija Trst (Croce 438 sl.).

Nedaleč stran od Devinskega gradu grofa Raimonda (von Thurna), se na pobočju hriba nastavljajo soncu trije kraji: Grljan, Sv. Križ in Prosek, kjer se rojeva dragoceno vino, hvaljeno in iskano pri nemški gospodi, tako sladkega, bolj od vsakega likerja, in odličen pripomoček bolnikom (Manzuoli 18).

Da skozi ves ta okoliš rastejo najžlahtnejša vina, ki med seboj tekmujejo za prvenstvo, o tem ni nobenega dvoma. Proseško vino sega vse do Devina, ta pa leži dve milj od Trsta; in skozi ves ta okoliš sem sam zapažal, kako vinske trte tako rastejo med skalami in kamni, da se pred korenino vidi komaj kakšen košček zemlje. [...] Proseka je malo; in ta slednji ima morski zrak v bližini; saj je namreč v proseških vinogradih od zgoraj gleda globoko navzdol na spodaj valoveče morje. In to se vse sklada z opisom. Zategadelj bi hotel pod imenom Pucinum rajši razumeti Prosek in Kontovel, ki mejita drug na drugega, kakor pa kak drug od tam bolj oddaljen kraj (Schönleben I, 3, 6).

Vinska trta je, kot smo že povedali, tu v okolici odlična, zlasti pa v Proseku, ki so ga v starem veku imenovali Pucinum, ki je od Devina oddaljen samo eno miljo. Tam pridelujejo svetovno znano vino prosek, nemško Reinfall, latinsko Risolium, za katerega pravijo, da podaljšuje človeško življenje (Valvasor III, 607).

Pietro Andrea Mattioli v Knjigi o Dioskoridu opisuje nežnost in vrlino proseka, o katerem trdi, da ohranja zdravje ob zmernem uživanju, kar je tudi sam uspešno preizkusil, ko se ga je lotila bolečina v želodcu in je bil zato šibkega zdravja. Ni primernejšega zdravila od tega piktana, ki ga slavijo Grki in se ga nabira na nabrežju Jadrana. To dokazujejo kraški ljudje na podeželju, ki pijejo

to vino in zelo redko zbolevajo, tako da so številni med njimi, ki doživijo devetdeset in sto let. To vino je zares barve zlata, čisto, sijoče, pretanjeno, dišeče in na okus zelo milo, pomešano z vodo ne ogreje več tako močno in zlahka prodre v vse dele telesa. O njem je pisal tudi Galen. To vino je lahko zelo močno zdravilo za vse ude telesa, otrdelih zaradi hladnega zdravljenja, kot za tiste, ki pogosto imajo bolečine v želodcu ali srcu, če se ga rabi z zahtevano skromnostjo. Andrea Baccio je zapisal v Zgodovini vseh vin Italije, Španije, Francije in drugih krajev, da je cesar Friderik III. preživel mnoga leta zdravega življenja zahvaljujoč temu vinu, ko se je po naključju našel v kleti sto let star sod. Sam cesar je ukazal, da se ga hrani kot nebeško pija-

čo in se ga da zgolj bolnikom, pri čemer so vsako leto izvlekli zgolj eno brento in vanj vlili enako količino mošta. Candido je dopolnil zapis, da se je to zgodilo ob cesarjevem obisku Devinskega gradu, ko je poskusil stoletno vino, ki se je hranilo v kamnitem rovu (grajske) jame. In tržaški škof monsinjor Andrea Rapicio je zapel slavospev proseku:

Slavimo te, oče Pučin, ki ti je nekoč Livia poročala o letih in časih svojega življenja. Pridelan pri tvojem Pučinu, kraju strmih skal gore, visokih pečin in brežin Japodov, zelo različnega od sadov, vrlin in hvalnic prednikov. Vklenil me boš v okove ali zavedel s prijetnostjo, kot sladka omela, na katero se lepijo nepazljive ptice, ali kot vijugast morski breg, kjer se v mrežo ujamejo nespametne

ribe. Posrkaš vsakovrstno delo kot tudi brezskrbni prosti čas življenja in hraniš dušo s sladko ljubeznijo (Croce 442).

Viri: Della Croce, Ireneo. Historia antica, e moderna: sacra, e profana, della città di Trieste. In Venetia: appresso Girolamo Albrizzi, 1698; Manzuoli, Nicolò. Nova descrizione della Provincia dell'Istria. In Venetia: appresso Giorgio Bizzardo, 1611; Schönleben, Joannes Ludovicus. Carniolia antiqua et nova. sumpt. & typis Joann. Labaci: Joann Baptistae Mayr, 1680; Valvasor, Janez Vajkard. Čast in slava vojvodine Kranjske. Ljubljana: Zavod Dežela Kranjska, 2009–2013.

Besedilo in slika: Peter Štoka

Vojaška kapela Feldspitala 808 pri Kosoveljah

Ko s ceste Dutovlje–Komen zavijemo v Kosovelje, nas z leve strani preseneti kamnita ostalina, ki ji danes marsikdo ne ve ne imena ne pomena. Gre za kamnito ostalino, ki je bila nosilni del vojaške kapele Feldspitala 808, ki je bil postavljen na tistem velikem travniku. Ostalina te kapele ima zanimivo zgodbo.

Minilo je sto let, odkar so na naših tleh v dokaj neprijaznih razmerah v avstrijski armadi preživljali vojne dni pripadniki narodov iz sedanjih držav Srednje Evrope. Vas Kosovelje je bila spraznjena in spremenjena v sanitetni center. Na severu vasi je tekla železnica od Dutovelj do Kostanjevice, na južni strani vasi pa je stala velika poljska bolnišnica pete avstrijske armade Feldspital 808. Opremljena je bila z dvesto bolniškimi posteljami. Sredi te bolnišnice je vojska postavila kapelo upanja, pravi arhitekturni biser. Kamniti del kapele je bil pred desetletjem razglašen za kulturno dediščino lokalnega pomena. Kapelo je zasnoval arhitekt Imre Novak, bolnišnico pa je vodil zdravnik Edward Wagner. Ob stoletnici konca prve vojne so domačini sklenili, da je treba kapelo prikazati v svoji prvotni obliki. Potrebni je bilo kar nekaj prizadevanj, da se je volja vaščanov začela počasi uresničevati. Na srečo

imamo v vasi tudi odličnega arhitekta Tomaža Bekša, ki je temeljito preštudiral arhitekturo manjkajočega lesenega dela. To je lahko napravil na osnovi fotografij, ki jih je prav v tistem času na boljšem sejmu v Avstriji odkril zbiratelj starih fotografij Marko Mohorčič iz Sežane. Te fotografije so bile posnete prav na dan, ko je bila kapela postavljena.

Občina Sežana je tudi ob prepričevanju direktorice Fundacije Poti miru iz Kobariča prevzela investitorsko vlogo in za vodjo projekta imenovala Katjo Fedrigo, svetovalko za kulturno dediščino, ki se je skupaj z domačini lotila teh izzivov.

Da gre res za izjemno memorialno dediščino, je spoznal direktor Parka vojaške zgodovine iz Pivke Janko Boštjančič in pri mojstru Franciju Pogačarju iz Ljubljane naročil maketo te kapele. Pogačar je mojster, ki je že izdelal makete značilnih kozolcev v Sloveniji pa tudi maketo ruske kapelice in maketo cerkvice svetega Duha v Javorci pri Zatoľminu. Sedaj je izdelana tudi maketa naše vojaške kapele, ki jo bomo kmalu predstavili širši javnosti. Slovesnosti se bodo poleg pomembnih predstavnikov naših državnih resorjev in Republiškega direktorata za vojaško dediščino udeležili tudi predstavniki ambasad držav

Srednje Evrope. Naš župan Andrej Sila si želi, da bi bil projekt čim prej realiziran v celoti, saj bo predstavljal simbol za družbeno, kulturno, izobraževalno, turistično in poslovno povezovanje našega prostora z institucijami držav Srednje Evrope. Memorialna dediščina ima v sebi izjemno moč povezovanja ljudi. Gre za to, da memorialno dediščino našega območja namenimo v dobro sedanjega življa.

Besedilo in slika: Dušan Luin

Popravek

V 2. številki Kraškega obzornika iz aprila 2023, je na str. 26 v članku z naslovom Širitev gasilskega doma ob 50-letnici štjaških gasilcev, ki ga je napisala Olga Knez, prišlo do napake: predsednik mladinske komisije PGD Štjak je Patrik Seražin in ne Špela Lipanje Sorta, kot je v članku navedeno – Špela je predsednica članic. Za napako se v imenu avtorice članka opravičujemo.

Bojan Pahor že tretji mandat na čelu sežanskega borčevskega združenja

Na programsko-volilni skupščini Združenja borcev za vrednote NOB Sežana, ki šteje 622 članov, so v prostorih velike sejne dvorane Občine Sežana 30. marca 2023 ponovno izvolili Bojana Pahorja za predsednika, ki združenje vodi že od leta 2012. Podpredsednika sta postala Mirjam Frankovič Franetič in Vinko Klun. Predsednik Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Krasa in Brkinov Dejan Stančič in predsednik Območnega združenja slovenskih častnikov Sežana Josip Biro sta Pahorju, ki je tudi podpredsednik ZB Slovenije, izročila spominsko priznanje za dobro sodelovanje z borčevsko organizacijo.

Na skupščini pa so potrdili tudi poročilo o delu v preteklem letu in program dela za tekoče leto. Pahor je uvodoma spregovoril nekaj besed o fašizmu in protifašizmu. K temu ga je spodbudilo, ker je pet članov najbolj organizirane fašistične organizacije Casa Pound s sedežem v Rimu in podružnicama tudi v Trstu in Gorici, pred leti rušilo napis Tito na Kokoški. Sežanska borčevska organizacija, ki deluje v javnem interesu, obeležuje zgodovinske dogodke, prireja spominske prireditve in komemoracije v vseh štirih občinah Krasa in Brkinov ter se udeležuje prireditev po Sloveniji, v zamejstvu in sosednjih državah. Delegacije so ob dnevu spomina na mrtve položile cvetje na 78 spominskih obeležij. Veliko spomenikov in spominskih plošč NOB je restavriral in obnovil sežanski častni občan Srečko Rože. »V lan-

skem letu smo podpisali listino o sodelovanju z UABNOR Ilijaš (BiH) in s Pokret YU center Tito Beograd. Konec lanskega leta je ZB za vrednote NOB Slovenije štela 34.128 članov,« je med drugim poudaril Pahor.

Tudi v letošnjem letu bodo delovali po že utečenih smernicah. Počastili bodo pomembne datume in obletnice s pohodi, spominskimi proslavami in srečanji ter se udeleževali prireditev, ki jih organizirajo druge borčevske organizacije in sorodna veteranska društva. 16. junija bo spominska slovesnost s pohodom v spomin na narodno herojinjo Mihaelo Škapin Drino na Velikem Polju, spominski dan Občine Hrpelje - Kozina bodo obeležili 23. julija s pohodom od

Rodika do Artviž in prireditvijo, pohod po poteh prvih partizanov na Primorsko bo 19. avgusta v Kobilih, tradicionalno praznovanje sežanskega občinskega praznika pa 27. avgusta na Ocinci. Sprejeli so tudi program delovanja hrpeljsko - kozinske borčevske organizacije, ki med drugim predvideva počastitev 80-letnice kapitulacije Italije in položitev orožja. z Občino Hrpelje - Kozina bodo v Markovščini na jesen izpeljali praznovanja ob padcu fašizma in podpisu o položitvi orožja.

Izglasovali so višino članarine za letošnje leto, ki znaša 20 evrov in vključuje tudi časopis Slovenska beseda.

Besedilo in slika: Olga Knez

Veterani in častniki Krasa in Brkinov uspešni že četrto stoletje

Območno združenje slovenskih častnikov Sežana, ki šteje 156 članov, od tega jih je 20 zaslužnih (starejših od 80 let) in ga od lanskega leta vodi stotnik Josip Biro, ter Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo, ki pod vodstvom lani izvoljenega predsednika Dejana Stančiča iz Sežane združuje 552 članov, uspešno in složno delujeta na območju vseh štirih kraško-brkinskih občin že 25 let. Društvi, v katerih je 80 članov pripadnikov obeh društev, skupaj izvajata aktivnosti in načrtujeta program dela. Lani so zamenjali vodstvo in zmanjšali število članov v skupnem

predsedstvu. Prav tako imajo skupne praporščake in dejavnosti.

Tako so se v lepem številu zbrali na redni letni skupščini OZSČ Sežana in rednem letnem občnem zboru OZVVS Krasa in Brkinov 31. marca 2023 v gostilni Pri Križmanu v Tubljah pri Hrpeljah. Zbora sta se poleg predstavnikov sorodnih veteranskih organizacij in županov vseh štirih občin udeležila tudi generalmajor Ladislav Lipič, predsednik ZVVS, in član Predsedstva ZSČ in višji praporščak Tomaž Lavtižar.

Dejan Stančič je predstavil poročilo o delu obeh društev v preteklem letu in

program dela za letošnje in prihodnje leto, ko bodo kot društvi v javnem interesu izvajali pretežno enake naloge kot v preteklih letih. Skupaj organizirajo proslave in pohode ob pomembnih praznikih. Za višje razrede sežanske osnovne šole že desetletja na pobudo dolgoletnega predsednika Janeza Pajerja potekajo domovinske ure ob zaključku šolskega leta. Z domovinsko vzgojo za učence višjih letnikov OŠ, ki jih peljejo tudi na ogled vojaškega muzeja v Pivko, bodo nadaljevali tudi na dutovski osnovni šoli. Svojim članom so podelili spominske medalje

ob 30-letnici samostojne in neodvisne države Republike Slovenije. Članstvo obveščajo po e-pošti in SMS-ja. imajo

tudi svojo spletno stran, za katero skrbi Vid Šibelja.

Zbor članov je bil tudi priložnost za

podelitev priznanj najzaslužnejšim članom. Priznanja OZSČ so prejeli: Jože Bevc, Albin Debevec in Pal Naranček (vsi dopolnili 80 let). Bronasto plaketo ZSČ so prejeli: Rado Senčur, Jordan Guštin in Edvin Drobniak, srebrno plaketo pa Milan Vrabec.

Priznanja ZVVS pa so prejeli: Dejan Stančič in Mitja Miklavec (zlata plaketa), Davorin Kukanja (srebrna plaketa) in Josip Biro, Stojan Poles in Marija Mezinec (bronasta plaketa). Kamnito zahvalo v kraškem kamnu je prejel tudi general Lipič, podelili pa jo bodo tudi družini Tomaža Bana iz Lokve za večletno pomoč pri pohodu Divača–Kokoš. Na zboru članov v Novem mestu pa so priznanja prejeli še: Janez Pajer (red I. stopnje), Istvan Ravbar (red II. stopnje), Vladimir Korošec, Milivoj Štrekelj, Ciril Segulin in Emilij Repovž (red III. stopnje).

Besedilo in slika: Olga Knez

78. obletnica preboja sremske fronte

Območno združenje borcev za vrednote NOB Sežana se je tudi letos, 12. aprila 2023, udeležilo spominske slovesnosti ob 78. obletnici preboja sremske fronte. Spominska slovesnost se vsako leto odvija v spominskem parku sremske fronte v Srbiji, pri vasi Adaševci pri Šidu, ki je bil zgrajen leta 1988 kot zadnji veliki jugoslovanski partizanski spominski kompleks v spomin na padle borce NOVJ, padle pripadnike sovjetske rdeče armade, bolgarske ljudske armade in italijanske brigade Italija. Na bojišču sremske fronte so se v sestavi NOVJ bojevali tudi Slovenci, ki so bili razporejeni v 1. jugoslovansko armado, v 1. proletarsko divizijo, 13. proletarsko brigado Rada Končarja in v 3. krajiško udarno brigado, v katero so bili vključeni predvsem borci iz 1. in 2. prekomorske brigade. Iz Sovjetske zveze sta prišli 2. tankovska brigada in 1. brigada, obe ustanovljeni v SZ. Bili so tudi v sestavi letalskih in topniških enot.

Skupino petnajstih udeležencev OZB NOB Sežana so sestavljali člani iz sežanske, divaške in hrpeljsko - kozinske ZZB s predsednikom OZB NOB Sežana in podpredsednikom ZZB NOB Slovenije Bojanom Pahorjem na čelu. Slednji je k tamkajšnjemu spomeniku skupaj s srbskim predsednikom zveze borcev

(SUBNOR Srbije) Vidosavom Kovačevićem položil venec. Po številnih delegacijah, ki so se s polaganjem vencev poklonile padlim, je navzoče najprej pozdravil župan Občine Šid. Sledil je govor predsednika SUBNOR Srbije, ki je zbranim v govoru orisal pekel bojev, ki so jih prestali borci sremske fronte. Slovesnosti se je udeležil tudi predstavnik srbske vlade Nikola Selaković, minister za delo, vojaška in socialna vprašanja,

ki je tudi prvi položil venec in v govoru prenesel pozdrave srbskega predsednika Aleksandra Vučića. Poudaril je, da ne smemo nikoli pozabiti junaških bojev naših prednikov in da smo sedaj mi tisti, ki moramo ohraniti spomin nanje, spominska obeležja in to prenašamo na mlajše generacije.

Besedilo: Irena Rože
Slika: Srečko Rože

Kroshi obzorja

Portret poveljnika Blaža Turka, vodje slovenske reševalne ekipe v potresni Turčiji

Blaž Turk je večini poznan kot direktor in poveljnik Zavoda za gasilno in reševalno službo Sežana, ki to funkcijo opravlja že drugi mandat. Kot poklicni gasilec je izpostavljen različnim kriznim situacijam, kakršna se je pripetila lani, ko je Kras ob legal največji požar v zgodovini samostojne Slovenije. Ob tej nesreči smo bili ponovno priče srčnosti, poguma in solidarnosti gasilskih enot in prostovoljcev. Po drugi strani pa smo prepoznali lastno ranljivost, ki nas vedno znova sili k uredniščenju preventivnih ukrepov, zlasti k spodbujanju pašne dejavnosti zaradi zmanjševanja gorljive površine, ter potrebo po okrepitvi zračnih sil, saj nimamo potrebnih gasilnih letal, ki so najbolj učinkovita pri gašenju požarov v naravi. Portretiranec pooseblja vse vrline, ki jih utelešajo profesionalni in prostovoljni gasilci, kar tudi sam doživlja in zagovarja kot eno in nedeljivo stvarnost. Blaž Turka pa odlikujejo, poleg domačega gasilskega srca, še hitre in tvegane misije v tujini. Take intervencije so drugačne od tistih običajnih, ki jih opravljajo gasilci kratek čas in v matični državi, v domačem okolju, ki ga poznajo in obvladujejo. Že vrsto let je namreč član slovenske enote za hitre reševalne intervencije, mednarodno poimenovane MUSAR - Medium Urban Search and Rescue Team, ki ima z nalogo reševanje iz ruševin. V zadnjem času je tudi vodja te enote. Preko različnih tečajev v Sloveniji in v okviru EU je pridobil ustrezna znanja za take naloge. Sicer je to že njegova tretja misija - intervencija v tujini: poplave v Srbiji – vodja skupine, požari v naravi na področju Severne Makedonije – vodja operativnega dela ter potres v Turčiji – vodja enote.

In ravno potres v Turčiji izrisuje portret Blaža Turka in njegove reševalne ekipe v našem občinskem glasilu. Turčijo in Sirijo je 6. februarja letos prizadel eden izmed najmočnejših potresov v zgodovini. V Turčijo je odšlo veliko reševalnih ekip s celega sveta. Med njimi je bila tudi ekipa v obliki začasnega sestava civilne zaščite Uprave za zaščito in reševanje Slovenije, ki jo je vodil Blaž Turk. Njegova ekipa je bila dodeljena v mesto Hatay, ki je oddaljeno od Slovenije več kot 2600 km, kamor so prispeli v 20 urah in bili tako med prvimi mednarodnimi enotami na potresnem območju. Zaradi oddaljenosti kraja se niso odpravili z vozili in s celotno enoto MUSAR, ker bi za pot potrebovali več kot štiri dni. Odločili so se za posredovanje z manjšo enoto, opremljeno s psi za iskanje izpod ruševin. Za uspešno iskanje in zagotavljanje večje možnosti preživetja je namreč ključnih prvih 100 ur po potresu. Operativni so bili 48 ur po potresu, kar je izredno hitro. Reševanje je močno oviral zimski vihar, ki je zasnežil ruševine in prinesel zelo nizke temperature. Težko opišemo razmere, v katerih so se znašli tako ponesrečenci kot reševalci. Nemogoče si je predstavljati razsežnost tako uničujočega potresa, ogromnega števila žrtev, poškodovanih zgradb, večinoma porušenih, med katerimi so bile tudi bolnišnice. Reševalna ekipa se zanaša zgolj na lastno usposobljenost in vire, ker v premeru 200 km od žarišča potresa ni vode, hrane, goriva, praktično ničesar. Usposobljeni so za to, da se znajdejo v takih razmerah in da pomagajo prizadetim, kolikor morejo. Na voljo imajo vrhunsko usposobljene vodnike reševalnih psov s psi, ki so priznani v svetovnem merilu, veliko izobražujejo v tujini, njihovi psi so izjemni. Od jutra do večera so delali na terenu in so iskali morebitne preživele. Zavzetost ekipe je bila ves čas na visoki ravni, bodisi da so se srečali z varnostno zahtevnimi pogoji, nešteto popotresnimi sunki, ki bi lahko povzročili dodatno rušenje zgradb, bodisi da je vojska ohranjala red v zaostrenih razmerah, ki so vladale med ljudmi, kar je seveda razumljivo, saj so nekateri izgubili praktično vse, od družine do doma. Reševalna ekipa je bila izpostavljena stresu. Vsi člani so usposobljeni na svojem področju, toda zgolj nekateri imajo tudi izkušnje s potresi. Sam poveljnik ima sicer največ izkušenj s tragičnimi izidi z

intervencij, medtem ko so ostali manj izkušeni. Delo reševalne ekipe je bilo zelo zahtevno, kar se je odražalo tudi na ekipi, dnevno so videvali veliko žrtev in nesrečnih trenutkov, žalosti, obupa. Toda ves trud je bil poplačan, ko so izpolnili tisto, za kar so bili poslani in kar so ponesrečenci od njih pričakovali, nudenje požrtvovalne pomoči. Najlepši trenutek je bil tisti, ko so iz šestnadstropne stolpnice, ki je bila popolnoma porušena, rešili sestri, ki sta bili ves čas objeti, nedaleč stran od svojega štaba v središču mesta. Veselje ob uspešnem reševanju so lahko delili s ponesrečenci in z drugimi reševalci. To jim je vlivalo moči in voljo, da so neutrudno iskali morebitne preživele. Za razliko od ostalih mednarodnih enot, ki so se nahajale izven mesta, so bili nastanjeni v središču mesta, v parku, skupaj s predstavniki jamarske zveze Turčije. Prav zato so še bolj čutili vez s prizadetimi, ki so v naši reševalni ekipi videli upanje. Turški predsednik Recep Tayyip Erdoğan je 25. aprila 2023 odlikoval Blaža Turka, vodjo slovenske reševalne ekipe v Turčiji, z državnim redom najvišje stopnje.

Besedilo: Peter Štoka
Slike: osebni arhiv Blaža Turka

24. februarja 2023 je Nj. eksc. Veleposlanica ga. Aylin Taşhan, Veleposlanica Turčije v Sloveniji, z osebjem veleposlaništva obiskala Upravo RS za zaščito in reševanje ter se zahvalila Blažu Turku in članom junaške ekipe (11 članov osebja in sedem posebej izšolanih psov) za podporo pri iskanju in reševanju v provinci Hatay ter pohvalila strokovnost in prizadevnost slovenske ekipe v uničujočem potresu.

M kot maj, mlaj in mladost

Maja smo člani RD Gmajn'ca v sodelovanju s Krajevno skupnostjo Križ obeležili praznik sv. Križa. Gnala sta nas je želja in cilj, ki smo si ga zastavili že v jeseni, da delujemo povezujoče, mlajšim generacijam približamo vrednoti, kot sta sloga in enotnost, ki sta še pred kratkim veljali za cenjeni družbeni vrline.

V nedeljo, 7. maja, so cerkveni zvonovi zvonili glasneje in dlje časa. Naznanjali so poseben dan za krajanke in krajane Križa in jih nagovarjali, naj se srečajo pred vaškim domom ter udeležijo bodisi pohoda po Kosovelovi poti do pesnikove domačije bodisi tekmujejo v tradicionalnem metanju škrov – škrovanju na vaškem balinišču. Udeležba je bila pri obeh dejavnostih visoka, zato smo si želeli le, da bi vreme zdržalo in nas do večera razvajalo s sončnimi žarki. Tisti, ki smo se raje predajali soncu, smo svoje brbončice lahko razvajali z degustacijo vin lokalnih vinarjev Mitje Macarola in Jake Pipana, poskušali kozji sir Matjaža Žerjala iz Tomaja ter se čudili unikatnim izdelkom rokodelskih mojstric. Okolico vaškega doma so krasila kolesa, ki

že nekaj časa simbolno povezujejo in nagovarjajo k vrtenju in pogledu v prihodnost. S prefinjenim občutkom za barve in skladnost s trenutkom, jih je s cvetjem okrasila cvetličarka Irena iz cvetličarne IRIA.

V prostorih vaškega doma se je odvijala razstava likovnih izdelkov učencev podružnične šole Tomaj in fotografska razstava Igorja Petarosa. Športno društvo Poskokec iz Sežane je poskrbelo za animacijo otrok. Dekleta so jih dobobra razmigala in jim spretno poslikala ob-

raze. Njihov smeh se je razlegal dovolj dolgo, da so starši lahko brez skrbi stisnili roko prijatelju ali zgolj v miru uživali v Krasovih mesninah. Poleg vsem nam dobro poznane sladoledarja Mihjevca, ki se je v nedeljo izkazal tudi s peko palačink, smo se krajanke odločile, da družčino presenetimo z desetmetrskim teranovim zavitkom. Priprava je večer prej terjala izkušeno in dobro uigrano ekipo, a rezultat je bil naravnost čudovit; paša za oči in balzam za dušo, sploh za sladokusce.

Tik preden se je dan prevesil v večer, smo prisluhnili ubranemu petju Mešanega pevskega zbora Sežana, ki je pod taktirko zborovodkinje Andreje Tomažič Hrvatini zapel šopek ljudskih pesmi. Glasba blagodejno vpliva na ljudi. Njen učinek je, ne oziraje se na zvrst, vselej pozitiven.

Organizatorji se še enkrat zahvaljujejo vsem, ki so s svojim prispevkom in udeležbo pomagali udejanjiti za vse nas prijeten in pomemben dan. Posebna zahvala gre županu Občine Sežana Andreju Sili, ki nas je pohvalil in povedal, da podpira tovrstne prireditve.

Besedilo: Anja Abram

Sliki: Olga Knez in arhiv RD Gmajn'ca

Štorovke osvojile zlato medaljo

V nedeljo 28. maja 2023 je v Mariboru potekalo mednarodno tekmovanje plesnih skupin pod naslovom Rolly dance. Udeleženci iz več držav in so bili razporejeni po starostnih skupinah in plesnih zvrsteh.

Plesna skupina Štorovke, ki jo vodi plesna učiteljica Alice Stojko Saliu, je nastopila v skupini seniorji in si prislužila zlato medaljo. Tatjana Teraž pa je dobila posebno priznanje kot najstarejša udeleženka tega festivala. Plesalke, članice

KŠD Šator Štorje, se vsako leto lahko pohvalijo z najboljšimi rezultati. Z druženjem, vadbami in, nenazadnje, tudi tekmovanji, ki se jih udeležujejo, skrbijo, da ostajajo 'fit' in vedno dobre volje. Konec junija jih čaka še mednarodno plesno tekmovanje v Malinski na Krku.

Srečno Štorovke!

Besedilo: Saša Hreščak

Slika: arhiv društva KŠD Šator Štorje

Srečko Rože obeležil dan mladosti in Titovo smrt z razstavo v Kosovelovi knjižnici Sežana

Številni se še danes 25. maja spominjajo kot jugoslovanskega praznika dneva mladosti, ki je bil posvečen praznovanju rojstnega dneva vrhovnega komandanta in dosmrtnega predsednika Jugoslavije Josipa Broza Tita. V maju so se nekoč vrstile številne proslave in predaje štafetnih palic. Srečko Rože iz Vojaškega muzeja Tabor Lokev je s soprogo Ireno in hčerko zgodovinarke Anjo Rože obeležil mesec maj v Kosovelovi knjižnici v Sežani s postavitvijo razstave v dveh vitrinah, ki poleg eksponatov na temo dneva mladosti prikazuje še zanimive predmete, posvečene Titovi smrti pred 43 leti.

Mnogi se dneva mladosti spominjajo kot praznovanja Titovega rojstnega dne, predaje štafetnih palic, veličastnih proslav z osrednjo proslavo v Beogradu ipd. Med razstavljenimi predmeti je tudi kombinizon mladince iz Celja, ki je z drugimi mladinci iz republik SFRJ nastopal na stadionu JLA v Beogradu na prazniku dneva mladosti leta 1983.

Drugi del razstave je posvečen Titovi smrti. Na razstavi si je mogoče ogledati porcelanasti spominski pladenj, izdelan ob Titovi smrti maja 1980, in kompletni spominski porcelanasti servis za kavo ali čaj z likom predsednika SFRJ Josipa Broza Tita, ki je bil prav tako izdelan maja 1980. Sestavljajo ga servirni vrečki za kavo, čaj in mleko, šest skodelic s krožnički ter pla-

denj. Zanimiva sta tudi tulca izstreljenih granat iz jugoslovanskega gorskega topa poslednjih častnih strelav na dan Titovega pogreba, 8. maja 1980. Razstavo pa zaključuje posebna edicija časopisa Delo z dne 6. maja 1980, ki je posvečena tov. Titu.

Rože je razstavni prostor opremil tudi s plaketo, izdelano za praznovanje 400. obletnice lipiške kobilarne leta 1980, in fotografijami praznovanj predaje štafet na Krasu in značkami državnih štafetnih palic leta 1945 (Titova štafeta) in Štáfete mladosti od 1957 do 1981. Razstava je bila na ogled do konca maja.

Rože je do leta 1981 obiskoval dutovsko osnovno šolo in bil vedno med najboljšimi učenci, ki so ob 22. decembru – dnevu JLA – obiskali karavle, in sodelovali pri Titovi štafeti, ki je šla skozi Dutovlje in Sežano. Spominja se, da je kot pionir in nato

kot član mladinske organizacije sodeloval pri Titovi štafeti: »Titovo štafeto so vedno spremljali najbolj vzorni vojaki JLA iz sežanske kasarne, ki je veljala za elitno vojašnico in je nosila ime 5. bataljona VDV, ki je bil ustanovljen 3. aprila 1944 na Vremščici. Pridružili so se jim najboljši vojaki stražarnice iz Dola pri Vogljah, ki je nosila ime po narodnem heroju Francu Vitezu iz Vrhovelj.«

Rože, ki je z odliko zaključil šolo za rezervne vojaške oficirje v Bileci, je nedavno prejel dve Titovi štafeti, ki sta bili izdelani v dveh pomembnih slovenskih podjetjih, v TAM-u Maribor in SAVI Kranj. Obe štafeti sta mu še posebej pri srcu, saj je po osnovnem poklicu ključavničar, ki ga je v mladosti opravljal tudi tov. Tito.

Besedilo in slika: Olga Knez

Kulturno društvo Kraški šopek Sežana ne miruje

KD Kraški šopek Sežana deluje sedemnajsto leto in vsa ta leta ohranja kulturo naših prednikov. Člani predstavljajo stare ljudske običaje, pesmi, plese ter oblačilno podobo, ki so nosili na Krasu. Za njimi je kar 587 nastopov po Sloveniji in v tujini. 19. marca 2023 so se člani društva udele-

žili nastopa v Avditoriju Portorož, ki ga je organiziral Javni sklad za kulturne dejavnosti (JSKD). Pevke ljudskih pesmi so ubrano zapele po ljudsko in bile so deležne pohval strokovne vodje, ki je skrbno spremljala nastop. Člani odrasle folklorne skupine pa so se predstavili s spletom Zlata poroka, v katerem so opisali običaj praznovanja. V letu 2022 so v društvu kar trije pari praznovali petdeseto obletnico poroke. To so: Bojan in Milena Vovk, Ivan in Radoška Bortolato ter Nataša Čevnja in Rado Andolšek. Splet je bil zasnovan tako, da so v njem sodelovali tudi člani orkestra Glasbenega društva InMusic iz Sežane pod vodstvom Mikele Uršič ter mlade plesalke Društva ljubiteljev baletnih umetnosti Divača (DLBU). Nastop je bil zanimiv preplet treh generacij, kar je danes redko in pohvalno.

V aprilu so se pevke ljudskih pesmi pod strokovnim vodstvom Andreje Gerželj

Breščič udeležile nastopa na Hrvaškem, nastopile so v dvorani Antonio Coslovich v Umagu v okviru prireditve Primorska poje. Z ljudskim petjem so navdušile poslušalce, s svojo oblačilno podobo pa gledalce, saj se na odru predstavljajo vedno oblečene v čudoviti kraški noši.

V kratkem jih čakajo novi nastopi in predstavitve. V juniju člani društva potujejo v Prekmurje, v Moščancih bodo predstavili Kras in ljudsko izročilo Krasa na 25. tradicionalni mednarodni prireditvi Peli in plesali so jih mati moja.

Članice in člani KD Kraški šopek Sežana se zahvaljujejo Občini Sežana za pomoč pri izpeljavi projektov, Vladislavi Navotnik in JSKD za sodelovanje ter Nevi Trampuš Macarol za strokovno pomoč.

Besedilo: Neda Lah
Slika: Mikela Uršič

Razstava Alana in Taja Kosmača v Rogaški Slatini

Fotografata Alan in Taj Kosmač, oče in sin iz Koprive, sta od 24. marca do 23. aprila 2023 razstavljata v Mestni galeriji v Rogaški Slatini. Pred dobrimi devetimi

leti je Alan že razstavljal fotografije po krajih. Takrat je tudi nastala stalna razstava fotografij Rogaške Slatine v galeriji Pošta. Tokratne fotografije sta fotografa

združila pod skupni naslov Fathers and sons, Očetje in sinovi. Predstavila sta predvsem nagrajene fotografije doma in na tujem. Tematsko pa sta se dotaknila tudi perečih problemov, kot so vojne, onesnaževanje, pretirana uporaba tehnologije in socialna distanca. Hkrati je Alan Kosmač predstavil tudi projekt VINO s karakterjem. Steklenice različnih sort vin je namreč opremil z umetniškimi fotografijami prijateljev in tako vino še oplemenitil z zgodbo. Odprtje razstave, ki sta jo povezovali Sergeja Javornik in Beti Njari, sta popestrili izkušeni glasbenici Urška Kočar na klarinetu in Nadja Knez na harmoniki. Na koncu so zapeli še koprivsko himno. Priredbo Lenonove Imagine je zaigral Taj Kosmač na kitaro. K prijetnemu vzdušju na prireditvi je pridodala tudi plesna točka mlade džezbaletke Hane Kosmač.

Besedilo: Olga Knez
Slika: družinski arhiv

Proslavili jubilejno 10. Magajново bralno značko

Letos je v Kosovelovi knjižnici v Sežani potekala jubilejna, že deseta Magajnova bralna značka, ki se je pričela 13. januarja, prav na obletnico, ko je bil 1904. leta v Gornjih Vremah rojen slovenski pisatelj, zdravnik in urednik Bogomir Magajna, in zaključila 27. marca, na pisateljevo 60. obletnico smrti. V bralno značko, ki jo sežanska knjižnica leta 2011 vključila v svoj dolgoročni program dela v okviru projekta Zaznamovan sem – berem več, se je letos vključilo 35 odraslih oseb posebnimi potrebami iz sežanskega in divaškega Vzgojno delovnega centra ter Doma na Krasu iz Dutovelj.

Zaključne prireditve so se 30. marca 2023 poleg uporabnikov in njihovih spremljevalcev udeležili še prijatelji, znanci in sorodniki. Zbrane je nagovorila idejna vodja projekta in bivša direktorica Kosovelove knjižnice Nadja Mislej Božič. Mentorici projekta sta sežanski bibliotekarki Maja Živec in Tanja Bratina Grmek, ki je leta 2017 pripravila nalogo za bibliotekarski izpit z naslovom Magajnova bralna značka in njen vpliv na bralno pismenost. Kot sta povedali vodji bralne značke Maja in Tanja, je bralno značko uspešno opravilo 15 uporabnikov iz sežanskega VDC in 12 iz divaškega VDC ter osem iz dutovskega Doma na Krasu. Za posebno glasbeno prese-

nečenje je poskrbel glasbeni pop duo Maraaya z Marjetko Vovk in Raayom, ki je zastopal Slovenijo na finalu Evrovizije (2015) s pesmijo Here for You se uspešno uvrstila. Pevka Marjetka je pripravila pravi koncert, na katerem so prisotni uživali. Vsi sodelujoči v Magajnovi bralni znački pa so prejeli posebna priznanja in darilno vrečko. Dogodek so namreč omogočili sponzorji: Zavarovalnica Generali, Kraške lekarne Ilirska Bistrica, Klančar žerjavi, Gozdarska dejavnost,

David Logar, Studio Matevličič, podjetji Manta in Krasinvest, DM in Mlinotest.

Ob zaključku so se posladkali s sladko torto slaščičarke Anite Resinovič z Ostrovice v Brkinih. Vsi pa se veselijo, da bodo v prihodnjem letu nadaljevali z branjem v projektu bralne značke, ki je poimenovana po vremskem književniku in psihiatru dr. Bogomirju Magajni.

Besedilo in slika: Olga Knez

Pesniška zbirka Ta jezik naš navdušila obiskovalce knjižnice

Kosovelova knjižnica Sežana je 6. aprila 2023 gostila književnika Marjana Pungartnika iz Maribora, ki je kraškemu občinstvu predstavil manj poznanega slovenskega pesnika Ivana Legišo Burnika, rojenega 1934 v Štivanu na italijanski strani meje, že desetletja živečega v Avstraliji.

Pungartnik, ki ureja prvo slovensko spletno literarno revijo *Locutio*, se je pred skoraj desetimi leti srečal z Legišo. Tokrat je predstavil njegovo burno in razgibano življenje s poudarkom na njegovem literarnem delu. Še posebej se je posvetil avtorjevi zadnji pesniški zbirki z naslovom *Ta jezik naš*, ki je izšla ob podpori Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu in jo je izdalo KD Mariborska literarna družba kot svojo 380. publikacijo. Burnik je začel pisati že v gimnaziji. K pisanju je spodbujal misijonar dr. Ivan Mikula, ki ga je vabil k objavi v mesečniku *Misli*, ki ga je urejal pater Bernard Ambrožič. Po objavi pesniške zbirke *Jesensko listje* (1991) je objavil še šest zvezkov poezije, o katerih je bilo govora v sezanski knjižnici.

Je tudi soavtor v zbirki *Primorska, moja duša in srce*, kjer se z izborom svojih pesmi predstavljajo še Aleksij Pregarc, Pavel Fajdiga, Marjeta Drobnič, Anne Čeh, Jože Žohar, Pavla Gruden in Katarina Minatti, in jo je izdala Gledališka skupina *Beseda v Devinu* 1995. leta.

Na predstavitvi v Sežani je Pungartnik prebral tudi delček kraške legende *Proklemani zlodej* iz leta 2011 in pesmi iz zadnje zbirke *Ta jezik naš*. Poudaril je izjemno avtorjevo prefinjenost do jezika, ki mu ne predstavlja le občevanja in prisotnosti v skupnosti, ampak ga ima za čuvaja tistega duha, ki nam pripada. »Zbirka *Ta jezik naš* je dnevnik duha izseljenca, kajti Ivan Legiša Burnik se je iz rodne vasi, ki so jo leta 1943 požgali, za bratom izselil v Avstralijo, kjer je opravljal različna dela, nazadnje v steklarni, ter se leta 2000 upokojil. S Kraša je odnesel tudi prelepo arhaično kraševščino, ki jo je kot opal čuval in negoval. S poezijo se razkriva kot kresnica v temni noči. Njegove pesmi so dialog. Dotika se

tudi problematike odnosa do Slovenije, ki mu posveča kar nekaj pesmi. Zbirka se končuje z naslovno pesmijo *Ta jezik naš*, ki je edina prevedena v angleščino. Z njo simbolično nagovarja tudi tamkajšnjo kulturo in občinstvo,« je poudaril Pungartnik.

Žal številni Primorci ne poznajo tega dragocenega in pomembnega slovenskega avtorja, živečega v Avstraliji. Odlakuje ga izjemno lepa slovenska beseda, ki se odraža v njegovih delih. Organizatorji si želijo, da bi knjigo predstavili po primorskih knjižnicah, saj se je Burnikova poezija sicer maloštevilnih obiskovalcev zelo dotaknila in bila lepo sprejeta.

Besedilo in slika: Olga Knez

Kulturni dogodek, posvečen starejšim

V sredo, 12. aprila 2023, je v tomajskem kulturnem domu potekal poseben dogodek. Prostovoljke Rdečega križa iz Tomaja in Križa so v sodelovanju s tomajsko podružnično šolo pripravile tradicionalno srečanje za kražane, stare 80 let in več, iz KS Tomaj in novonastale KS Križ. Srečanje se je pred leti odvijalo v decembru, vendar je bolj primeren spomladanski čas, ko nam že narava vlije novih moči in tudi pogum, da se lažje odpravimo od doma.

Tomajski učenci so pod vodstvom učiteljic na odru uprizorili prisrčno predstavo o pomladi. Z igro, petjem in plesom so navdušili obiskovalce. Za vse povabljeni so učenci izdelali pisano cvetje iz papirja. Prisotne so pozdravili Ben Trampuš, predsednik KS Tomaj, ravnateljica OŠ Dutovlje Miranda Novak in sekretarka Območnega združenja RK Sežana Dora Sedmak. Program so obogatili člani KD Kraški šopek Sežana,

ki so zapeli ljudske pesmi in zaigrali na glasbili.

Zbralo se je lepo število starejših, med njimi je bila tudi Pavla Gec, ki bo konec koledarskega leta praznovala častitljivih sto let. Po zaključku kulturnega programa, ki ga je povezovala Doris Orel, je sledila pogostitev z domačim pecivom in napitki. Druženje se je nadaljevalo ob

prijetnem klepetu. Marsikateri starejši se namreč srečajo le ob tej priložnosti. Za posebej veselo razpoloženje sta poskrbela muzikanta, ki sta vzpodbudila naše goste, da so zapeli, nekateri pa so ob zvokih harmonike celo zaplesali.

Besedilo: Doris Orel
Slika: Dragotin Černe

Otvoritev razstave Onkraj časa – Além do tempo

Skupina sedmih portugalskih dijakov, ki je letošnjo pomlad tri mesece prebivala v Sežani v okviru programa Erasmus, je na pobudo Kosovelove knjižnice Sežana pripravila razstavo ob prebiranju poezije portugalskega pesniškega velikana Fernanda Pessoae in slovenskega Srečka Kosovela. Izbrali so si tri pesmi vsakega pesnika in jih interpretirali s fotografijo ali grafično ilustracijo. Otvoritev razstavljenih fotografij in grafik je bila 17. aprila 2023 v knjižnici. Otvoritev sta povezovala eden izmed dijakov Marco André Ferreira Fernandes in direktor knjižnice Marko Matičetov. Podala sta razlago vsake izmed razstavljenih fotografij in grafik, dijaki, avtorji umetniških del, pa so pesem, ob branju katere sta bili fotografija ali grafika izdelani, prebrali. Po vrstnem redu svojih razstavljenih del so pesmi brali: Luana Cardoso, Inês Correia in Andreia Correia, ki so ustvarile grafike in fotografije ob poeziji Fernan-

da Pessoae. Naslednji trije, ki so ustvarjali ob branju poezije Srečka Kosovela, pa so bili Gonçalo Machado, Susana Ferreira in Tomás Silva. Direktor knjižnice je vsako pesem Fernanda Pessoae prebral tudi v slovenskem prevodu, Kosovelovo pa

v slovenskem izvirniku. Dogodek v knjižnici je lep izraz medkulturnega sodelovanja in prepletanja različnih umetnosti.

Besedilo: Marko Matičetov

Slika: Mateja Grzetič Žerjal

Fotografska razstava Tri poti v nadrealizmu

V aprilu smo v Mladinskem centru Podlaga odprli razstavo fotografskih del treh dijakinj 4. letnika smeri aranžerski tehnik Šolskega centra Srečka Kosovela Sežana z naslovom Tri poti v nadrealizmu.

Svoja dela so razstavile Gaja Čeh, Mija Žagar in Desiree Jakomin. Fotografije so nastale v okviru maturitetne naloge pod mentorstvom prof. Sama Oniča, oblikovane in obdelane so na tri različne načine z nadrealističnim pridihom. Razstavljenjena dela so bila na ogled do 19. maja.

Ob tej priložnosti vabimo vse mlade ustvarjalce, ki bi svojo kreativnost radi predstavili sovrstnikom, da nas obišče-te in svoja dela razstavite v Mladinskem centru Podlaga.

Besedilo in slika: Špela Miklavec,
MC Podlaga

Bralnice pod slamnikom s Tino Arnuš Pupis v Kosovelovi knjižnici Sežana

Založba Miš je leta 2011 zasnovala mladinski literarni festival Bralnice pod slamnikom, katerega namen je mlade spodbujati k branju, literarnemu in likovnemu ustvarjanju ter jim omogočiti stik z avtorji. V Kosovelovi knjižnici Sežana

smo se festivalu že v preteklosti pridružili. Letošnje Bralnice pod slamnikom so v našo ustanovo pripeljale pisateljico Tino Arnuš Pupis. Srečanje z njo smo ponudili tretješolcem OŠ Srečka Kosovela Sežana. Dogodek je bil prava poslastica, nanj pa

smo se dobro pripravili. Učenci 3. razredov so v knjižnico pred srečanjem s pisateljico prišli petkrat. Prebirali smo njene zgodbe in spoznavali knjižnico. V šoli so ob spodbudi učiteljic nastajali čudoviti izdelki, ki so svoje mesto našli na razsta-

vi na mladinskem oddelku. Nekatere so učiteljice poslale na natečaj, ki prav tako poteka v okviru festivala.

Po več kot mesečni pripravi je končno napočil dan obiska pisateljice, predstavnice založbe Miš in še dveh nepričakovanih spremljevalcev. Tino Arnuš Pupis sta namreč spremljala še glasbenika Vid Pupis in Gašper Primožič. Srečanje je tako bilo besedno, glasbeno in likovno bogato. Za kuliso je služila lepa razstava ilustracij Tanje Komadina, ki je ilustrirala več Tininih knjig. Tudi to je omogočila Založba Miš. Uživali smo v pisateljičinem branju zgodbe Lesička se nauči pisati, ki so jo otroci dobro poznali in se zelo živeli vanjo. Ob glasbeni spremljavi smo še sami težko zdržali na stoli, da nismo poskočili kot radovedna in živahna lisička. Prisluhnilo smo tudi glasbeni pravljici Zebra v ogledalu, ki je posebna v tem, da se lahko bere v obeh smereh, nato pa še pesmi Strah. Zvedeli smo, da Tina piše tudi pesmi, vsak mesec pa lahko v reviji Ciciban preberemo njen strip. Otroci so v pogovoru sodelovali z različnimi vprašanji, na koncu pa avtorico prosili še za avtogram. Za dogodek so se ji prisrčno zahvalili.

Srečanje je bilo sproščeno in zelo zanimivo. Otrokom smo v okviru Bralnic

pod slamnikom omogočili stik s kakovostno slovensko književnostjo. Tina Arnuš Pupis se lahko pohvali s tem, da je bil njen prvenec Za devetimi drevesi uvrščen v svetovni katalog Bele vrane, zbirka zgodb Na gozdni južini pa je prejela znak zlata hruška. Skupaj z ilustracijami Tanje Komadina in Marte Bartolj so njene knjige pravi bralni užitek, ob katerem se kdaj nasmejimo, kdaj pa resno zamislimo, saj se v njih zrcalijo situacije, v katerih se najdemo v vsakdanjem življenju.

Da smo prisrčen dogodek lahko izpeljali, se zahvalujemo vsem sodelujočim. V prvi vrsti Založbi Miš in njeni entuziastični ekipi, ki je res predana svojemu delu in je omogočila srečanje ter postavitev raz-

stave. Nato učiteljicam sežanske osnovne šole Tadeji Bogdan, Maši Sadovski, Anji Sanabor in Andreji Gulič, ki prepoznajo pomen knjižnice in književnosti ter so svoje ure prilagodile tako, da so otrokom omogočile razgiban pouk, ob tem pa jih spodbujale k razmišljanju o prebranem in k ustvarjanju. In seveda Tini Arnuš Pupis, ki je s svojima spremljevalcema Vidom Pupisom in Gašperjem Primožičem pripravila res čudovito doživetje. Želimo ji(m) še veliko ustvarjalnih uspehov in takšnih druženj!

Besedilo: Marja Filipčič Mulič
Slika: Petra Hlača

Vokalna skupina Vihar navdušila s Kosovelovo poezijo

Župnija Tomaj in Kulturno društvo Srečka Kosovela Tomaj sta 14. maja 2023 v domači farni cerkvi sv. Petra in Pavla gostili Vokalno skupino Vihar. Na samostojnem koncertu se je predstavilo 15 mladih pevcev iz zamejstva, starih od 20 do 30 let, ki jih od ustanovitve leta 2017 vodi zborovodja Mirko Ferlan. Pevci, ki si nabirajo izkušnje s študijem umetnih skladb in ljudskih priredb pretežno iz slovenske zborovske literature,

redno nastopajo in sodelujejo pri večjih zborovskih in zborovsko-instrumentalnih projektih v Furlaniji-Juljski krajini in Sloveniji. Sodelovali so z uveljavljenimi skupinami na celovečernih koncertih in v diskografskih projektih. So redni gostje na božičnem koncertu Zveze cerkvenih zborov v stolnici sv. Justa v Trstu in Kulturnem centru Lojzeta Bratuža v Gorici. Redno sodelujejo in nastopajo z dekliškim zborom Iga Grudna iz Nab-

režine. Pevci se posvečajo nadgrajevanju vokalno-tehničnih sposobnosti in spoznavanju vedno zahtevnejše zborovske literature slovenske in svetovne zakladnice.

Letos se je skupina s sedežem v Nabrežini preimenovala iz Fantovske skupine Devin - Nabrežina. Zbrani ljubitelji glasbe so tokrat uživali ob poslušanju sakralnih skladb iz svetovne in slovenske zakladnice, domovinske in ljubezenske tematike, del koncerta pa je bil posvečen Krasu. Še posebej so bili ljubitelji zborovskega petja navdušeni nad uglasbeno poezijo kraškega rojaka, velikega pesnika Srečka Kosovela. Tako so prisluhnilo pesmim Jutro na Krasu, Bori in Pa da bi znal. Mlade pevce in oba solista, Jara Breclja in Tomaža Grassija, ki so v Tomaj prišli na povabilo člana sežanskega pevskega zbora Branka Trampuža, so nagradili z obilnim aplavzom. Zahvalo pa sta na koncertu, ki ga je vodila Mojca Uhernik Pipan, izrekla tudi domači župnik Gabrijel Vidrih in predsednica domačega KD Doris Orel.

Besedilo in slika: Olga Knez

IZROČILO – spletišče dokumentiranega izročila o naravni in kulturni dediščini Brkinov in Krasa

Projekt IZROČILO medsektorsko povezuje več različnih deležnikov z območja LAS Krasa in Brkinov, ki so se združili v želji, da opozorijo na nujnost ohranjanja bogate naravne in kulturne dediščine območja in pokažejo nekatere novodobne potenciale uporabe dediščinskih vsebin. Dolgoročni cilj operacije je okrepiti prepoznavnost in dodano vrednost dediščinskih obrti, storitev in izdelkov z območja LAS Krasa in Brkinov.

Ob zavodu Dobra pot kot vodilnem partnerju projekt kot konzorcijski partnerji soustvarjajo Šolski center Srečka Kosovela Sežana (Višja strokovna šola), Jasmina Klopčič kot strokovna sodelavka za pletarstvo in podjetje za spletno programiranje Svon, poleg tega so bili vanj intenzivno vključeni tudi podjetje za foto in video produkcijo Be GR8 Media, podjetje za odnose z javnostmi Kaspr ter oblikovalka Pika-Barbara Ciuha.

Na novo vzpostavljeni inovativni spletni platformi, ki bo v polnem obsegu zaživela na dogodku, so dokumentirane dediščinske vsebine, prednostno v obliki desetih kratkih dokumentarnih filmov, pri nastanku katerih so sodelovali številni domačini. V filmih so prikazane dediščinske obrti in običaji, ki prihajajo iz območja Brkinov in Krasa, njihov namen je izpostaviti zgodbe o življenju prednamcev, ki so s svojo ustvarjalnostjo in iznajdljivostjo ustvarili vse to, čemur danes pravimo dediščina, ter tako gledalcu predati sporočilo iz prete-

klosti. Z njimi je osvetljena vloga dediščine v prostoru in času ter njen pomen za prihodnost, hkrati pa privlačne vizualne vsebine, opremljene z angleškimi prevodi in podnapisi, omogočajo široko turistično promocijo dediščinsko bogatega prostora.

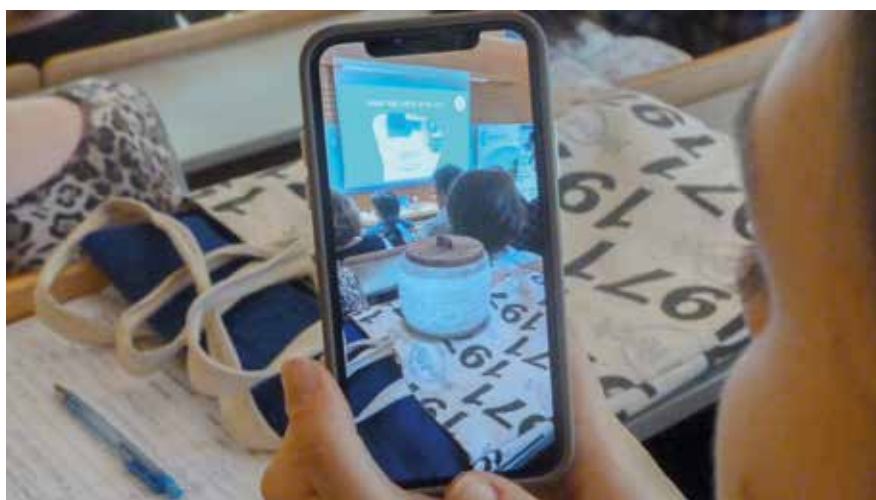
Poleg tega platforma nudi funkcionalnosti za uporabo dediščinskih vsebin v namene izobraževanja in trženja. Izobraževanja, ker gosti zanimive interaktivne igre na temo dediščine, ki bodo kot učno gradivo prosto na voljo šolam, učiteljem in vsem zainteresiranim za približevanje izročila mlajšim generacijam.

Trženja pa, ker vključuje tudi spletno trgovino, v kateri so na tehnološko napreden način, tj. v 3D pogledu in obogateni resničnosti, predstavljeni lokalni rokodelski izdelki, kar odpira nove možnosti za digitalno promocijo in trženje lokalnih obrtnikov in rokodelcev. Zanimivost bo tudi pilotni produkt v obliki spletne pletarske delavnice, s pomočjo katere se lahko uporabniki naučijo pletarskih veščin.

Projekt predstavlja nov pristop k promociji dediščinskih vsebin ter k sodobnemu digitalnemu trženju tovrstnih obrti, izdelkov in storitev. Ob lansiranju platforme bodo njeni upravitelji predstavili tudi nove podporne pakete storitev, s katerimi želijo podpreti lokalne obrtnike pri prehodu na digitalne načine razširjanja trga.

Platforma Izročilo tako odraža bogastvo lokalne dediščine, ki je ne gre zanemariti, izpostavlja pomen medsektorskega in medgeneracijskega povezovanja ter kaže na nekatere še neodkrite potenciale, ki jih dediščina nudi na področju opolnomočenja in trajnostnega razvoja podeželja.

Besedilo: Sitka Tepeh
Sliki: arhiv Zavoda Dobra pot

Oglašanje iz Kosovelovega doma Sežana

Zaključili smo abonmajsko sezono. Šolsko, gledališko in glasbeno-plesno. Prihodnjo sezono Glasbeno-plesnega abonmaja odpiramo z Večerom z Mi2, akustičnim koncertom priljubljene glasbene skupine, ki se nam bo po koncertu pridružila v avli ob posebni ponudbi svojega piva. V Gledališkem abonmaju objubljammo predstavo Vse zastonj! Vse zastonj! – zmagovalko letošnjih Dnevo komedije, ampak prej gremo še na počitnice. V juniju bo v amfiteatru na zadnji šolski dan za najmlajše zapela Romana Krajnčan, obiskal nas bo festival uličnega gledališča Ana Desetnica, v juliju bo na ploščadi pred hišo zabrnal projektor letnega kina, nikakor pa ne bomo ostali brez otroških predstav v amfiteatru. K nam prihaja Palček nos, ki ga bo odigrala znamenita Fata ali lepše Lucija Čirovič, v drugi otroški predstavi poletne sezone pa se bodo otroci zaobljubili reki v poučni interaktivno glasbeni predstavi. V amfiteater prihaja tudi Simfonični orkester iz Španije, zdaj ste pa gotovo že slišali, da bo 26. avgusta s svojim velikim bandom nastopil tudi Robert Pešut, znan kot Magnifico. Tam se pa menda gotovo vidimo, kajne?

TETRALNO

Od našega zadnjega javljanja so na velikem odru Kosovelovega doma stali še prvaki ljubljanske Drame s črno komedijo Party, ki je navdušila občinstvo. Gledališče predstave so minljive, ampak nekatere odmevajo še dolgo potem. Lea Menart je k nam pripeljala predstavo Kako je lisica dobila zlati rep, s Ptičjo farmo, ki je nastala v koprodukciji tržaškega in koprškega gledališča, pa smo zaključili abonmajsko sezono.

Pompozna predstava je požela nemalo smeha in kritično pritisnila zadnjo piko. Medtem so za šole in vrtce na oder stopili igralci celjskega gledališča s čudovito predstavo Heidi, Ponočnjaki Petra Kusa, ki so do zadnjega kotička napolnili dvorano v dveh ponovitvah, v prihodnjih dneh pa bo za šolski abonma igrala še Bratovščina Sinjega galeba.

GALERIJSKO

V aprilu so pri nas razstavljali študentje Višje strokovne šole Sežana, ki so v Mali in Veliki galeriji pripravili razstavo svojih zaključnih del z naslovom Oblika in slika 2023. Na odprtju razstave je potekala tudi podelitev diplom letošnjim diplomantom. V maju nas je s svojimi post medijskimi kreacijami v Veliki galeriji Ivana Varla počastil Sašo Vrabčič z vrhunsko razstavo V oblaku. Sašo Vrabčič je slikar mednarodnega slovesa in resnično nam je v veliko čast, da gostuje pri nas.

Nedvomno gre za vrh galerijske sezone, kjer se prepletata temna in svetla stran napredka, ki nam ga prinaša tehnologija današnjega časa. V Mali galeriji svoja topla dela razstavlja Jur Samec pod naslovom Ubrano URBANO. Njegovo slikarstvo temelji na povezovanju mešanih tehnik, s posebnim poudarkom na zanimanju za barve in teksture. Z galerijsko dejavnostjo nadaljujemo v avgustu, ko bomo ob občinskem prazniku odpirali razstavo del Ivana Varla v Veliki galeriji Ivana Varla v zgodnjem nadstropju.

FILMSKO

Od konca marca do konca maja 2023 se je na velikem platnu odvrtel projekt Grindhouse – The New European Genre Cinema is coming. K mednarodnemu projektu žanrskega filma, ki ga je podprlo in financiralo združenje Europa Cinemas, v programu Ustvarjalne Evrope, je Kosovelov dom pristopil kot partner, v sodelovanju devetih kin iz Slovenije in Italije. S projektom smo gledalcem predstavili kakovostno evropsko "art

kino' produkcijo žanrskega filma in jim ponudili osem svežih trilerjev, grozljivk in znanstvenofantastičnih filmov. Na dveh projekcijah smo gostili slovenskega filmskega kritika Matica Majcna, ki je izdal marsikatero zanimivost žanrov, filmskega jezika in dojemanja filma.

Filmsko se družimo v dvorani tudi v juniju, v juliju pa prihaja Poletni kino na Krasu, zato platno selimo na naše dvorišče. Če želite vedeti več o programu, sledite našim objavam.

MUZIKALNO

Drago Miselj Mef je z Narodnoosvobodilnim bandom v svojem slogu napolnil parter Velike dvorane in nasmejaj obiskovalce. V smehu pa je bilo čutiti tudi kanček sarkazma, ironije, kritike in tudi grenkobe. Smejati se s kritično mislijo in ne puhloglavo je tisto, kar želimo dati ljudem. Pripovedovalsko-glasbeni koncert je bil poln čustev. Začeli so se odvijati dogodki ob 70-letnici Glasbene šole Sežana. Vseh bo sedem. Prvi je v treh ponovitvah zadonel Živalski karneval, ki so ga glasbeniki za šole odigrali v dopoldanskem času. V prihodnjih dneh bomo lahko prisluhnili še dvema, sledila bosta koncert učiteljev Trio ART in recital pianistov. Koncertiral je tudi Pihalni orkester Divača skupaj z gosti iz Izole, v teku pa je kar osem plesnih prireditev. Na dan državnosti pripravlja Kraška pihalna godba v amfiteatru v sodelovanju z Lions klubom Sežana dobrodelni koncert za Junake 3. nadstropja Pediatrične klinike v Ljubljani z naslovom Poletna noč.

Nismo našli vsega. Koronskega virusa je konec, poletje je nazaj v vsem svojem naboju, zato vabljeni na ulice!

Besedilo: Helena Čehovin Gerželj,
Nives Zadel

Slike: arhiv Kosovelovega doma Sežana

Kosovel na ulici

Dan pred 97. obletnico smrti Srečka Kosovelova smo združili moči in skupaj izpeljali barvit kolaž uličnega dogajanja v središču Sežane in pred Kosovelovim domom. Kosovelova spominska soba – Ljudska univerza Sežana in Kosovelov dom Sežana sta v sodelovanju s Šolskim centrom in Osnovno šolo Srečka Kosovelova Sežana, Društvom Konstruktivist in Mladinskim centrom Podlaga organizirali ulično intervencijo Kosovel na ulici.

Dogajanje se je začelo v dopoldanskem času na pločniku pri tržnici, kjer so si lahko mimoidoči, ki so se skozi središče Sežane odpravili po različnih opravkih ali na sprehod, na poetični mašini Pesmomatu za kovanec natisnili pesem in si tako polepšali dan. Vsakdanjik smo jim polepšali tudi s slikanjem v živo ter branjem poezije v slovenščini in drugih jezikih. Na ulici so ustvarjali slikar Simon Kastelic ter učenci in dijaki sežanskih šol. Dogajanje so soustvarjali tudi številni dijaki, študenti in profesorji iz Španije, Portugalske, Romunije in Cipra, ki jih gostijo na sežanskem Šolskem centru. Nastale

so zanimive slike, frotaži, grafiti in kolaži.

V drugem delu se je dogajanje preselilo pred Kosovelov dom, kjer so dijaki Šolskega centra Srečka Kosovelova Sežana – program aranžerski tehnik navdušili z modno revijo, s katero so tudi zaključili praznovanje 15. obletnice aranžerstva

v Sežani. Čudovit pomladni dan nas je združil v praznovanju poezije in umetniškega ustvarjanja. Mladi ustvarjalci so dokazali, da v sebi skrivajo mnoge čudovite talente in velik ustvarjalni potencial.

Besedilo in slika: Mateja Kralj

Praznovanje 60-letnice poimenovanja Kosovelove knjižnice

Kosovelova knjižnica Sežana je v četrtek, 1. junija, praznovala 60-letnico poimenovanja knjižnice po našem velikem pesniku Srečku Kosovelu. Praznovanje sta z uvodnima nagovoroma odprla direktor knjižnice Marko Matičetov in župan občine Sežana Andrej Sila. Slišali smo uglasbeno Kosovelovo

poezijo, ki sta jo čudovito zapela Ana Milanič in Manuel Perhavec ob klavirski spremljavi Jane Zupančič iz Glasbene šole Sežana. Dramski igralec Rafael Vončina pa je mojstrsko interpretiral nekaj Kosovelovih pesmi in misli.

Priča smo bili tudi otvoritvi razstave portretov zdajšnjih in nekdanjih zapo-

slenih in njihovih odgovorov na vprašanje »Kaj je knjižnica?« Razstavo smo izvedli v sodelovanju z Višjo strokovno šolo ŠC Srečka Kosovelova Sežana; portretirali so nas študentje študijske smeri Fotografija pod mentorstvom Katarine Sadvski. Razstavo pa je idejno zasnovala in organizirala naša bibliotekarka Martha Sotelo. Razstava bo na ogled do konca junija v čitalnici knjižnice.

V posebnem, za to priložnost narejenem kotičku za fotografiranje, so imeli tudi vsi obiskovalci slavnostne prireditve možnost fotografirati se skupaj z motiviko Kosovelove knjižnice. Fotografije obiskovalcev so razstavljene v fotografskem kotičku. Vsi obiskovalci, ki se prireditve niste udeležili, pa lahko do konca junija naredite 'selfie' v prav za to pripravljenem zrcalu.

Praznovanje se je po končanem uradnem delu ob dobri hrani in pijači in glavni kulinarčni zvezdnici večera – torti – podaljšalo še za kako uro, dve.

Besedilo: Marko Matičetov
Slika: Olga Knez

Kraško-brkinske gledališke skupine na TLK Potujočih gledaliških skupinah

Tedni ljubiteljske kulture (TLK) so vseslovenska akcija, ki je namenjena podpori in promociji ljubiteljske kulture po vsej Sloveniji in v zamejstvu. S Tedni ljubiteljske kulture osveščamo in pod enotno podobo predstavljamo vse, ki svoj talent, čas in energijo namenjajo ljubiteljski kulturi in tako bogatijo sebe in družbo. Zadnja leta so Tedni ljubiteljske kulture tematsko zastavljeni in letos je bila tema TLK 2023 lutkovna dejavnost, ki spada pod gledališko, zato smo na JSKD OI Sežana izpostavili obe temi, gledališče za odrasle in lutke za najmanjše ljubitelje gledaliških odrov. TLK Potujoče gledališke avanture in Mini gledališke avanture so bile malo posebna, pa vendarle zelo zanimiva ideja za druženje ljubiteljskih igralcev, obiskovalcev predstav, lokalnih ponudnikov kraško brkinskih dobrot in glasbenimi gosti, Andrejo Tomažič Hrvatini, Timejo Kariž in Tomažem Nedohom, ki so bili prijetna presenečenja.

Šest domačih gledaliških skupin, ki so sodelovali pri projektu TLK Potujoče gledališke avanture, dve gostujoči predstavi, ena lutkovna delavnica, gledališka zgodbica učencev OŠ Divača in poetična kamišibaj zgodbica učencev OŠ Dutovlje, so v mesecu maju in juniju ustvarile pester gledališki utrip na našem območju. Gledališka predstava Dramske skupina KONS iz Srednješolskega centra Srečka Kosovela iz Sežane, Umor na Tneiro expressu, ki jo j Petra Štolfa režirala in priredila po romanu Agathe Christie. Petra Štolfa, je poleg domačih obiskovalcev navdušila tudi selektorja letošnjih Vizij Andreja Zalesjaka in se uvrstila na regijsko srečanje. Prav tako se je na regijsko Linhartovo srečanje uvrstila gledališka

predstava Norčije v spalnicah v izvedbi Gledališke skupine KR D Brce iz Gabrovice pri Komnu, po izboru selektorje Gregorja Geča. Prijetno pa smo bili presenečeni tudi nad predstavo Avdicija, ki je produkt novoustanovljene gledališke skupine Štirinca iz Hrpelj. Duhoviti prizori, dobra igra in aktualna vsebina, je obiskovalce v Kulturnem domu v Kobjeglavi nasmejala do solz. Prijetno presenečenje je bila prav tako nova gledališka skupina iz Barke, ki so s svojo predstavo Barka ku barka, 20. maja v Kulturnem domu v Tomaju otvorili TLK 2023. Skoraj do zadnjega kotička so svojo dvorano v Dolu pri Vogljah napolnili člani domače gledališke skupine Razvojnega združenja Repentabor in KD Kraška hiša, z obnovljeno predstavo Dobra letina, ki je delo Anje Pangerc Škabbar. Tudi gledališka skupina ŠTKD Urbanščica je s svojo komedijo Bržola in pomfri nasmejala vse, ki so se pridružili našim gledališkim avanturam. V goste smo povabili tudi dve gostujoči predstavi, monopredstavo Navdušenje Lovra Tomana,

ko je prvič razvil slovensko zastavo v izvedbi upokojenega gledališkega igralca Anatola Šterna v Zadržnem domu v Štorjah in komedijo Vaja zbor, ki so jo na zadnji gledališki avanturi v Kulturnem domu Hrpelje odigrali in obiskovalce nasmejali člani gledališke skupine FACE iz Solkana pri Novi Gorici.

Vsem sodelujočim gledališkim skupinam se v imenu JSKD OI Sežana zahvaljujem za izredno plodno in aktivno sooblikovanje programa Tednov ljubiteljske kulture 2023, s katerim smo se poklonili tudi vsem sadnim drevesom, ki smo jih pred leti posadili kot zaobljubo in simbol podpore lokalnih skupnosti ljubiteljski kulturni dejavnosti na Krasu in v Brkinih. Vsem obiskovalcem naših TLK Potujočih gledaliških avantur pa želimo, da bi vas smeh, pesem, veselje in okusna hrana ter dobra kapljica še celo poletje spominjali na naša prijetna druženja.

Besedilo in slika: Vladislava Navotnik

Obvestilo o razpisu za Kosovelovo leto 2026

Sestal se je neformalni odbor za pripravo prireditev ob 100-letnici rojstva Srečka Kosovela, ki bo leta 2026. Obetamo si, da bo medtem Občina Sežana 18. marec, rojstni datum Srečka Kosovela, proglasila za kulturni praznik občine Sežana, obdobje med 18. marcem in 27. majem, ko je Srečko Kosovel umrl, pa za mesec kulture. Prav leta 2026 bo še posebej svečan – leto bo proglašeno za Kosovelovo leto – zato

bo odbor pripravil razpis za izvedbo prireditev v tem obdobju. Razpis bo objavljen v avgustovski številki Kraškega obzornika, že zdaj pa prosimo vse zainteresirane posameznike, društva, zavode in druge, ki bi radi kakšno od svojih prireditev posvetili spominu na Srečka Kosovela, da razmislijo o vsebini, datumu in oceni vrednosti prireditve. Čas za prijavo bo predvidoma kratek, do konca septembra 2023.

70 let delovanja Glasbene šole Sežana

V letu 2023 GŠ Sežana bo na glasbeni šoli zelo praznično. Obeležujemo 70 let delovanja glasbene šole in kot se za tak jubilej spodobi, smo pripravili vrsto koncertov. 10. maja je bila v ta namen organizirana tiskovna konferenca, na kateri smo predstavili dejavnosti v jubilejnem letu. Na konferenci sta poleg ravnateljice Iva Bašiča spregovorila tudi župan Občine Sežana Andrej Sila ter režiserka slavnostnega koncerta Katja Pegan. Vsi trije so izpostavili pomen glasbenega šolstva za Kras in Brkine ter neverjeten potencial, ki ga ustvarjajo učitelji. Neverjetne so številke o uspešnih mladih glasbenikih, ki so glasbeno izobraževanje začeli prav na GŠ Sežana, trenutno pa študij nadaljujejo po znanih univerzah in akademijah po Evropi. Nekateri med njimi pa že zasedajo določena mesta v profesionalnih orkestrih. V zadnjem obdobju pa se lahko pohvalimo z razcvetom na ljubiteljskem področju, saj šola lepo skrbi za podmladek v pihalnih orkestrih in godbah, ki delujejo na našem področju.

Ob začetku jubilejnega leta se je organizacijski odbor, ki ga poleg ravnateljice sestavljajo učitelji in dirigenti orkestrów, odločil za zelo zanimivo priredbo Živalskega karnevala, francoskega skladatelja Camilla Saint – Saensa. Skladba je zelo zanimiva in poučna ter spada v del didaktičnih prijemov, kako določeno glasbo predstaviti mladini. Našemu povabilu so se odzvale vse osnovne šole Krasa in Brkinov in lahko rečemo, da smo kar trikrat v enem dopoldnevu zapolnili veliko dvorano Kosovelovega doma v Sežani. Našega darila so bili učenci prvega triletja in njihovi učitelji zelo veseli, nad našo izvedbo pa, lahko

rečemo, navdušeni. V zasedbi orkestra so sodelovali domači učitelji in nekateri nekdanji učenci. Spretno povezovala Polona Prosen. Orkestru je dirigiral gostujoči dirigent Petar Matošević.

24. maja je sledil koncert Tria Art, ki ga sestavljajo učitelji naše šole. Tamara Ražem Locatelli – klavir, Tamara Tretjak – flavta in Branislav Trifković – klarinet, so kolegi že več kot dvajset let in zelo radi tudi kdaj skupaj muzicirajo. Zasedba ni ravno klasična, zato je bilo potrebno kar malo pobrskati po tovrstni literaturi. Za njihov koncert pa lahko rečemo, da jim je to dodobra uspel. Bilo je hudomušno, igrivo in zelo muzikalno. Same skladbe je predstavila muzikologinja Metka Sulič in še dodatno popestrila sam izbor skladb. Občinstvo na koncertu je bilo navdušeno nad izvedbo, z ovacijami so od nastopajočih izvalili še dva dodatka. V juniju pripravljamo še recital naših

pianistov v sklopu koncertov ob obletnici. V septembru bomo gostili naše nekdanje učence, ki šolanje nadaljujejo na konservatorijih in akademijah doma in v tujini. V oktobru bo sledil še koncert učiteljev GŠ Sežana in za konec še slavnostni koncert, ki bo 23. novembra v Kosovelovem domu v Sežani. Naslov koncerta je režiserka Katja Pegan povzela kar iz Kosovelove pesmi Lirični piano: »Svetel oblak je vrh neba«. Zaradi velikega števila povabljenih in nastopajočih bomo slavnostni koncert ponovili 24. novembra v Kosovelovem domu v Sežani.

Lepo vabljeni na vse koncerte, ki so še ostali v našem jubilejnem letu. Prepričani smo, da vas lahko še vedno s čim presenetimo in seveda se zahvaljujemo za vaše zaupanje in podporo.

Besedilo: Ivo Bašič
Slika: arhiv Glasbene šole Sežana

Pomladni živ žav

Pomlad smo v Enoti Sežana pričarali s pravljico Hopek išče pomlad in z ustvarjalnimi delavnicami. Obiskal nas je glasbenik Anže in nam skupaj z Žigo iz skupine Pingvini zaigral na harmoniko. Ob zvokih harmonike smo zapeli in zaplesali. Poslušali smo tudi različna nenavadna glasbila in imeli glasbene uganke, na katere so otroci hitro poiskali rešitev. Na zadnji ustvarjalni delavnici smo risali ob klasični glasbi in izdelke razstavili na ograji našega vrtca. Na vseh delavnicah so otroci zelo

uživali, se sprostiti in veselili. Veselje je bilo čutiti tudi na Fit igrah brez meja. Otroci so tekmovali v metanju žog v tarčo, pri prenašanju vodnih balonov in pri sestavljanju velike sestavljanke. Na koncu so prejeli medalje in sreča je bila nepopisna.

Z vsemi dejavnostmi smo dosegli cilj, da doživljamo, spoznavamo in uživamo v umetnosti.

Besedilo: Špela Poljanšek
Slika: Petra Gomezel

Dramatizacija Lunino kraljestvo

Otroci poslušajo, razumejo in doživljajo jezik skozi različne dejavnosti. V obliki vsakodnevnih pogovorov, pripovedovanja, ob poslušanju branja odraslih, opisovanju, dramatizacijah, izmišljanju zgodbic in pesmic, ob medvrstniškem učenju, v različnih socialnih igrah ...

Ob knjigi doživljajo ugodje, veselje in zabavo. Pridobivajo pozitiven odnos do literature in se s književno osebo identificirajo.

Ker so otroci v skupini izrazili zanimanje za petje in ples, so poslušali svoji starosti primerne pravljice, zgodbe, uganke; vsebine so doživljali preko zvočnega in video medija.

Opazovali so nebo, pojave na nebu, vreme, iskali informacije v različnih virih, igrali so se s svetlobnimi pojavi, ogledali, baterijskimi svetilkami, svetlobno mizo, določali so vire svetlobe.

S sodelavko sva se odločili za glasbeno

pravljico Lunino kraljestvo in jo predstavili otrokom.

Najprej so si ogledali videoposnetek dramatizacije te zgodbe v izvedbi otrok skupine Kužki. Ker so se navdušili nad

vsebino pravljice, so vsak dan poslušali glasno branje pravljice ali njeno zvočno izvedbo.

Ob poslušanju in lastnem pripovedovanju so doživljali ritem besed, glasbe in pesmi. Ponazarjali so pojme in se ustvarjalno gibali ob glasbeni spremljavi. Zamisljali so si in oblikovali prvine scene za dramsko in plesno dejavnost, risali in slikali so po vsebini pravljice. Sodelovali so v igri, ki je imela več prizorišč, sodelovali so v igri z drugimi, v dialogu.

Na konsu so se predstavili vsem otrokom Enote Sežana in bili pri tem zelo uspešni, zato so pridobili samozavest in samostojnost. Njihova zadnja preizkušnja je bil igralni popoldan, na katerem so se predstavili staršem, sorojencem, babicam in dedkom. Gledalci so bili navdušeni in zadovoljni z njihovim nastopom.

Besedilo in sliki: Katja Požar

Še pridite!

»Še pridite! Še pridite!« so nas pozdravljali ukrajinski otroci, ki so nastanjeni v nekdanji šoli v Slavini pri Prestranku. Tja so se pred dobrim letom dni zaradi vojne priselili in našli varen kraj bivanja. Z njimi je prispelo tudi njihovo osebje (zdravnice, medicinske sestre in varuške) ki je za njih skrbelo v sirotišnici v Ukrajini in na katere so bili otroci navajeni.

V dneh, ko smo že malo pozabili na begunce iz Ukrajine, smo v Vrtcu Sežana izpeljali humanitarno akcijo. Z njo smo namensko zbirali oblačila, hrano in toaletne pripomočke za te ukrajinske sirote. Skupina Kameleončki je skupaj s Sabino Vlašič in Rokom Žvabom ter s sodelav-

ci in starši že pred tem izpeljala projekt Ohrani planet – ne zavrzi oblek z izmenljivo obleko. Ob koncu projekta se je porodila ideja, da bi otroške obleke, ki so ostale v vrtcu, odnesli ukrajinskim sirotam, ki so nastanjene v domu v Slavini. Mojca Može Škapin se je lansko leto z njimi že srečala, ko je ob pomoči krajanov KS Senožče izpeljala dobrodelno akcijo. Tudi tokrat je navezala stike s Cvetko Krnel, vodjo in koordinatorko za delo in pomoč ukrajinskim otrokom, se pozanimala za njihove potrebe in želje. In takoj je v vrtcu ponovno stekla akcija in dogovor o srečanju v Slavini.

Poleg že zbranih oblek smo sodelavke in starše po vseh naših enotah povabili

ki sodelovanju in skupaj nabrali za poln kombi oblačil, toaletnih pripomočkov ter hrane za približno 20 otrok, ki domujejo v Slavini. Mojca in Mateja sta skrbno polnili škatle in shranjevali vse, kar je bilo namensko prineseno v vrtec. Vse sta naložili v službeni kombi.

Na sončno sredo sredi maja, nas je pet predstavnikov iz sežanske enote odpeljal zbrano pomoč k ukrajinskim sirotam.

Ni besed, ki bi opisale, kako prisrčen in topel je bil tamkajšnji sprejem. Otrokom, ki so stari od dveh do sedem let, je Rok s kamišibajem predstavil pravljico, ki jo je v ukrajinski jezik prevajal njihov mlajši sodelavec. Zatem smo se skupaj

malo poigrali in si ogledali lepo urejene prostore. Otroci obiskujejo naše vrtce in šole, zato nekateri lepo razumejo in govorijo slovenski jezik, kar nas je prijetno presenetilo. Zanje sočutno in prijazno skrbijo tudi slovenske vzgojiteljice. Za otroke je dobro poskrbljeno. Naše srečanje se je (pre)hitro končalo in

ko smo se poslavljali, so nas nasmejeni otroški obrazi pozdravljali: »Še priditel!« In obljubili smo jim, da pridemo še – se skupaj poigrati, pripovedovati pravljice, prepevati pesmi ...

Besedilo: Marjeta Škrlič
Slike: Mojca Može Škapin

Zahvala Rotary Clubu Trst

22. aprila, ob svetovnem dnevu Zemlje je Rotary Club Trst doniral otroške knjige enoti vrtca v Tomaju in vzgojiteljicam ob njihovem plemenitem delu zaželeli še veliko uspehov in otroških nasmehov. Otroci iz Vrtca Sežana – Enota Tomaj so se knjig zelo razveselili. V zahvalo so Rotary Clubu Trst poklonili sliko.

Besedilo in slika: Ines Poplašen

Šola in vrtec se zamenjata

Učenci prvih razredov Osnovne šole Srečka Kosovela Sežana so komaj dočakali dan, ko so se v sodelovanju z sežanskim vrtcem za en dan zamenjali s predšolskimi otroki.

V sredo, 19. aprila 2023, so vrtčevski otroci tako postali šolarji, prvošolci pa so se vrnil v vrtec in obujali spomine na predšolske dni.

Otroci iz vrtca so z veseljem pokazali, kaj vse že znajo. S petjem, risanjem ter reševanjem šolskih izzivov so prepričali učiteljice, da so pripravljeni na vstop v šolo.

V vrtcu pa so prvošolce pričakale igralnice z ustvarjalnimi koticami in igračkami. Z veseljem so jih spet uporabili in se brezskrbno poigrali.

Besedilo: Ana Petelin in Nadja Vovk
Slika: arhiv aktiva 1. razreda

50. obletnica enote Vrtca Sežana na ulici Jožeta Pahorja

Mesec maj je bil letos za nas prav poseben čas. Na bivši dan mladosti, 25. maja, smo namreč praznovali 50. obletnico enote Vrtca Sežana na ulici Jožeta Pahorja. Z otroki smo izdelovali izdelke za bazar in se poglobljali v svet pravljic, da smo pripravili razstavo na vseh treh vhodih vrtca. Starši in otroci so si lahko ogledali razstavo o Muci Copatarici, pravljici Prodajamo za gumbe in pravljici Kdo je napravil Vidku srajčico. Ob otroških slikah in izdelanih scenah smo se lahko potopili v čarobni svet pravljic. Po prihodu iz vrtca nas je na travniku v lepem sončnem popoldnevu čakal animator Sten Vilar, s katerim smo zapeli in zaplesali. Ravnateljica vrtca in župan Občine Sežana sta z nami podelila nekaj spominov. Po končani zabavi smo se

okrepčali z vodo in sadjem, ki so nam ga pripravili naši kuharji in kuharice. Obenem so bili vsi povabljeni na vrtčevsko igrišče, kjer so si na bazarju ob glasbi lahko izbrali različne izdelke otrok.

Skozí vse leto se naši otroci poleg

drugih področij preizkušajo tudi v vlogi ustvarjalcev na področju umetnosti. Tako nastanejo izvorni izdelki, ki jih je zelo veliko. Vsak je zase nekaj posebnega in izvirnega. Ob tej priložnosti smo razstavili izdelke otrok tudi v nekaterih izložbah na Partizanski ulici v Sežani. Za sodelovanje se zahvaljujemo trgovini Jaz in ti, Alpini, okrepčevalnici Center in podjetju Elektro Primorske.

»Naš vrtec je imel veliko fešto za rojstni dan,« so komentirali otroci. Da pa je ta uspela, se moramo zahvaliti vsem strokovnim delavcem, tehničnemu osebju in prav posebej ekipi za organizacijo, ki nas je vodil od ideje do izvedbe. Bazar pa ne bi bil pravi bazar brez stonice, za katere se zahvaljujemo Občini Sežana in Komunalni Sežana, d. d.

Besedilo: Anita Krapš Curk
Slika: arhiv Vrtec Sežana

Predstavitve knjige Drežanje v osje gnezdo

V torek, 4. aprila 2023, smo na OŠ Dutovlje učencem zadnjega triletja predsta-

vili knjigo Drežanje v osje gnezdo, ki govori o Dutovcu Lovru Žvabu, kraškem

zbiratelju narodnega blaga, uredniku, učitelju in zavednemu Slovencu.

Lovra Žvaba nam je v pogovoru z Mileno Vovk predstavil pisatelj in zgodovinar, avtor dveh knjig o njem, Ivan Vogrič. Zgodovinski čas, njegovo delo in življenjsko pot pa sta nam z odlomki iz knjige približala Neli Verbek Gregorič in Mihael Krištof Bandel. Štiri izmed njegovih zbranih ljudskih pesmi so interpretirali člani kulturnega društva Kraški šopek Sežana in člani pevskega zbora Venček. Prireditev je popestrila tudi pripoved v kraškem narečju Topolovo rebro in nasploh celotno sodelovanje lokalnih društev in osnovne šole.

Besedilo: Nina Intihar
Slika: arhiv OŠ Dutovlje

Kamenton

Učenci razredne stopnje OŠ Dutovlje in podružnične šole Tomaj so v soboto, 6. maja 2023, sodelovali v projektu Ka-

menton – popravilo kraškega suhega zidu v Kostanjevici na Krasu. Pod vodstvom izvedencev suhozidne gradnje

in ob pomoči nekaterih staršev so obnavljali podporni suhi zid v bližini šole. Najmlajši so nabirali drobir v vedra, s katerim so zapolnili sredino zidu, starejši so že poskušali pravilno zlagati kamenje v zid, starši pa so pomagali z večjim kamenjem. Mentorji so delo usmerjali in poskrbeli za pravilno postavitev v trdno konstrukcijo.

Na delavnici so se tako učenci kot starši seznanili z osnovami popravila kraških suhih zidov in pomenom kulturne dediščine, kar prispeva k ozaveščenosti, hkrati pa so ustvarjali učilnico na prostem za tamkajšnje učence.

Besedilo in slika: Valentina Novič
in Iris Gregorčič

Obeležitev svetovnega dneva čebel na OŠ Srečka Kosovela Sežana

V okviru dela z nadarjenimi, učno uspešnimi učenci in učenci s posebnimi interesi smo imeli v maju načrtovane vikend delavnice v ČSOD Soča, vendar so nam bivanje odpovedali zaradi nezaključene prenove doma. Tako smo se mentorji za nadarjene učence ponovno zbrali in v maju in juniju pripravili tri različne aktivnosti.

Prva je bila vezana na svetovni dan čebel, ki na pobudo Slovenske čebelarke zveze poteka 20. maja. Glede na to, da imamo na šoli izbirni predmet čebelarstvo, smo se odločili, da bomo en popoldan posvetili odkrivanju skrivnostnega sveta čebel. Z učenci, ki so se prijavi, smo se dobili v četrtek, 25. maja, ob 14. uri in pričeli z delavnicami.

Popoldan smo začeli v glasbeni učilnici, kjer smo ob klavirski spremljavi učitelja glasbe Uroša Ceja zapeli pesem Čebelar. Sledile so zanimive delavnice,

ki jih je pripravil naš mentor čebelarstva učitelj Igor Meden z učenci čebelarji. Učencem so predstavili življenje čebel, troto in matice v panju. Imeli so degustacijo različnih vrst medu (divja češnja, planinski, akacijev, kostanjev, lipov, cvetlični). Izdelovali so sveče in satnice ter pisali verze in celo pesmi na temo čebel. Ob predstavitvi čebel so imeli možnost videti tudi, kako se označi matiča, kako nastane matični mleček in kje nastaja med.

V drugem delu popoldneva so se učenci glede na interes razdelili v tri skupine. Tudi tokrat je prišlo do zanimivega medpredmetnega povezovanja. V fizikalno-glasbenem kotičku so merili zvok brenčanja čebel in uglasili kozarce, na katerih so nato skušali zaigrati nekaj pesmic. V umetniškem kotičku so se posvetili poslikavi panjskih končnic. V kuharsko-kemičnem kotičku so pripravljali zdravilne bonbone, izdelali mazilo za ustnice ter nas za zaključek z omamnim vonjem sladice iz medu vse privabili v učilnico gospodinjstva.

Popoldan je minil, kot bi trenil. Vsi skupaj smo ugotovili, da je svet čebel tako obsežen, skrivnosten in zanimiv, da se mu bomo skušali posvetiti vsako leto ob svetovnem dnevu čebel.

Naj za zaključek pohvalimo še učence čebelarje (Ismail Mušič, Marko Lipanje, Luka Remic in Rok Kocen), ki so na državnem tekmovanju v Zagorju ob Savi v soboto, 13. maja 2023, pokazali veliko

znanja na čebelarstvu ter dosegli bronasto priznanje, za kar jim vsi učitelji iskreno čestitamo.

V juniju nas čaka še obisk muzeja z delavnicami v Bistri ter ogled Znanstivala (festival, ki je namenjen spodbujanju radovednosti, ustvarjalnosti ter promociji izobraževanja in znanosti), ki poteka v Ljubljani.

Besedilo in slika: Katja Kovač

Čebelja pesem

Pridne čebele iz panja leté.
Delajo, delajo, neumorno gradé.
Od rože do rože, iz cveta na cvet,
od zore do mraka nabirajo med.

Delavke, troti in mati kraljica,
vsak ima svojo pomembno nalogo,
ko vsi v panju, združeni v eno,
noč in dan ustvarjajo kraljestvo
medeno.

Skrbijo za svojo kraljico,
natančno svoje satje grade.
Brenčča krilca in zlate črte
s svojim plesom skrivnosti dele.

Kaj nas čebele učijo?
Kje najlepše rože medijo,
da se z delom kraljestva zgradijo
in da narava je najboljše zdravilo.

Luka Remic

Medo Srečko razveselil prvošolce

V tem šolskem letu je prvošolce osnovne šole Srečka Kosovela Sežana trikrat obiskala predstavnica Rdečega križa Marija Godnič z maskoto – medvedom Srečkom.

Preko poučnih zgodbic je učencem približala pomen organizacije Rdečega križa. Skozi pogovor je učence najprej seznanila s humanitarno dejavnostjo organizacije. Sledile so poučne in zanimive pravljice, s pomočjo katerih so učenci spoznavali, kako lahko pomagamo oziroma osrečimo bolne in pomoči potrebne.

Ob zadnji zgodbici so učenci razmišljali, kako lahko pomagamo ljudem, ki so izgubili vse, kako lahko v miru živimo skupaj različni ljudje, narodi in rase. Učenci so likovno ustvarjali na to temo. Njihovi izdelki so bili v maju razstavljeni v Kosovlovi knjižnici Sežana.

Besedilo in slika: Breda Čuk
in Helena Škabar Tučka

Dutomajčkov dan

Na Osnovni šoli Dutovlje smo v soboto, 27. maja 2023, organizirali Dutomajčkov dan in tako zaključili z letošnjim projektom Dutomajček v zdravi šoli. Učenci od 1. do 5. razreda so v spomladanskih mesecih ob pomoči zajčka Dutomajčka spoznavali aktivnosti, ki prispevajo k bolj zdravemu načinu življenja. Izpolnjevali so knjižico z zanimivimi, zabavnimi in poučnimi nalogami ter si tako prislužili vstopnico za Dutomajčkov dan.

Za otroke in starše smo pripravili sedem delavnic, ki so jih vodile učiteljice, psihologinji in medicinski sestri ZD Sežana. Pripravljali smo osvežilne zdrave napitke, izdelovali mehke žogice iz balonov in moke, izvajali pravilčno jogo in vaje čuječnosti v naravi, se podučili o načinih, kako poskrbeti za ustno zdravje, in nizali ideje, kako čim bolje preživeti dan brez zaslonov. Razgibali smo se s pomočjo šaljivih štafetnih iger in z gibalnim izzivom.

Dan smo zaključili z izmenjavo knjig, družabnih iger in igrač ter z razglasitvijo rezultatov gibalnega izziva. Zadovoljni in polni lepih vtisov smo se poslovili z željo, da Dutomajčkov dan in celoten projekt Dutomajček v zdravi šoli kmalu spet ponovimo.

Besedilo in sliki: Lejla Ramirez

NUMA AVENTURA EM SEŽANA

Sloventors, sim não leste mal! Este é o nome do nosso grupo, que combina as palavras: **Slovenia + love + inventors**. Somos 7 jovens, que estudam design gráfico e audiovisuais na Escola Secundária Camilo Castelo Branco em Vila Nova de Famalicão, Braga, Portugal. Decidimos participar do programa Erasmus+ porque achamos que seria um desafio a nível pessoal e profissional.

SLOVENTORS

Erasmus+ é o Programa europeu para a educação, formação, juventude e desporto e visa potenciar o desenvolvimento pessoal e profissional de todos os cidadãos, dando-lhes a oportunidade de estudar, estagiar, ter formação e ganhar experiência no exterior. Visto que tanto o curso de Design Gráfico como o de Audiovisuais têm no último ano, um período de estágio prático de 3 meses numa empresa local, foi nos dada a oportunidade de abrir horizontes e realizar esse estágio profissional fora do país. Decidimos então embarcar nesta aventura. Entre muitos outros interessados em participar, fomos selecionados os 7 para viver e trabalhar em Sežana, na Eslovénia.

Chegamos a Sežana no dia 13 de março, e fomos recebidos pelo Município de Sežana, em cooperação com o Centro Cultural Kosovelov dom Sežana, Instituto de desporto, turismo e lazer Sežana, Centro jovem Podlaga, Escola Srečko Kosovel Sežana, Biblioteca Srečko Kosovel, Agencia de desenvolvimento regional e companhia, K@SPR, Estúdio DTP e Graficni Atelje Brajdih.

Através desta parceria, tivemos a oportunidade de mergulhar na rica cultura eslovena e colaborar em projetos envolventes. Trabalhar lado a lado com profissionais talentosos e apaixonados como o senhor Marko Maticetov da biblioteca Kosovelova, a Mateja Kralj do Srečko Kosovel's Memorial Room, o senhor Miha Ravbar e Petra Arko Kovacic da revista local, Nives Zdel do centro cultural Kosovelodom, Janja Novoselc da Agencia de desenvolvimento regional e companhia, K@SPR, entre muitos outros, permitiu-nos absorver conhecimentos valiosos. Cada projeto foi uma oportunidade de crescimento pessoal e profissional, e a nossa criatividade foi constantemente estimulada.

Uma das propostas mais gratificantes foi a criação da Exposição "Além do tempo" baseada na poesia de Fernando Pessoa e Srečko Kosovel em conjunto com o senhor Marko Maticetov da biblioteca Kosovelova. Foi nos permitido explorar a poesia de Pessoa e Kosovel e interpretá-la artisticamente em fotografias e ilustrações.

Sem qualquer sombra de dúvidas a criação do calendário de eventos para a revista local, foi dos trabalhos gráficos que mais apreciamos fazer, porque para além de ser um tema com o qual estamos familiarizados e apreciamos bastante, conseguimos entregar uma proposta que fosse coerente com o resto da revista e ficamos contentes por contribuir de alguma forma, para a promoção da cidade.

Além disso, tivemos a oportunidade de trabalhar no projeto para a Toyota Go, onde tentamos comunicar através da fotografia e vídeo os valores da campanha, onde nos foi permitido explorar através da nossa câmara novos lugares e métodos de trabalho. Ficamos felizes por participar de um projeto tão importante.

Embora tenhamos muito para dizer, decidimos cada um escrever uma pequena declaração sobre estes últimos 3 meses.

A minha experiência foi verdadeiramente transformadora tanto a nível pessoal como a nível profissional. Tive a oportunidade de conviver com uma nova cultura, conheci pessoas maravilhosas, acolhedoras e amigáveis que me fizeram sentir em casa. Esta experiência sem dúvida abriu portas a novas oportunidades.

Marco Fernandes

No geral, a minha experiência Erasmus foi além das minhas expectativas. Aprendi não apenas sobre a cultura eslovena, mas também sobre mim mesma, sobre a importância da adaptabilidade e abertura a novas oportunidades, assim como a apreciação da simplicidade da vida e a importância de encontrar inspiração nos pequenos

nos pequenos detalhes.

Susana Ferreira

Os últimos 3 meses foram um ponto de viragem na minha vida, uma vez que adquiri novas competências e evolui intelectualmente ao viajar e contactar com novas culturas. Em Sežana senti-me extremamente bem acolhida, esta cidade despertou uma nova versão de mim, irei para sempre recordar-me esta experiência.

lnês Correia

Esta será uma experiência que eu me lembrarei para sempre e que me ajudou muito a crescer como pessoa, só tenho a agradecer as pessoas que me acompanharam durante este projeto e por sempre me guiarem pelo caminho certo, ter a oportunidade de trabalhar para todas estas organizações foi uma experiência única, nunca me esquecerei das pessoas daqui, De como elas são recetivas e cuidadosas, com certeza vou levar o que aprendi aqui para a vida.

Luana Cardoso

Não sei como demonstrar a minha gratidão por me ajudarem com este projeto. Vocês tornaram muito mais fácil prosseguir na direção certa e concluir o projeto com sucesso. Foi uma honra trabalhar com vocês

Andreia Correia

Consegui aprender muito não só profissionalmente, mas também pessoalmente, não pensei que conheceria tantas pessoas incríveis muito menos que fizesse amizade com as mesmas, quero agradecer a todos os envolvidos por me fazerem trabalhar com todas as associações e proporcionar-me uma experiência incrível e sem dúvida que será uma experiência que nunca me esquecerei.

Tomás Silva

Quando obtive a notícia que fui um dos escolhidos para participar no projeto ERASMUS+ eu senti uma mistura de alegria, por ter conseguido cumprir um dos meus maiores objetivos no secundário, e medo, pelo desconhecido, hoje vejo que tomei a melhor decisão em fazer esta viagem. Aqui eu consegui crescer bastante pessoalmente, ganhando mais responsabilidade, o que me irá ajudar imenso na minha carreira profissional.

Gonçalo Machado

//
**Uma
experiência
que nunca
esquecerei.**

//

Por último, o grupo Sloventors gostaria de agradecer a todas as organizações que nos acolheram e para as quais trabalhamos, ao município e à escola Camilo Castelo Branco por nos providenciarem este estágio e aos professores Carla Coelho e Nuno Antunes por nos terem acompanhado na primeira semana em Sežana.

NA PUSTOLOVŠČINI V SEŽANI

Sloventors. Da, prav ste prebrali! To je ime naše skupine, sestavljeno iz besed: **Slovenija + ljubezen + izumitelji**. V skupini nas je sedem. Učimo se grafičnega in avdiovizualnega oblikovanja na srednji šoli Camilo Castelo Branco v Vila Nova de Famalicão v Bragi na Portugalskem. Za sodelovanje v programu Erasmus + smo se odločili, ker smo menili, da bo to predstavljalo izziv na naši osebni in poklicni ravni.

SLOENTORS

Erasmus + je evropski program za izobraževanje, usposabljanje, mladino in šport, katerega cilj je izboljšati osebni in poklicni razvoj vseh državljanov ter jim omogočiti študij, usposabljanje, izpopolnjevanje in pridobivanje izkušenj v tujini. Ker imata dve področji, grafično oblikovanje in avdiovizualna smer, v zadnjem letu načrtovano 3-mesečno prakso v podjetju, smo imeli priložnost razširiti svoja obzorja in se strokovno izpopolnjevati v tujini. Zato smo se odločili, da se podamo na to avanturo. Med številnimi zainteresiranimi, da bi nekaj časa živeli in delali v Sežani v Sloveniji, smo bili izbrani mi.

V Sežano smo prispeli 13. marca 2023. Sprejeli so nas predstavniki Občine Sežana v sodelovanju s Kosovelovim domom Sežana, Kosovelovo sobo, Zavodom za šport, turizem in prosti čas Sežana, Mladinskim centrom Podlaga, Srednjo šolo Srečka Kosovela Sežana, Kosovelovo knjižnico Sežana, Regionalno razvojno agencijo in podjetjem K@SPR.

V tem partnerstvu smo imeli priložnost spoznavati slovensko kulturo in sodelovati pri zanimivih projektih. Sodelovanje z nadarjenimi in zagnanimi strokovnjaki, kot so Andrej Sila, župan Občine Sežana, Marko Matičetov iz Kosovelove knjižnice Sežana, Mateja Kralj iz Spominske sobe Srečka Kosovela, Miha Ravbar Vidmar in Petra Arko Kovačič iz lokalnega časopisa Kraški obzornik, Nives Zadel iz Kosovelovega doma, Katja Kralj iz Regionalne razvojne agencije in Janja Novoselc iz podjetja K@SPR ter številni drugi, nam je omogočilo, da smo pridobivali dragoceno znanje. Vsak projekt je bil priložnost za osebno in strokovno rast, našo ustvarjalnost pa so nenehno spodbujali.

Eden izmed najbolj koristnih predlogov je bila priprava razstave Onkraj časa. Pri tem smo izhajali iz poezije Fernanda Pessoa in Srečka Kosovela. Pripravili smo jo z Markom Matičetovim iz Kosovelove knjižnice Sežana. Uspelo nam je raziskati poezijo Pessoa in Kosovela ter jo umetniško interpretirati v fotografijah in ilustracijah.

Nedvomno je bila izdelava kalendarja dogodkov za lokalni časopis eno od grafičnih del, ki smo ga opravili z največjim veseljem, saj smo poleg tega, da je bila to tema, ki smo jo poznali in zelo cenili, lahko pripravili predlog, ki je bil usklajen s preostalimi deli revije, in z veseljem smo s svojim delom prispevali k promociji mesta.

Poleg tega smo imeli priložnost sodelovati pri projektu Lokalno povezani, pri katerem smo s fotografijo in videom poskušali posredovati vrednote te dejavnosti, pri čemer smo s fotografskim aparatom lahko raziskovali nove kraje in delovne metode. Veselilo nas je, da smo lahko sodelovali pri tako pomembnem projektu.

In bilo jih je še veliko! Projektov, izzivov, spoznanj, dela, rezultatov, novih prijateljev, neprecenljivih izkušenj in nepozabnih spominov. Čeprav imamo še veliko povedati, smo se odločili, da vsak od nas napiše kratko misel o življenju v Sežani v zadnjih treh mesecih.

Moja izkušnja je bila resnično osebna in poklicna preobrazba. Imel sem priložnost živeti z novo kulturo, spoznal sem čudovite, gostoljubne in prijazne ljudi, med katerimi sem se počutil kot doma. Ta izkušnja mi je nedvomno odprla vrata do novih priložnosti.

Marco Fernandes

Na splošno je izkušnja v projektu Erasmus presegla moja pričakovanja. Naučila sem se ne le o

slovenski kulturi, ampak tudi o sebi, o pomenu prilagodljivosti in odprtosti za nove priložnosti pa tudi o preprostosti življenja in o tem, kako pomembno je iskati navdih v drobnih stvareh.

Susana Ferreira

Zadnji trije meseci so bili prelomnica v mojem življenju, saj sem s potovanji in spoznavanjem novih kultur pridobila nova znanja in se intelektualno razvila. V Sežani sem se počutila izjemno dobrodošlo, to mesto je prebudilo novo različico mene, zato si bom to izkušnjo za vedno zapomnila.

Inês Correia

To izkušnjo si bom zapomnila za vedno, saj mi je pomagala pri osebni rasti. Zahvaliti se moram ljudem, ki so me spremljali pri projektu in me vedno usmerjali na pravo pot. Priložnost delati za vse omenjene organizacije je bila edinstvena izkušnja, nikoli ne bom pozabila tukajšnjih ljudi, kako dovtetni in skrbni so. Vse, kar sem se tukaj naučila, bom zagotovo prenesla v življenje.

Luana Cardoso

Ne vem, kako naj se vam zahvalim za pomoč pri tem projektu. Z usmeritvami ste mi olajšali pot, da sem uspešno zaključila projekt. Sodelovanje z vami mi je bilo v čast.

Andreia Correia

Veliko sem se naučil ne le na strokovnem, temveč tudi na osebnem področju. Nisem si mislil, da bom spoznal toliko čudovitih ljudi, in še manj, da se bom z njimi spoprijateljil. Vsem vključenim se zahvaljujem, da so mi omogočili sodelovanje z vsemi organizacijami in poskrbeli za neverjetno izkušnjo, ki je nedvomno ne bom nikoli pozabil.

Tomás Silva

Ko sem izvedel, da sem eden izmed izbranih za sodelovanje v projektu ERASMUS+, sem občutil mešanico veselja, ker mi je uspelo uresničiti enega največjih ciljev v srednji šoli, in strahu pred neznanim. Danes pa vidim, da je bilo to potovanje moja najboljša odločitev. Tu sem lahko osebno zorel in postal odgovornejši, kar mi bo v veliko pomoč pri moji poklicni karieri.

Gonçalo Machado

//
Ena izkušnja, ki je ne bom nikoli pozabil.
//

Na koncu bi se skupina Sloventors rada zahvalila vsem organizacijam, ki so nas sprejele in za katere smo delali, še posebej Občini Sežana, ki je za nas organizirala praktično izobraževanje, in šoli Camilo Castelo Branco, ker nam je omogočila to prakso, ter učiteljema Carli Coelho in Nuno Antunesu, ker sta nas spremljala prvi teden v Sežani.

Državni prvaki v podjetniških idejah Popri 2023

Šolski center Srečka Kosovela Sežana je letos na tekmovanje v podjetniških idejah prijavil kar dve nalogi dijakov 3. letnika smeri ekonomski tehnik. Na tekmovanju je sodelovalo 474 tekmovalcev s 168 podjetniškimi idejami. Tekmovanje je bilo dvostopenjsko, saj je komisija, ki so jo sestavljali zaposleni iz podjetniških vod, iz vsake regije izbrala le 12 najboljših projektov. Naša šola se je uvrstila v ožji izbor z obema nalogama, ki smo ju v obliki 5-minutnega pitcha (kratke in navdihujoče startupovske predstavitve) tudi predstavili. Predstavili smo se z aplikacijo HIT-HOT (dijaki: An Semolič, Sajra Makić in Taj Ražem), s katero naročamo hrano. Prednost te je, da je prevzem hrane zelo hiter in je manj čakalnih vrst, saj je naročilo vnaprej ter brezgotovinsko. Uporabniki so predvsem študentje, dijaki in zaposleni, ki imajo omejen čas za malico. Aplikacija je za uporabnika brezplačna, nameščena pa je lahko na katero koli mobilno napravo, na kateri bi naročali zelen obrok. Aplikacijo bi si namestili ponudniki hrane, njihovi kupci pa bi preko aplikacije naročili hrano in jo ob dogovorjeni uri prišli iskat na sedež ponudnika malice. Sodelovali pa smo tudi z aplikacijo Moneysave (dijaki: Brina Štemberger, Ema Radaković, Eva Lavrenčič, Nina Furlan in Aleksandar Drobñjac), ki nam pomaga, da se lažje naučimo var-

čevati oziroma upravljati s svojimi prilivi. Aplikacija nas opozarja, kam vlagamo in kako porabimo svoj denar, ter nas nauči, kako s pametnimi odločitvami tudi kaj privarčevati. Pomaga nam pri razvrščanju denarnih sredstev med kategorijami, ki so izbrane glede na starost uporabnika. Izdelali so tri različne aplikacije za tri starostne skupine morebitnih uporabnikov: dijake, študente in zaposlene.

V finale, ki je potekalo 4. aprila 2023 v Novi Gorici, se je med 12 najboljših iz Slovenije uvrstila skupina dijakov, ki je razvila aplikacijo za naročanje hrane, in tako s svojim nastopom prepričala komisijo ter postala državna prvakinja v podjetniških

idejah Popri 2023. Naša ekipa je tako poleg 500 EUR nagrade v predizboru kot zmagovalna ekipa dobila še 2.000 EUR nagrade iz nagradnega sklada, ki so ga zagotovili soorganizatorji tekmovanja: Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport, Spirit Slovenija in Slovenski podjetniški sklad, dobili pa smo tudi vstopnici na Popri International EUSAIR Youth, ki se je odvijal 23. in 24. maja 2023 v Sarajevu, kjer je sodelovalo deset držav, ter na Genius Olympiad, ki bo v državi New York v ZDA.

Besedilo in slika: Lucija Filipčič Križaj
in Patricija Kastelic Volf

Oblika in slika že 15 let

Višja strokovna šola Šolskega centra Srečka Kosovela Sežana že 16. leto s študijskima programoma fotografija in oblikovanje materialov daje prepoznavnost Krasa v širšem slovenskem prostoru. Tako se ob primarni nalogi šole, izobraževanju, njeno delo kaže tudi v

lokalnem okolju in širše. Oba programa sovpadata s tradicijo in kulturno dediščino Krasa.

»S programom oblikovanja kamna študenti ohranjamo tradicionalno izročilo kamnoseštva na Krasu, ki mu dodajamo nove vidike in uporabne

vrednosti. Dopolnjuje ga oblikovanje vizualnih podob, fotografija. Čeprav sta si oblikovanje kamna in fotografija različni, se medsebojno dopolnjujeta in se tudi skozi učni proces kažeta kot komplementarna medija izražanja ustvarjalnosti študentov, ki bogatita kulturno podobo Krasa,« je poudarila ravnateljica Višje strokovne šole Jelena Uršič na že 15. tradicionalnem odprtju razstave 13. aprila 2023 v Kosovelovem domu v Sežani, ki je bilo združeno s slavnostno podelitvijo diplomskih listin. Diplomantom je na slovesnosti, ki jo je povezoval dijak 4. letnika sežanske gimnazije Jaša Vodičar, čestitala tudi sežanska podžupanja Vanja Jelen.

Letos so diplomske listine podelili sedmim diplomantom programa fotografija. To so: Ana Ferluga Bordon (za diplomsko delo na temo Dokumentna serija psov in lastnikov Las palmasa), Tina Furlan (oblikovanje promocijskega

stenskega koledarja za Mladinski center Nova Gorica), Ana Halik (Priprava poslovnega načrta za novoustanovljeno podjetje), Tjaša Kovačič (oblikovanje in priprava za tisk večstranske publikacije ISO 3, glasila VSŠ Sežana), Andrej Peunik (izdelava fotografij arheoloških najdb), Kristjan Stepančič (Islandija skozi fotografije) in Kristjan Vatovec (motokros).

Podelili so tudi dve posebni priznanji

študentom, ki so se izkazali z izjemnimi študijskimi rezultati, so med študijskim letom izdatno pomagali pri delu in z nagradami in priznanji, ki so jih osvojili na strokovnih področjih, prispevali k uveljavitvi ter prepoznavnosti šole. To sta bila Tina Furlan, ki si je za diplomsko delo izbrala zasnovo in oblikovanje promocijskega stenskega koledarja za Mladinski center Nova Gorica, in Kristi-

jan Stepančič, ki si je za diplomsko delo izbral temo Islandija skozi fotografije.

Razstavo fotografij v Veliki galeriji Ivana Varla je dopolnjevala tudi razstava skulptur in vitrin z dragimi in poldragimi kamni v Mali galeriji Mira Kranjca.

Besedilo in slika: Olga Knez

Dobro obiskane delavnice v Medgeneracijskem centru

Občina Sežana je v letu 2022 za svoje občane prvič namenila sredstva za izvedbo tečajev in delavnic v okviru dejavnosti medgeneracijskega sodelovanja, ki se izvajajo v Občini Sežana.

Tudi v letu 2023 smo za občane pripravili pester nabor tečajev in delavnic, kjer so udeleženci pridobivali novo znanje ter spretnosti in se družili. Od marca do junija smo jih izvedli 13, vsako s tremi ali več srečanji.

Poskrbeli smo za digitalno opismenjevanje občanov. Izvedli smo dva tečaja, in sicer tečaj Digitalna pismenost in tečaj Uporaba pametnega telefona pod vodstvom Dejana Subana. Znanja so nujno potrebna za lažje življenje v svetu, kjer prevladujejo informacije na spletu in je še kako pomembno, da znamo priti do njih ter jih deliti z drugimi.

V okviru delavnic kuhanja in peke smo izvedli pet različnih delavnic, ki so potekale v okrepitevalnici Appetit pod vodstvom Matjaža Lindiča in v Dnevnom centru Doma upokojencev Sežana pod vodstvom Nataše Špiranec. Delavnice so bile izjemno dobro obiskane in lepo sprejete. Na njih smo pripravljali več vrst potic, štrukljev, sladke in slane pogače oz. fokače, zavitke, zvito baklavo in pito krompirušo. Vse pripravljene dobrote smo še tople poskusili in bili navdušeni nad okusi. Zadnjo delavnico v juniju pa smo namenili osvežilnim brezalkoholnim napitkom iz svežih zelišč, sadja in zelenjave, ki zelo prijajo v vročih poletnih dneh.

Letos je leto spretnosti, zato smo raziskali tudi možnosti razvoja ročnih spretnosti v naši okolici. Organizirali smo delavnice kvačkanja pod vodstvom Erike Mahnič, delavnice izdelovanja nakita iz polimerne mase pod vodstvom Andreje Kocjan ter delavnico Magični svet mandal pod vodstvom Elde Jercog. Lepi izdelki, ki nastanejo na delavnicah, dajo občutek zadovoljstva in uspeha, veliko pa udeležencem pomeni tudi medsebojno druženje.

Čeprav vse vsebine spodbujajo tudi skrb za zdravje, smo v ta okvir predvsem umestili delavnice Celostna pomladna prenova z Anjo Strle in Zelišča za zdravje in lepoto z Evo Humar. Delavnica Celostna pomladna prenova nagovarja tiste, ki želijo prilagoditi telo spomladanskemu času. Ko skozi leto v svojem načinu bivanja sledimo naravnim zakonitostim in s tem v skladu skrbimo zase, potem skozi vsak letni čas drugače spodbujamo preventivo in ravnovesje, ravnovesje pa je zdravje. Na delavnicah Zelišča za zdravje in lepoto pa so udeleženci spoznavali nabiranje in pridelavo zelišč, njihovo shranjevanje in uporabo ter pripravo različnih zeliščnih pripravkov, zeliščnih bombonov pa tudi zeliščne kozmetike.

Da ne bi skrbeli samo za telo, ampak tudi za dušo, redno izvajamo literarna srečanja, poimenovana Literarni četrtki pod vodstvom Mateje Kralj v Dnevnom centru Doma upokojencev. Dejavnost glasnega branja literature in razmišljanja o prebranem ponuja veliko koristnega, saj bogati in ohranja jezik, budi razmišljanje, vzdrami domišljijo in krepi možgane.

Tudi tokrat so vse aktivnosti za občane brezplačne. Vsi tečaji in delavnice so potekali v živo v Domu upokojencev Sežana ali na Ljudski univerzi Sežana. Obiskalo jih je več kot 140 udeležencev, kar kaže na velik interes in potrebo po novih znanjih ter druženju in medsebojnemu spoznavanju.

Veselijo in opogumljajo nas dobri odzivi, pohvale in hvaležnost udeležencev. Dobili smo veliko pozitivnih povratnih informacij, nekateri so izrazili željo po nadaljevanju izobraževanja oziroma po dodatnih aktivnostih. Vse to krepi naše zavedanje o pomenu vseživljenjskega izobraževanja za ljudi in za družbo ter nam nalaga odgovornost za sprejemanje novih izzivov, ki nas čakajo na tem področju.

Besedilo: Marjeta Stepančič Slavec
Slike: arhiv Ljudske univerze Sežana

13 let uspešnega delovanja kraške tretje univerze

»Za nami je že 13. leto uspešnega delovanja, v katerem smo se iz zadnjih let ukrepov naučili smiselno uporabljati študij na daljavo preko zooma. Število članov se je iz 146 znižalo na nekaj več kot sto ob zaključku prejšnjega leta, a z vpisom novih se je povečalo na 131. Glavna dejavnost društva je izobraževanje, ki zajema študijsko in obštudijsko dejavnost. Od razpisanih 26 programov je zaživelo 20 študijskih skupin. Nekaterе skupine (denimo angleščina, italijanščina, japonsščina, Berem, poslušam in se pogovarjam, Bodi sam svoj terapevt) delujejo čez vse leto, druge enkrat mesečno ali občasno. Srečujemo pa se z visokimi stroški najemnine prostorov, za kar povišujejo vpisnino in šolnino,« je v poročilo o preteklem letu zapisala predsednica Univerze za tretje življenjsko obdobje Kras Nadja Mislej Božič, ki univerzo vodi že od samega začetka. Posebnost je Likovno izražanje, ki se izvaja v dveh sklopih po 30 ur. Na jesen rišejo, spomladi pa slikajo.

Na zboru članov, ki je 29. marca 2023 potekal na Turistični kmetiji Pri Francinovih v Avberju, so sprejeli tudi program dela za tekoče leto in pri tem poudarili, da dejavnost društva, ki spada med najbolj aktivna tovrstna društva na Slovenskem, presega delo društva. Razvoj vidijo v nadaljevanju obsežnega programa pod okriljem ustreznega zavoda. Z glasbo je srečanje popestril Duo Decade v sestavi Andrej Radulovič na saksofon in Martin Ritoša na klavir.

Zbrani so si pod vodstvom predstavnika domačega Razvojnega društva Škauna Edija Fabjana ogledali še cerkev sv. Nikolaja s prekrasnimi poslikavami Toneta Kralja, ki ga je v Avber povabil župnik Virgilij Šček, ki je v Avberju služboval od 1927 do 1940. Kralj je 1928. leta, ko je Primorskem rovaril fašizem pod italijansko oblastjo, naslikal eno najlepših stvaritev v svojem opusu. Kot po mnogo primorskih cerkvah je tudi tu upodobil fašistične veljake pri zatiranju Slovencev in slovenskega jezika, obenem pa dal vedeti, da naj slovenski narod vztraja v upanju na pravično rešitev. Sicer pa je Fabjan predstavil tudi zgodovino vasi Avber, ki je bila prvič omenjena leta 1502 v rihemberškem

urbarju. Cerkev je bila zgrajena 1633. leta v poznobaročnem stilu z gotskimi elementi na vzhodnem pročelju. Nekaj posebnega in od daleč prepoznaven je bakreni zvonik s čebulasto obliko, ki je edinstveni primer tovrstne arhitekture na Krasu. Od treh zvonov je po 2. sv. vojni ostal le eden, ki tehta 1.565 kg. Nekaj prekrasnega sta tudi glavni oltar in marmorna prižnica, ki so ju pripeljali iz cerkve s Stare gore. Skozi Avber poteka tudi Jakobova pot in Pot kavadirjev. Domača krajevna skupnost in pred tremi leti ustanovljeno razvojno društvo pa so ob dnevu upora proti okupatorju organizirali tradicionalni pohod.

Besedilo in slika: Olga Knez

Slušatelji tretje univerze obiskali Vrhe

Člani Društva Univerza za tretje življenjsko obdobje Kras, ki ga že 14. let, to je od ustanovitve društva, vodi predsednica Nadja Mislej Božič, so 19. maja 2023 prišli na tople in gostoljubne Vrhe, planoto med Krasom in Vipavsko dolino, kjer v dveh krajevnih skupnostih, Vrabče in Štjak, v 21 vaseh prebiva okrog 600 prebivalcev.

Tam so formalno zaključili študijsko leto 2022/23, čeprav bodo programi potekali še v juniju.

Najprej so se ustavili v Grižah, kjer jim je dobrodošlico izrekla predsednica KS Vrabče Olga Orel, z griško polko po starem pa jih je na frajtonarico razveselil domači ljudski godec Vinko Mahnič – Šmonov. Predstavniki vasi Bojan Vovk je

opisal bogato zgodovino vasi, ki sega še v čas antike, kar potrjujejo naselbine pastirskih nomadskih plemen. Griže so najstarejša vas na Vrheh. Tam so si ogledali staro cerkvico sv. Martina s terom oz. zvonikom in druge znamenitosti vasi, ki so opisane v zborniku Vrhe nekoč in danes – skupaj za prihodnost.

Pot jih je vodila do ekološke kmetije Škapin na Sela, kjer jih je pričakala njihova članica Sonja Trampuž v narodni noši. Gospodinja Andreja Škapin je predstavila ekološko pridelavo in predelavo mleka s poudarkom na sirarstvu. Kmetijstvo pri Vitezovih na Selih ima dolgo zgodovino in se prenaša iz roda v rod, zadnjih več kot deset let pa se ukvarjajo z ekološko pridelavo in predelavo mleka. Trenutno redijo deset krav molznic. Polet svežih in poltrdih sirov prideluje-

jo še sire z dodatki (čili, brinj, česen in peteršilj ter zeleni poper), navadni tekoči jogurt, sadni tekoči jogurt različnih okusov in albuminsko skuto. Krave se na prostem pasejo čez celo leto, krmijo pa jih s senom. Slušateljki tretje univerze so z velikim veseljem pokušali njihove mlečne izdelke. Srečanje so zaključili na Štjaku, kjer so si najprej ogledali Kraljeve poslikave v cerkvi sv. Jakoba. Sprejela jih je predsednica KS Štjak Jana Drožina, medtem ko je dr. Ljubica Jelušič predstavila pomen ženskega aktivizma med NOB v teh krajih s poudarkom na 1. pokrajinski konferenci Slovenske profitašistične ženske zveze (SPŽZ) za Slovensko primorje, ki je potekala 2. in 3. februarja 1944 na Štjaku. Prav ženske, ki so edine ostale na opustošenih kmetijah, so bile velika podpora partizanske-

mu gibanju. Posebnost v slovenskem merilu je velik, v belem marmorju izklesan spomenik ženski, narodni heroinji Mihaeli Škapin – Drini na Velikem Polju.

Ob fotografijah Camina v Španiji so prisluhnili predavanju Rada Sluge, na katerem jim je opisal svoja doživetja in izkušnje s te poti. Bogat popoldanski program so zaključili ob gostoljubju domačinov, saj so jih domače gospodinjne postregle z domačimi dobrotami in dobro kapljico. V prijetni družbi so tako sklenili študijsko leto z obljubo, da se spet vrnejo na Vrhe oz. v Švico, kot pravijo tej planoti domačini.

Besedilo in slika: Olga Knez

Kroshi obzorja

Inkubator Sežana – prejemnik nagrade feniks

5. aprila 2023 je na sedežu Gospodarske zbornice Slovenije (GZS) potekala podelitev nagrade feniks za najboljše svetovalne projekte v gospodarstvu za leto 2022. Gre za nagrado, ki jo od leta 2004 podeljuje Združenje za management consulting Zbornice poslovno storitvenih dejavnosti v okviru Gospodarske zbornice Slovenija in simbolizira kakovost, inovativnost, uspešnost in učinkovitost svetovalnih projektov v gospodarstvu.

Letošnji prejemnik te nagrade je prav Inkubator, d. o. o., Sežana, ki je strokovno žirijo prepričal s Podjetniško šolo za osebe z izgubo sluha. Gre za prvo tovrstno šolo v Sloveniji in v Evropi, ki je prilagojena potrebam oseb z različno stopnjo izgube sluha.

V obrazložitvi so člani žirije zapisali, da je »Inkubator Sežana skozi ta projekt potrdil rek, da je družba tako bogata, kolikor dobro skrbi za svoje najšibkejš«. Inovacija je požela veliko zanimanja že maja 2022 na Kongresu EBN v Bruslju ter EBN Techcampu Better Incubation 2022 v Lipici. Kot primer dobre prakse inkluzivnega in socialnega podjetništva je projekt predstavljen v zborniku Better Incubation, prejel pa je tudi nacional-

no nagrado EEPA (Evropska nagrada za spodbujanje podjetništva) za leto 2022 v kategoriji na področju Odgovorno in odprto podjetništvo.

Nagrada feniks sta prevzela direktor Dorijan Maršič in pomočnica direktorja mag. Maja Cergol Lipnik.

Še enkrat bi se radi zahvalili Višji strokovni šoli Sežana in Zvezi društev glu-

hih in naglušnih Slovenije, ki so z nami soustvarjali ta projekt.

Poleg tega pa se zahvaljujemo tudi Gospodarski zbornici Slovenije, ki je prepoznala naš produkt kot inovativen in predvsem družbeno odgovoren.

Besedilo: Urška Mikuž
Slika: Kraftart

17 novih lokalnih turističnih vodnikov na Krasu in Brkinih

Območna razvojna agencija (ORA) Krasa in Brkinov, d. o. o., je konec marca organizirala šesti tečaj strokovne usposobljenosti za lokalne turistične vodnike na turističnem območju občin Divača, Hrpelje - Kozina, Komen, Miren - Kostanjevica in Sežana. Namen in cilj nizov izobraževanj je bilo usposabljanje lokalnih turističnih vodnikov za strokovno vodenje obiskovalcev na območju vseh petih kraško-brkinskih občin. Tečaj je vključeval kar 18 različnih predavanj in izobraževanj na temo Krasa in Brkinov na različnih lokacijah. Usposabljanje se je zaključilo v soboto, 15. aprila 2023, s preizkusoma strokovnega znanja – pisnim preizkusom in simultanim vodenjem s tričlansko komisijo na organiziranem študijskem izletu. Novi ambasadorki Krasa in Brkinov so s pridobljeno licenco vpisani v register turističnih vodnikov za območja omenjenih občin. Vseh 17 udeležencev letošnjega tečaja je uspešno opravilo tako pisni preizkus kot tudi praktični del sobotnega strokovnega usposabljanja in s tem pridobilo naziv lokalni/a turistični vodnik/ca Krasa in Brkinov.

V soboto, 22. aprila 2023, je v Viteški dvorani Gradu Štanjel potekala slavnostna podelitev licenc novim lokalnim turističnim vodnikom. Krajšemu programu, ki ga je popestril mladi virtuoz Samuel Tisel, je sledila zdravica s pogostitvijo na grajskem dvorišču in ogled Galerije Lojzeta Spacala ter novega Mu-

zeja Grad Štanjel v spodnjem delu grajskega palacija.

Vsem novim lokalnim vodnikom iskreno čestitamo in jim želimo veliko uspehov pri opravljanju novega poslanstva.

Besedilo: Urban Grmek Masič
Slika: Bogdan Macarol

Festival kraška gmajna znova poskrbel za spomladansko odkrivanje Krasa in Brkinov

Dogajanje v Botaničnem vrtu ob vili Mirasasso, Vila, vrt in vino v znamenju Festivala kraška gmajna in delavnico suhozidne gradnje v Lipici so dopolnile zeliščarske vsebine na Bunčetovi domačiji v Dutovljah.

Festival Kraška gmajna – festival naravoslovnega in dediščinskega turizma – je v aprilu in maju znova vabil na Kras in v Brkine. Sedma ponovitev festivala je skozi različne aktivnosti ostala zvesta raziskovanju naravne in kulturne dediščine, posebnega rastlinskega in živalskega sveta gmajne pa tudi ljudskih modrosti in znanj. Doživetje kraške gmajne so dopolnila doživetja prepleta lokalne kulinarike in letnih časov.

V okviru festivala so se zvrstili organizirani tematski pohodi, delavnice, kulinarična doživetja in predavanja. Ponudba kraške gmajne je v vseh letnih časih izjemna, zato je bil letošnji festival sestavljen iz sklopov, ki sledijo ritmu narave. Destinacijska akcija je tudi letos povezala različne organizacije, ki delujejo na področju turizma; Območna razvojna agencija Krasa in Brkinov (ORA Krasa in Brkinov, d. o. o.) je prevzela vlogo glavnega organizatorja in koordinatorskega organizatorja festivala. Soorganizatorji in pobudniki festivala so: Javni

zavod Park Škocjanske jame, Javni zavod Miren Kras, Kobilarna Lipica, d. o. o., KSP, d. d., Sežana – Botanični vrt ob vili Mirasasso, festival pa je k sodelovanju privabil tudi številne ponudnike, ki so pestrost kraške gmajne dopolnili s pristnimi doživetji.

Po zaključku Festivala Kraška gmajna so se na Krasu in v Brkinih zvrstili številni dogodki; v maju bogato dogajanje ob 390-letnici turizma v jami Vilenica in ob tednu čezmejnega parka Geopark Kras-Carso. V poletnih mesecih bomo ponudnike znova povezali v KrasPass Gourmet ter obiskovalcem omogočili, da vsak dan v tednu doživijo edinstvenost Krasa in Brkinov. Med večjimi prireditvami velja izpostaviti tudi Praznik terana in pršuta v mesecu avgustu, Festival Brkinske sadne ceste in Martinovanje na Krasu.

Besedilo in slika: Marjeta Semolič

Bogato dogajanje ob 390-letnici turizma v Vilenici in 60-letnici ponovnega odprtja jame za turistični obisk

Jamarstvo ima na Krasu dolgo in bogato tradicijo in ne pomeni le odkrivanja, raziskovanja in merjenja jam, ki je sicer temeljna jamarska aktivnost. Jamarji skrbijo tudi za upravljanje turističnih jam in širjenje znanja o pomenu in varstvu Krasa. Jamarsko društvo Sežana je eno izmed več kot 40 jamarskih društev v Sloveniji in je od svoje ustanovitve leta 1955 pustilo pomemben pečat na širšem območju svojega delovanja, predvsem po zaslugi jamarskih odkritij in upravljanja najstarejše turistične jame Vilenice.

Jama Vilenica velja za najstarejšo turistično jamo v Evropi, morda tudi v svetu. Prvi obiskovalci, ki so za ogled jame plačali prispevek, so si jo ogledali že daljnega leta 1633, najstarejša vpisna knjiga, ki je ohranjena, pa je iz leta 1821. Pomembno vlogo pri razvoju turizma v Vilenici je imela cesarska cesta Dunaj-Trst, ki je vodila mimo jame, in bližina Kobilarne Lipica. Vzpostavitev Južne železnice, ki je Dunaj s Trstom povezala po drugačni poti, in odkritje večjih jam pa so povzročili, da je jama Vilenica postala nekoliko odmaknjena in pozabljena v smislu jamskega turizma. Leta 1955 je bilo ustanovljeno Jamarsko društvo Sežana in člani so se odločili, da jami povrnejo sloves, ki ga je nekoč imela in si ga tudi zasluži. Pričeli so z urejanjem turistične infrastrukture v jami in pred njo in 19. maja leta 1963, po velikem številu opravljenih prostovoljnih delovnih ur, jama ponovno odprla za turistični obisk.

Danes je jama Vilenica odprta za obiskovalce, ki si jo lahko ogledajo pod vodstvom jamskih vodnikov. Jama se

ponaša s svojim kapniškim bogastvom, saj sodi med kapniško najbogatejše jame, kar jo uvršča tudi med eno najpomembnejših geotočk v okviru nastajajočega čezmejnega geoparka Kras - Carso.

Aleš Vodičar, direktor ORE Krasa in Brkinov, d. o. o.: »390 let od prve dokumentirane omembe rabe jame Vilenice v turistične namene je zelo častitljiva obletnica. Po nam znanih virih je to najstarejša omemba turistične rabe kraške jame na svetu. Skozi vsa leta so jamarji zgledno skrbeli za varovanje tega naravnega spomenika geološke dediščine svetovnega pomena. Trajnostno upravljanje je bilo vodilo tudi v zadnjih 60. letih, ko je zanjo skrbelo Jamarsko društvo Sežana. V čast nam je, da lahko v Območni razvojni agenciji Krasa in Brkinov kot vodilni partner projekta Kras - Carso II, prispevamo k obeležitvi

teh obletnic. V sklopu projekta se bo posebno pozornost posvečalo promociji geološke in druge kulturne dediščine Matičnega Krasa. Z ustanovitvijo čezmejnega Geoparka Kras - Carso pa bo skrb za primerno obeleževanje tovrstnih biserov samo še naraščala«.

V maju 2023 smo ORA Krasa in Brkinov v sodelovanju z Jamarskim društvom Sežana organizirali niz dogodkov pod naslovom Praznik v Vilenici, s katerimi smo obeležili častitljive obletnice turizma v jami. Dogodki so se odvijali v okviru projekta Kras - Carso II, ki je sofinanciran v sklopu Programa Interreg VI-A Italija-Slovenija 2021–2027.

Praznik smo pričeli v petek, 5. maja, s predavanjem Jasmine Rijavec in Sare Bensi z naslovom Pomen geoparka in geotočk na primeru jame Vilenice. Petek, 12. maj, je minil v znamenju pogovornega večera o jamarstvu na Krasu skozi čas, na katerem so bili gostje Jaka Jakofčič, Marjan Olenik, Jože Terčon in Špela Prunk. Pogovor je vodila Rosana Cerkenik. Teden kasneje, v petek, 19. maja, je sledilo predavanje zgodovinarke Petre Kavrečič z naslovom Vilenica, najstarejša turistična jama na Slovenskem? Osrednji dogodek Praznika v Vilenici je nastopil v soboto, 20. maja, s celodnevним dogajanjem pred jamo, brezplačnimi ogledi jame, vodenim pohodom po Ludvikovi učni poti, gorsko-kolesarsko turo po pomembnih geotočkah širše okolice Vilenice in čezmejnem kolesarjenjem Trst-Bazovica-jama Vilenica. Obiskovalci so si lahko ogledali potujočo didaktično razstavo Matični Kras in čezmejni nastajajoči geopark

ter razstavo jamskih fotografij svetovno priznanega fotografa Petra Gedeja. Neposredno na lokaciji jame Vilenice so bile organizirane tudi različne delavnice na temo spoznaj Kras in jamarstvo. Popoldne so glasbeno obarvali Tinkara Kovač, Tomaž Nedoh in Stefano Bembi. V petek, 26. maja, je sledilo še zadnje predavanje Mateje Grmek in Gabrijele

Rebec Škrinjar z naslovom Kako smo raziskovali vpisno knjigo jame Vilenice in kaj smo odkrili.

Dogodki so bili dobro obiskani, tako s strani lokalnega prebivalstva kot tudi širše. Obiskovalci so z zanimanjem sledili petkovim predavanjem, sobotno spoznavanje kraškega površja in podzemlja pa je navdušilo tako odrasle kot tudi

otroke. Takšni pozitivni odzivi vsekakor predstavljajo spodbudo za nadaljevanje skrbnega upravljanja z jamo. Hvala torej vsem obiskovalcem, ki ste se udeležili dogodkov!

Besedilo: Tinkara Gulič,
Rosana Cerkvenik in Špela Prunk
Sliki: Ana Rojc

Destinacija Kras in Brkini nadaljuje s predstavitvami v tujini

Zaposleni iz enote turizem v Območni razvojni agenciji Krasa in Brkinov smo bili v prvem polletju prisotni kar na trinajstih sejmskih nastopih v Sloveniji ter bližnjih in malo bolj oddaljenih državah; Nizozemski, Nemčiji, Avstriji, Madžarski, Veliki Britaniji, Irski in Italiji.

V mesecu marcu smo skupaj s Kobilarno Lipica opravili več kot trideset poslovnih sestankov in predstavili Destinacijo Kras in Brkini več kot stotim poslovnim obiskovalcem na vodilni turistični borzi za Jugovzhodno Evropo New Deal Europe, ki se letno organizira v Londonu s strani skupine New Deal Europe, v partnerstvu z Jacobs Media Group, ki je vodilni organizator turističnih dogodkov v Veliki Britaniji in tudi lastnik novičarskega turističnega portala v Evropi ter dobitnik Kraljičine nagrade za podjetništvo – mednarodna trgovina. Nadaljevali smo s predstavitvijo na turistični borzi v Dublinu. Dogodek, ki ga je ITAA (Irish Travel Agents Association) organiziral že sedmo leto, je privabil več kot sto dvajset razstavljalcev iz Irske ter čez tristo poslovnih obiskovalcev. Predstavitev Krasa in Brkinov je bila na Irskem zanimiva predvsem zaradi vzpostavitve nove direktne letalske povezave Ryanair Dublin–Trst. Sejem je bil idealna priložnost za pridobivanje kontaktov na turističnem in medijskem področju. Prvi rezultati se že kažejo, saj smo v mesecu maju na Krasu in v Brkinih gostili ugledno irsko novinarko in novinarka iz Velike Britanije, ki bosta pisala o naši destinaciji v nacionalnih časopisih, Irish Daily Mail, Business Post, Sunday World, The Herald ... Poleg udeležbe na borzi smo skupaj s podjetjem Mindbrand, ki nas zastopa na angleško govorečih trgih, in Zavodom za turizem Nova Gorica in Vipavska dolina obiskali tudi veleposlaništvo Slovenije v Dubli-

nu, kjer smo kovali nove priložnosti za sodelovanje.

Sejemske predstavitve smo nadaljevali še v Avstriji, na Freizeit Messe v Celovcu, kjer smo se skupaj s Parkom Škocjanske jame ter ostalimi kraško-brkinskimi turističnimi ponudniki, Hišo Krasna, Tmbin's barn, Grajžarjevimi iz Štanjela s pršutom iz Pršutarne Lokev, kletjo Vinakras, Zavodom Krasen Kras in Domačijo Petelin Rogelja predstavili na tako imenovani »slovenski ulici.«

Destinacija Kras in Brkini se je udeležila tudi sejma, namenjenega kolesarskim navdušencem v Italiji. Sejem Fiera del cicloturismo 2023 je tokrat potekal v Bologni, na njem pa smo nastopili v sodelovanju z Združenjem SLOVENIA OUTDOOR in Slovensko turistično organizacijo. Dvodnevni dogodek v Bologni je obiskalo več kot 19.000 ljudi, kar je 30 % več kot lani v Milanu, kjer je sejem potekal prvič. Podatki o rasti sektorja kolesarskega turizma potrjujejo, da zanimanje za kolesarska potovanja narašča, čemur destinacije sledijo z vlaganjem v prijazne, urejene in varne kolesarske poti ter z razvojem dopolnilnih storitev, ki jih kolesarski turisti uporabljajo

na poti – od specializiranih kolesarskih nastanitvev, servisov koles itd.

Ponovno smo se predstavili tudi na kolesarskem sejmu Argus Bike Festival, ki je potekal 15. in 16. aprila 2023 v središču Dunaja, in velja za enega največjih festivalov te vrste v Avstriji in v Evropi, saj letno privabi več kot 100.000 obiskovalcev. Bike Festival je edinstven dogodek in odlična priložnost za predstavitev kolesarske turistične ponudbe na Krasu in v Brkinih.

V mesecu maju je ORA Krasa in Brkinov opravila kar 30 poslovnih sestankov s turističnega področja na 25. Slovenski turistični borzi, ki je največji poslovni dogodek slovenskega turizma in predstavlja neprecenljivo priložnost za okrepitev že uveljavljenih partnerstev in za vzpostavljanje novih. Jubilejne 25. borze SIW so se udeležili predstavniki 150 tujih organizatorjev potovanj in turističnih agencij iz 33 držav ter 150 slovenskih turističnih ponudnikov.

Besedilo: Katja Kralj in Mateja Race
Slika: arhiv ORE Krasa in Brkinov

Krasni obzorja

Podpora ministrstev za vzpostavitev EZTS Kras Carso

V sredo, 10. maja 2023, smo na Gradu Štanjel gostili ministra za kohezijo in regionalni razvoj dr. Aleksandra Jevška ter ministra za Slovence v zamejstvu in po svetu Mateja Arčona, ki sta se sestal s predstavniki krovnih organizacij Slovencev v Italiji, Slovenske kulturno-gospodarske zveze in Sveta slovenskih organizacij, Slovenskega deželnega gospodarskega združenja ter Kmečke zveze.

Glavna tema pogovorov je bila vključnost slovenske narodne manjšine v Italiji v čezmejne programe ter vzpostavitev Evropskega združenja za teritorialno sodelovanje (EZTS) Kras Carso, katerega vodilni partner je ORA Krasa in Brkinov.

Goste smo najprej pogostili v Vinoteki Grad Štanjel, ki je rezultat čezmejnega Interreg program Slovenija – Italija. Srečanje se je nadaljevalo v večnamenski Viteški dvorani.

Ministra Jevšek in Arčon sta podprla čim hitrejšo vzpostavitev EZTS Kras Carso, ki bi bil skupen organ upravljanja območja matičnega Krasa oziroma Geoparka Krasa. Poudarila sta, da je za Slovence strateškega pomena, da je sedež tega organa v Sloveniji.

»Evropsko združenje za teritorialno sodelovanje bo imelo ključno vlogo pri sodelovanju na področjih skupnega čezmejnega interesa, kot so denimo civilna zaščita, mobilnost, zdravstvo,« je dejal minister Jevšek. Minister Arčon pa je ponudil svoje izkušnje, ki jih je pridobil pri ustanavljanju Evropskega združenja za teritorialno sodelovanje GO: »Ta pot je prehojena, zato lahko nudim vso pomoč pri ustanovitvi tovrstne institucije, ki je res zelo dragocena za obmejni prostor.«

Predstavniki Slovencev v Italiji so predstavili delovanje projektne pisarne, ki deluje pod okriljem Slovenskega deželnega gospodarskega združenja s finančno podporo Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Besedilo: Helena Kosmina
Slika: arhiv ORE Krasa in Brkinov

Potencial zeliščarstva v turizmu Krasa in Brkinov

Rastlinska pestrost kraške gmajne in biodiverziteteta Krasa in Brkinov ponujata številne dodatne priložnosti za prepoznavnost zeliščarstva kot pomembnega dela turistične ponudbe na območju, so se strinjali govorniki in udeleženci regijskega posveta Zelišča v turistični ponudbi Krasa in Brkinov. Posveta, ki je potekal v nizu dogodkov Dnevi dobrot kraške gmajne med 14. in 16. majem na Bunčetovi domačiji v Dutovljah, so se udeležili številni lokalni ponudniki, predstavniki lokalnih skupnosti in turistični deležniki z območja Krasa in Brkinov.

Na ponedeljkovem posvetu sta uvodno besedo imela predstavnika ORA Krasa in Brkinov, d. o. o., Aleš Vodičar in Maja Colja, ki sta navzoče pozdravila in jim na kratko predstavila vsebino projekta sodelovanja ter izpostavila glavne aktivnosti in cilje projekta. Na govorniškem odru so se za njima zvrstili Jadran-ka Jerina iz Zavoda Krasna hiša, Nika in

Stojan Korošec iz Sivčka, Gregor Renčelj iz Renčelj, d. o. o., in Andrejka Cerkenik z Domačije Belajevi. Vsak od govorcev je predstavil svojo zgodbo, svojo poslovno idejo in začetke delovanja ter

izzive, s katerimi se srečuje na področju zeliščarstva. Moderatorica posveta Tanja Godnič je v razpravo o sodelovanju javnega sektorja in ponudnikov, pripravi smernic za razvoj destinacije v zelišč-

no prepoznavnost, vključevanju šol v promocijo zelišč (šolski vrtovi, uporaba zelišč v šolski kuhinji), spodbujanju nabiralništva, skrbi za okolje, birokratskih ovirah glede zeliščarstva, pritegnila tudi ostale udeležence posveta.

Tridnevni dogodek Dnevi dobrot kraške gmajne je potekal v okviru LAS projekta Veriga EKO zelišč od Dolenjske do Krasa. Nedeljo so popestrile štiri zeliščne delavnice pod mentorstvom Zavoda Dobra pot, ki so obiskovalcem približale različna zelišča, tehnike nabiranja in sušenja ter njihovo vsestransko uporabo: od uporabe v domači kuhinji s pripravo številnih dobrot (juhe, namazov, palačink, fitalje ipd.) do pestre ponudbe ze-

liščnih dobrot lokalnih ponudnikov.

Dnevi dobrot Kraške gmajne so se zaključili v torek z zeliščnimi delavnicami, namenjenimi učencem OŠ Dutovlje in varovancem Doma na Krasu.

V projektu sodelovanja Veriga EKO zelišč od Dolenjske do Krasa sodelujejo štiri slovenske in ena tuja Lokalna akcijska skupina (LAS): LAS Dolenjska in Bela krajina (vodilni partner), LAS Po poteh dediščine od Turjaka do Kolpe, LAS Suhe krajine, Temenice in Krke, LAS Krasa in Brkinov ter LAG Čačak – Gornji Milanovac. Znotraj LAS Krasa in Brkinov, ki ga zastopa vodilni partner ORA Krasa in Brkinov, d. o. o. V projektu sodelujejo še lokalni partnerji: Art nepremičnine, d. o. o. (Hotel

St. Daniel), Krasna, Andrejka Cerkvenik, s. p. (Domačija Belajevi), Društvo kmetič sežanske regije ter Stojan Korošec – nosilec dopolnilne dejavnosti na kmetiji (Sivček).

Projekt je sofinanciran iz sredstev Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP).

Besedilo: Maja Colja in Marjeta Semolič,
Slike: arhiv ORE Krasa in Brkinov

Petnajsto ocenjevanje salam in klobas

Na kmetiji Boža Škapina na Vrabčah že od vsega začetka, to je 15 let, poteka tradicionalno ocenjevanje salam in klobas, ki ga organizira sežanska kmetijsko svetovalna služba novogoriškega Kmetijsko gozdarskega zavoda.

Na jubilejno 15. ocenjevanje je letos prispelo 29 vzorcev, od tega 17 vzorcev salam in 12 vzorcev klobas. Komisija v sestavi: Srečko Horvat (predsednik), Milena Štolfa, Marta Koruza, Karmen Bizjak Bat, Boštjan Mohorčič in Božo Škapin, je imela težko delo. Da so bili suhomesnati izdelki dobre kakovosti in s tem odlično ocenjeni, priča dejstvo, da komisija ni izločila nobenega vzorca. Kot je povedal predsednik komisije Srečko Horvat, so ocenjevali po 20-točkovnem sistemu, in sicer zunanji izgled, prerez, okus in teksturo. Kmetje so se v desetletju in pol že dodobra naučili, kaj je dobro in kaj slabo, saj so tovrstna ocenjevanja namenjena predvsem izobraževanju, izmenjavi mnenj in izkušenj ter, seveda, tudi druženju. Sicer pa je bilo konec lanskega leta sušenje mesnin težje, saj je bil december topel in vlažen.

Slavnostne podelitve, ki jo je kot vedno vodila vodja sežanske KSS Milena Štolfa, se je 14. aprila 2023 udeležil tudi sežanski župan Andrej Sila s predsednico občinske komisije za kmetijstvo Radico Slavkovič. Sila, ki sicer prihaja iz gozdarskih vrst in je tudi predsednik Brkinsko kraške lovske zveze, je ob pozdravnem nagovoru poudaril, da bo Občina kmalu objavila razpis za kmetijstvo in da je »letos razpis usmerjen v pomoč de minimis (najbolj pogost pristop pri pridobivanju sredstev iz javnih razpisov in pozivov) za predelavo in dopolnilno de-

javnost ter gozdarsko opremo in stroje. Zavedati pa se moramo, da Kras ni le teran in pršut in da so taka ocenjevanja, kot je tukajšnje, ki na Vrabčah poteka že od vsega začetka, dodatna promocija in ponudba Krasa, seveda ob povezovanju vseh deležnikov.

Podelili so kar 12 zlatih, 13 srebrnih in štiri bronasta priznanja. Dejan Bandelj z Vrabč, ki je po poklicu sicer zidar in mu je kmetovanje le konjiček, je s svinjsko salamo dosegel najvišje število točk (19.33). Bandelj ima polovico obdelovalne površine v najemu, 15 ha pa svojih vinogradov, njiv, travnikov in gozda. Ima od 8 do 10 glav živine in vzredi 12 prašičev na leto. Oče Zdravko mu je predajal kmetijska znanja in Dejan si želi, da bi spet vzredili po dve plemenski svinji na leto, kot so to delali pred petimi leti.

Andrej Radešič s Turistične kmetije Pri

Živcevih iz Skopega, ki se je prvič udeležil tokratnega ocenjevanja, je prejel priznanja za vse štiri vzorce (dve zlati za klobaso iz divjega prašiča in jelenovo salamo, srebrno za dimljeno klobaso iz divjega prašiča in bronasto za navadno svinjsko klobaso). »Nadaljujem tradicijo naše kmetije, ki ima 8 ha vinogradov, zasajenih pretežno z rdečo sorto trt. Nudimo lično opremljene apartmaje in ob degustaciji žlahtne kapljice lahko pokušamo suhomesnate dobrote,« pravi član zelene bratovščine LD Kras Dutovlje Andrej Radešič.

Po slavnostni podelitvi priznanj je sledila še degustacija suhomesnatih dobrot.

Besedilo in slika: Olga Knez

Sodelovanje slovenskih čebelarjev iz Trsta in sežanskih čebelarjev

Društvo slovenskih čebelarjev Trst, ki je ob ustanovitvi štelo 11 slovenskih tržaških čebelarjev, danes pa jih združuje 40, je 10-letnico svojega bogatega in plodnega delovanja počastilo v prostorih Zadrugne kraške banke na Opčinah s prisrčno slovesnostjo 6. maja 2023, na kateri so bili prisotni številni čebelarji, predstavniki sosednjih in pobratenih društev in ljubitelji čebel.

Na oder so najprej prikorakali praporščaki, sledila je čebelarska himna in pozdrav predsednika tržaških čebelarjev Danijela Novaka, ki so ga kot prvega predsednika izvolili 12. aprila 2013 v Repniču in društvu predseduje še danes.

»Med glavni cilj društva je tudi ta, da v zamejstvu ohranjamo ne samo slovensko čebelarstvo, ampak tudi materni jezik in s tem poslanstvom nagovarjamo našo narodnostno skupnost, jo ohranjamo, vrednotimo in bogatimo z javnimi dejavnostmi. Naše stike in prijateljstvo smo razširili na matično domovino. Najprej smo navezali stike s čebelarskima društvoma Koper in Sežana, nato pa še s čebelarji iz Ilirske Bistrice, Pivke, Zagorja in Domžal. Pobratili smo se z društvoma iz Velikih Lašč in Ribnice. Čebelarska zveza Slovenije nam je leta 2018 darovala slovenski čebeljak. Skrbimo za izobraževanja, predavanja, posebno skrb namenjamo mladim, s katerimi obeležujemo svetovni dan čebel – 20. maj,« je poudaril Novak ter ob tem dejal, da ima društvo tudi svoj grb, ki ga je izdelal Marko Kralj, leta 2017 pa so razvili svoj prapor. Prav Kralj je ob

tej priložnosti naredil posebno panjsko končnico, ki so jo podelili zvestemu fotoreporterju in uredniku društvene spletne strani Aljoši Novaku.

Slavnostni govornik pa je bil član uredniškega odbora glasila Slovenski čebelar Brane Borštnik, ki je v imenu slovenskih čebelarjev izrazil ponos na našo preteklost, kulturno dediščino, slovenske čebeljake, panjske končnice in prapore, kajti vse to predstavlja posebnost v svetovnem merilu. Obenem pa je opozoril, da so prav čebelarji med prvimi, ki opazijo, da je sodobna industrija in kmetijska politika šla s kemijskimi procesi tako daleč, da je postala nevarna človeku in naravi nasploh. Danijel Novak je v družbi podpredsednika DSČ Trst Stojana Corbattija podelil spominske fotografije ter posebna prizna-

nja članom, ki so pred desetimi leti ustanovili DSČ Trst, ki je kljub svoji mladosti prepoznavno tudi v slovenskem merilu.

V kulturnem programu so nastopili: pevka Veronika Savi ob spremljavi kitaristke Luce Henke ter pevci Mešanega pevskega zbora Obalnega društva čebelarjev iz Koprja pod vodstvom Vesne Fabjan Bremec. Čestitke slovenskim tržaškim čebelarjem so izrekli tudi predstavniki primorskih čebelarskih društev, med drugim tudi Ivan Atelšek, predsednik sežanskega čebelarskega društva, ki ima za sabo dolgo več kot 100-letno tradicijo, v spremstvu praporščaka sežanskega društva in čebelarskega mojstra Draga Malija.

Besedilo in slike: Olga Knez

Okusite pravega

Evropska komisija je podprla projekt From the Hives, v okviru katerega so naredili raziskavo o pristnosti uvoženega medu v države EU. V raziskavo je bilo vključenih 16 članic EU ter Švica in Norveška. Med novembrom 2021 in februarjem 2022 so zbrali 320 vzorcev uvoženega medu in jih poslali v uraden laboratorij, kjer so jih analizirali na pristnost. Pri 147 vzorcih (46 %) so vzpostavili sum na potvorjenost s sladkornim sirupom. Največ potvorjenih vzorcev je bilo uvoženih s Kitajske (66 od 89, kar je 74 %). Odkrili pa so tudi potvorjene vzorce iz Ukrajine, Argentine, Mehike, Brazilije, Turčije, Urugvaja, Velike Brita-

nije in še nekaj posameznih vzorcev iz drugih držav.

Izjemno pomembno delo za zaščito potrošnika opravlja tudi Uprava RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, ki je pred kratkim v sklopu redne letne kontrole medu razkrila 260 ton ponarejenega medu s Kitajske, ki mu je bil dodan nizkocenovni sladkorni sirup. Potvorba je bila ugotovljena pri vzorčenju medu iz pošiljke v Luki Koper, ki je bila namenjena italijanskemu kupcu. Če ponarejenega medu ne bi ustavili, bi se preko različnih posrednikov in polnilcev lahko znašel tudi na našem trgu. V lanskem letu so na pristnost analizirali 20

vzorcev medu, od tega so štirje kazali znake potvorbe.

Zaradi številnih vrst meda z vprašljivim poreklom na trgu potrošniku svetujemo, da kupuje med pri čebelarjih iz svojega lokalnega okolja. Ob nakupu na trgu pa predlagamo, da ste pozorni na državo porekla, svetujemo vam, da bo izvorna država porekla Slovenija. Večina slovenskih čebelarjev toči med v posebne kozarce za med slovenskega porekla, katerega poreklo in kakovostne parametre v skladu s pravilnikom kon-

trolira ČZS. Korak dlje pa lahko storite z nakupom medu pri čebelarju, ki je tudi koristnik evropske sheme kakovosti, saj je višja kakovost njegovega medu dodatno preverjena. Med, ki je vključen v sheme kakovosti, prepoznamo po prelepki na pokrovu kozarca, ki vključuje evropski simbol kakovosti 'zaščitena geografska označba' za Slovenski med ali 'zaščiteno označbo porekla' za Kraški in Kočevski gozdni med. Seznam čebelarjev, ki pridelujejo med iz shem kakovosti, je dostopen preko kode QR.

V Sloveniji imamo odlično čebelarstvo in še vedno biotsko zelo pestro in neokrnjeno naravo. Ta dva dejavnika sta osnova za to, da večina medu naših čebelarjev ustreza višjim kriterijem kakovosti v primerjavi s standardi, ki jih opredeljuje Evropska direktiva o medu. Tako med slovenskih čebelarjev brez težav dosega tudi parametre iz pravilnikov evropskih shem kakovosti.

Besedilo: Tina Žerovnik
Slika: Čebelarstva zveza Slovenije

Vinogradništvo v vinorodnem okolišu Kras – kje in kam?

Dejstvo je, da tudi v EU površine vinogradov upadajo, razen v Italiji (povečala za skoraj 6 % v obdobju 2015–2021), Franciji in Nemčiji. V Sloveniji da smo drugi po največjem deležu zmanjšanja površin, imamo za dobrih 5 % vinogradov manj kot v preteklih letih.

Na Ptujju je v aprilu potekal šesti vinogradniško vinarški kongres, kjer so pregledali stanje te panoge in načrtali nadaljnjo strategijo. Rdeča nit vseh kongresov je skrb za povečanje ali vsaj ohranjanje obstoječih vinogradov. Kras ima trenutno 555 ha vinogradov, ki jih obdeluje 767 vinogradnikov (leta 2011 je bilo registriranih 893 vinogradnikov, ki so obdelovali 640 ha zemlje). Zadnja petletna obnova vinogradov je znašala 10 ha / leto, morali pa bi obnoviti dobrih 18 ha, da ne bi zmanjšali površin. Kras ostaja zvest sorti refošk in pridelavi vina Teran s priznanim tradicionalnim poimenovanjem.

Društvo vinogradnikov in vinarjev, ki vključuje okrog 95 rednih članov (tudi že preko 120), skrbi za povezovanje in promocijo kraških vin in Krasa. Konec lanskega leta je predsednik David Štok vajeti predal mlajšemu predsedniku

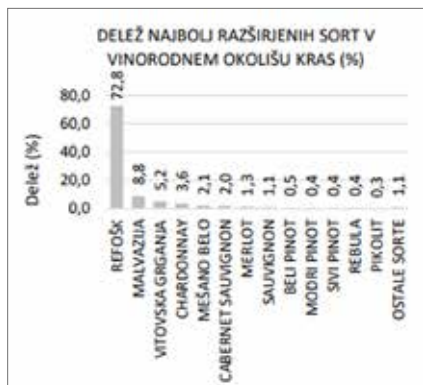
Franku Seražinu iz Kazelj. Tajniška dela pa je prevzela Martina Kodrič. Skrb za pomlajevanje in dobro delovanje društva jev tem času nujno. Člani sodelujejo na številnih predstavitvah, festivalih in ocenjevanjih tako doma kot po svetu. Društvo jim pri tem simbolično tudi pomaga. Največje prireditve so AGRA v Gornji Radgoni in Vino Slovenija, kjer se zaradi velikega števila vzorcev vina Teran izpolnjujejo pogoji za doseganje šampiona. Lani je to bil ponovno Vinakras, z. o. o., Sežana, ki je z vitovsko grganjo osvojil naslov prvaka vinske ceste. Z zlatimi medaljami je bilo nagrajenih še preko deset vinogradnikov s Krasa. Pa tudi srebrne medalje imajo svoj blesk. Vina vinorodnega okoliša, tako mirna kot penine, so bila nagrajena tudi na drugih ocenjevanjih doma in po svetu. Redno se vinogradniki udeležijo povabilu društva s Tržaškega Krasa prireditve Teranum, ki bo letos v Trstu, ter prireditve Morje in vitovska na gradu Devin. Večji tržni pridelovalci se udeležijo tudi svetovnega vinskega sejma Vinitaly v Veroni, zadruška pa sodeluje še na drugih sejmih v EU. Ekološki vinogradniki

in njim sledeči pa sodelujejo tako na domačih (Izola – oranžna vina) kot na tujih trgih (Amber wine – Trst, 21. maj) ...

Pomembno nalogo promocije terana in ostalih vin ter Krasa pa ima kraljica terana, ki deluje v okviru društva. Lani je bila izvoljena že 13. 'novodobna' kraljica Neža Ukmar iz Ponikev. Njena naloga je, da zastopa in promovira vinogradnike in vinarje po Sloveniji in Tržaškem Krasu pa tudi drugje. Mlade spodbuja h kulturnemu uživanju vina, sodeluje na različnih predstavitvah, medijih in družabnih omrežjih. Prav na Dan lipicanca 19. maja je nastopila na TV na oddaji Dobro jutro.

Do 15. junija je tudi čas, da vinogradniki, ki bodo letos ali v prihodnjih dveh letih obnavljali vinograde – prestrukturirali vinograde, podajo izjave oziroma vloge na Agencijo za kmetijske trge in razvoj podeželja. Z deležem nepovratnih sredstev si zmanjšajo visoke stroške urejanja vinograda. Upajmo, da bodo mladi Kraševci in Vrhovci posadili še veliko trt!

Besedilo in slika: Majda Brdnik

Vinogradniki Krasa obiskali pet vinskih posesti na Portugalskem

Kmetijska zadruga Vinakras Sežana je za svoje člane v začetku maja 2023 organizirala poučno strokovno ekskurzijo na Portugalsko s poudarkom na vinski regiji Douro in pridelavi svetovno znane vina portovec.

Del tega območja se prav zaradi izjemnih naravnih lepote in herojskih vinogradov, ki se v zelo strmih kamnitih terasah vzpenjajo nad reko Douro, uvršča na seznam Unescove svetovne kulturne dediščine. 39 udeležencev ekskurzije si je najprej ogledalo mesto Porto, po katerem je država tudi dobila ime (Portugalska je 4,5-krat večja od Slovenije in ima kar 13-krat več vinogradov). Po ogledu mesta je sledil obisk vinske kleti Ferreira, ki leži na levem bregu reke Douro, preden se le-ta po 900 km od izvira v Španiji izlije v Atlantik. Tu se ena za drugo nahajajo kleti, v katerih zori vino portovec. Nekoč so z majhnimi ladjicami v lesenih sodčkih po deroči reki tovorili mladi portovec; seveda to poteka tudi danes – vendar s cisternami po cesti, reka pa se je tudi zaradi zajezev umirila. V kleteh v Portu se po več letih zorenja in donegovanja to alkoholizirano vino stekleniči in trži po vsem svetu. Obstajajo tri osnovne kategorije portovcev: ruby, tawny in vintage, znotraj teh pa obstajajo še podkategorije, odvisne od načina staranja. Staranje poteka od tri do 40 in več let. V kleti, ki smo jo obiskali, so imeli nekaj sto steklenic letnika 1815. Sledila je vožnja po čudoviti dolini reke Douro, kjer smo se čudili, kje vse v strminah in v kakšnem obsegu raste vinska trta. Sledil je ogled druge

kleti oziroma vinogradniškega posestva Quinta da Pacheca, kjer se intenzivno ukvarjajo tudi z vinskim turizmom. Po ogledu okolice in same kleti je sledila pokušnja muškataela in dveh rdečih portovcev. Vinorodno območje Douro in pridelava vina portovec sta zaščitena že od leta 1756. Zanj je določena alkoholna stopnja od 19 do 22 vol. Vino je pridelano iz najmanj petih avtohtonih belih ali rdečih sort, ki jih je preko 120. Najbolj znane sorte so tinta roriz, touriga nacional, touriga francesca, folgosao, verdelho in druge. Preden smo zapustili to prečudovito območje, smo se še iz osrednjega kraja Pinhao z ladjo zapeljali po sami reki Douro. Preden smo se dokončno poslovili od doline reke Douro, smo na hribčku nad reko obiskali še tretjo klet portovca z neverjetnim razgledom po Quinta do Seixso in pokušnjo treh portovcev. Klet spada v znano

blagovno znamko Sandeman. Pot nas je nato peljala proti mestu Viseu in vinorodni regiji Dao, ki leži v osrednjem delu Portugalske, na posest Quinta Magnum, kjer nas je sprejel mlad lastnik in nas počastil s penino ter kasneje ob večerji še s tremi vrstami vina s poudarkom na rdečih – tinto. Portugalska je tudi največja pridelovalka plute – kar polovico vse svetovne plute je pridelane v južnem predelu države. Predzadnji dan smo se zapeljali mimo zelo starega univerzitetnega mesta Coimbra in obiskali znameniti samostan v Batalhi, kjer se gotika prepleta s portugalsko arhitekturo – emanuelski slog. Sledil je obisk 11 ha obsežne vinogradniške posesti Quinta do Boa Esperanca v vinski regiji Estremaura pri Lizboni. Presenetila sta nas veliko gostoljubje gostiteljice ter svežina in eleganca vin, od roseja s tankočutno roza barvo, razigranostjo belih vin in močjo rdečih vin – touriga, syrah. Še ta dan smo se prepustili vetru na skrajni zahodni točki Evrope, na rtu Cabo de Roca, in uživali ob moči in širjavi Atlantika. Lizbona nas je razvajala z zahodom sonca in pred letom domov smo si naslednji dan ogledali večje znamenitosti glavnega mesta. Verjetno ne bi v tako kratkem času toliko videli in občutili, če nam odličen vodnik Andrej Bandelj ne bi pripravil in zanimivega programa. V spominu nam bo ostalo herojsko delo človeških rok v dolini reke Douro, ki se kaže v neštetih strmih vinogradih, ki se ohranjajo in s pomočjo tehnologije tudi širijo.

Besedilo in slika: Majda Brdnik
in Ingrid Tragin

Tadžikistan – dežela, kakršnih ni več

Planinsko društvo Sežana je niz treh predavanj v Kosovelovem domu sklenilo 27. marca 2023 s predavanjem o gorati deželi v osrednji Aziji, Tadžikistanu, v kateri se je pred kratkim mesec in pol mudil sežanski alpinist, planinec, vodnik in popotnik Marjan Olenik iz Lokve. Tokrat Srednja dvorana Kosovelovega doma v Sežani ni bila dovolj velika, zato so številni ljubitelji gora in narave njegovemu izredno slikovitemu in prijetnemu predavanju prisluhnili kar v Veliki dvorani kulturnega hrama Krasa. Predavatelj, ki je lanskoletni prejemnik priznanja častni vodnik Planinske zveze Slovenije, je najavila predsednica sežanskih planincev Doroteja Kavčič. Olenik, za prijatelje Gurka, je predstavil življenje v tej deželi, kjer tretjina ozemlja leži nad tri tisoč metri ni nadmorske višine, kjer gore zavzemajo 93 odstotkov površine in v kateri je islam najpomembnejša religija. Obiskovalci so se preko fotografij družili s pastirji na divjih visokogorskih pokrajinah s številnimi vr-

hovi nad 5000 m in najvišjim vrhom Pik komunizma (7495 m), obiskali nešteta višinska jezera, slikovite rečne kanjone, puste peščene ravnice, po katerih se pasejo koze in jaki ... Na svileni poti, ki je potekala iz Kitajske do rimskega impe-

rija, po kateri je potoval že Marco Polo, so obiskali nomade in pokukali v njihov način življenja.

Besedilo: Olga Knez

Slika: arhiv Marjana Olenika

Posodobitev atletske steze in pomožnega nogometnega igrišča v Sežani

V ponedeljek, 15. maja 2023, je na se-dežu Zavoda za šport, turizem in prosti čas Sežana (v nadaljevanju: Zavod ŠTIP) potekala predstavitev projekta prenove in posodobitve atletske steze in pomožnega nogometnega igrišča v Sežani. Občina Sežana in Zavod ŠTIP se zave-data, da sta atletska steza in pomožno nogometno igrišče nujno potrebna ob-

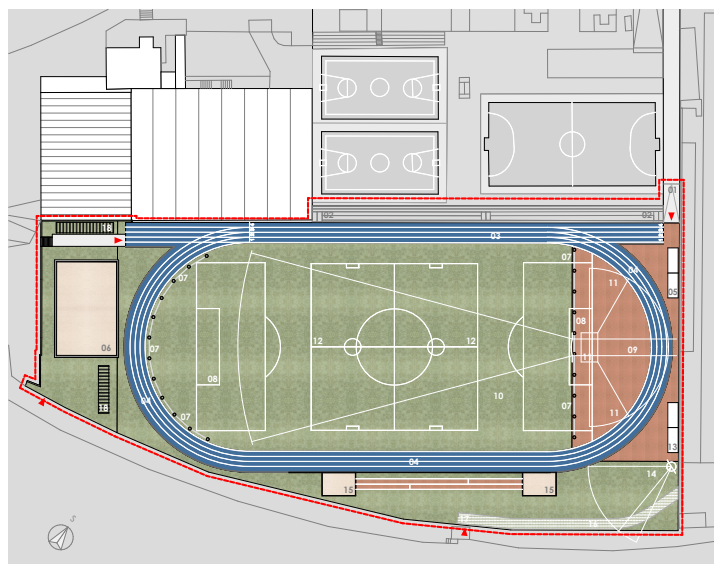
nove, saj se je celotno območje zaradi uporabe iztrošilo. Dejstvo je, da je ome-njeno območje neprestano v uporabi, v dopoldanskem času ga uporabljajo učenci Osnovne šole Srečka Kosovela Sežana in dijaki Šolskega centra Sreč-ka Kosovela Sežana za izvajanje pouka šolske vzgoje, v popoldanskih časih pa območje uporabljajo številne občanke

in občani za rekreacijo, športna društva in klubi pa za treninge.

Na omenjeno predstavitev so bili povabljeni vsi ključni deležniki, ki omenjene športne površine največ uporabljajo, poleg predstavnikov Občine Sežana in Zaveda ŠTIP še predstavniki Osnovne šole Srečka Kosovela Sežana, Šolskega centra Srečka Kosovela Sežana, predstavniki Športnega društva Hopla Sežana (ki je v lokalnem okolju najbolj aktiven na področju atletike, ki območje uporablja za treninge uspešnih športnikov), Nogometnega kluba Tabor Sežana (ki v največji meri uporablja pomožno nogometno igrišče), na dogodku pa je sodeloval tudi predstavnik Atletske zveze Slovenije.

Zbrana mnenja in predloge vseh udeležencev bomo skušali v čim večji meri upoštevati pri pripravi projektne dokumentacije. Občina Sežana bo skušala v sodelovanju z Zavodom ŠTIP lokalnemu okolju predati prenovljeno območje, nad katerim bodo uporabniki čim bolj zadovoljni.

Besedilo: Matej Felicjan

ATLETSKI STADION SEŽANA

- ▶ VHOD NA STADION
- 01 DOSTOP NA STADION
- 02 TRIBUNE V SKLOPU GARAZNE HIŠE
- 03 DVOSMERNO TEKAŠIŠČE 100m
- 04 ATLETSKA STEZA 300m (4 STEZE)
- 05 PROSTOR ZA SBRANJEVANJE - ATLETSKI REKVIZITI
- 06 IGRIŠČE ZA OBOJKO NA MIVKI
- 07 SOVLENE MREŽE VIŠINE 8m
- 08 SOVLENE MREŽE NA TEBERH
- 08 NOGOMETNI GOL
- 09 ZALEHIŠČE ZA MET VORTEKA
- 10 NOGOMETNO IGRIŠČE (UMETNA TRAVA) 30x40m (2x) STROJEN
- 11 SKAKALIŠČE ZA SKOK V VIŠINO
- 12 NOGOMETNO IGRIŠČE
- 13 PROSTOR ZA SBRANJEVANJE - NOGOMETNI REKVIZITI
- 14 METALIŠČE ZA SUVANJE KROGLE (MOŽNOSTI UMETITVE)
- 15 SKAKALIŠČE ZA SKOK V DALJINO STROJEN
- 16 PREDVIDENA SERVISNA POT
- 17 SERVISNI DOSTOP NA STADION
- 18 PERGOLA

Novo otroško igrišče v Sežani

Otroška igrišča predstavljajo pomemben in nepogrešljiv del infrastrukture vsakega mesta. Več kot jih je in bolj kot so raznovrstna, večjo dodano vrednost predstavljajo za občane. Na Zavodu ŠTIP smo tako že pred leti pričeli urejati in načrtovati nova otroška igrišča po Sežani, prilagojena določeni starostni skupini. Na nova in obnovljena otroška igrišča umeščamo igrala, ki so narejena tako, da otroci razvijajo naravne oblike gibanja, kar je še kako pomembno za otrokov razvoj in razvijanje gibalne sposobnosti.

Tako smo v Sežani na ulici Tankovskih brigad odprli nekaj popolnoma novega in inovativnega v svetu otroških igrišč. Gre za trampoline – prožne ponjave. In zakaj prav tako igrišče?

Trampolin je športna naprava, ki je namenjena skakanju in zabavi otrok. Skoki in poskoki spadajo med naravne oblike gibanja, ki predstavljajo najosnovnejšo

obliko gibanja in na katerih temelji razvoj življenjsko pomembnih gibalnih sposobnosti. Z njimi tako gradimo gibalno podlago otroka, ki ji bomo lahko kasneje dodajali zahtevnejše gibalne vzorce in naloge.

Vadba na trampolinu pozitivno vpliva tudi na razvoj koordinacije, ravnotežja in srčno-žilnega sistema. Med skakanjem se krepijo mišice trupa, ramenskega obroča in stopal, s čimer odpravljamo težave z držo in ploskimi stopali. Visoki skoki s pomočjo trampolina pri otrocih lahko spodbudijo tudi občutek svobode in lebdjenja, kar je zanje povsem novo doživetje. Trampolin je odlična izbira za vsakogar in ponuja veliko smeha in sprostitve.

Starše vseh otrok prosimo, naj dosledno upoštevajo navodila na igrišču, saj bo le tako lahko igrišče funkcionalno in dolgo časa uporabno. Želimo vam neizmerno uživanje na novem otroškem igrišču.

Besedilo: Niko Zadnik
Sliki: Žan Skok

Poletni tabor v Mladinskem hotelu Pliskovica

Zavod za šport, turizem in prosti čas med poletnimi počitnicami prvič organizira Poletni tabor v Mladinskem hotelu Pliskovica. Poletni tabor je tedenski program, namenjen vsem osnovnošolskim otrokom (med 6. in 14. letom starosti) iz Slovenije, ki si želijo veliko zabave, športa, iger in spoznavanja narave. Skupaj z nami bodo preživeli nepozaben teden v samem osrčju Krasa in domov odšli z veliko novimi doživetji. V sklopu tabora se bomo enkrat odpravili tudi na morje, kjer bodo otroci lahko spoznali jadranje in veslanje na vodi. Več informacij in prijava na spletni strani www.sport-sezana.com.

Besedilo: Matej Glavina

POLETNI TABOR V PLISKOVICI
5X NOČITEV
TERMIN OD 9.7. DO 14.7.
ZA OTROKE OD 6 DO 14 LET
VEČ INFO: www.sport-sezana.com
Celodnevni izlet na morje, cirkuška delavnica, spoznavanje narave, orientacija v gozdu, športne igre...

Večer relija na Bunčetovi domačiji v Dutovljah

V petek, 19. maja 2023, je na dvorišču Bunčetove domačije v Dutovljah v organizaciji dveh lokalnih društev, Na placu in Kraški traktorski zbor, po nekajletnem

premoru ponovno potekal večer relija. Rdeča nit dogodka je bil pogovor s tekmovalci, voznikoma relija Silvanom Lulikom in Markom Grossijem, voznico na

gorsko-hitrostnih dirkah Sanjo Smrdelj in motokrosistom Simonom Marčičem. Med pogovorom, ki ga je vodil znan obraz domačih in tujih avtomobilističnih tekmovalcev Vlado Krivec, so lahko obiskovalci slišali marsikatero zanimivo podrobnost iz sveta dirk. Pogovor so na platno spremljale tudi fotografije tekmovalcev in videoposnetki snemalca Rajka Brusa. Nato so si vsi obiskovalci z zanimanjem ogledali razstavo fotografij Bogdana Čoka, člana Foto kluba Žarek Sežana, ki je zadnja leta prisoten na večini vseh avtomobilskih športnih tekmovalj v naši bližini. Razstava bo v galeriji Bunčetove domačije postavljena predvidoma do začetka avgusta. Dogodek je bil sklenjen ob prijetnem druženju obiskovalcev, ob pogledu na dirkalnike, ki so kraljevali na dvorišču domačije, in okusih kraških dobrot.

Besedilo: Aljaž Gec
Slika: Klemen Rončel

Zaključek Poskokčeve sezone

In tako na en, dva, tri,
Poskokca septembra ni.

Šolsko leto se bliža h koncu in s tem tudi naša Poskokčeva gibalna abeceda. Veseli nas, da smo lahko tudi letos svoje znanje delili z našimi otroki. Tako so lahko vsi otroci, s katerimi smo se letos družili na programu gibalne abecede, pridobili nova gibalna znanja, spoznali

veliko elementarnih iger in skozi gibanje poskrbeli za dobro voljo in počutje. Verjamemo, da so prav ti otroci navdušili tudi nove poskokce, ki bi si želeli v naslednjem letu obiskovati naš program gibalne abecede.

Vse otroke, ki so že poskokci, in vse tiste, ki bi to želeli postati, vabimo, da se septembra vpišejo v naš program.

Veselimo se vsakega in komaj čakamo, da se napolnjeni z energijo podamo v novo Poskokčevo sezono in na ta način skupaj poskočimo v svet gibanja!

Besedilo: Nicol Likar
Sliki: Žan Skok in Nicol Likar

Društvo gluhih in naglušnih aktivno skozi vse leto

Društvo gluhih in naglušnih Južne Primorske, ki ga že vrsto let vodi predsednica Darja Mujkanović, je bilo v lanskem letu aktivno kljub omejitvam, ki jih je prinesel koronski čas. Osnovna naloga, kot je na občnem zboru 25. marca 2023) poudarila sekretarka društva Sonja Bordon, je pomagati osebam z okvaro sluha na območju desetih občin Slovenskega primorja, Krasa in Brkinov. Ob socialnih programih so izvajali še najrazličnejše aktivnosti, predvsem usposabljanje članstva za aktivno življenje in delo, dobro so obiskane kulturne in interesne dejavnosti, skrbijo pa tudi za rekreacijo in šport ter informativno dejavnost. Za osem socialno ogroženih oseb so izvedli letovanje v Kranjski Gori. Po potrditvi poročila o delovanju v preteklem letu so na zboru članov v društvenih prostorih v Kopru spreje-

li tudi plan dela za tekoče leto, ki se v svoji osnovi ne spreminja. Letošnji mednarodni dan gluhih bo tretjo soboto v septembru potekal v Velenju. Zmenili

so se, da bodo šli na izlet z ladjico do Limskega kanala. Člani prejema tudi društveno glasilo, ki je spremenilo vizualno podobo, kar prinaša večjo prepoznavnost. Po zaključku uradnega dela zbora članov, na katerem so bili prisotni tudi člani kraške podružnice, žal brez njenega predsednika Milana Šuca iz Pliskovice, so si ogledali še Pretorsko palačo, ki je na osrednjem Titovem trgu ob stolnici in spada med osrednje arhitekturne spomenike ter je ena najbolj znanih palač v Kopru in okolici. Ob povratku v društvene prostore jih je čakala topla malica, pripravili pa so tudi kulturni program, v katerem je zapela tudi njihova članica Lorena Grk. Z veseljem so si ogledovali fotografije z druženja v zadnjih nekaj letih.

Besedilo in sliki: Olga Knez

Romanje na Sveto Goro ob 20-letnici stanovanjskih skupin Doma na Krasu v Sežani

Letos mineva 20 let od odprtja prve stanovanjske skupine takratnega SVZ Duvovlje, sedaj Doma na Krasu, v Sežani. Odločili smo se, da bomo to obletnico obeležili z vrsto dogodkov. Sama sem predlagala romanje za vse stanovalce, ki sedaj bivajo v stanovanjskih skupinah v Sežani, na Sveto Goro. Pobuda je bila sprejeta.

Tisti, ki smo se odločili za romanje, smo se 24. aprila 2023 zbrali na Kettejevi ulici v Sežani in se s kombijem in enim avtomobilom odpeljali proti Novi Gorici. Povabila sem tudi gospoda župnika Sandija Škapina in njegovo kuharico

Pavlo. Ker je deževalo, smo se peljali do vrha gore.

Tam nam je župnik predstavil slike in kipe v cerkvi. Mašo smo imeli v kapeli. Župnik je imel tudi slavnostni govor. Povedal je, da nas kar nekaj stanovalcev iz stanovanjskih skupin redno obiskuje mašo – vsak dan, nekaj stanovalcev pa občasno. Zaželel nam je, da bi še dolgo zdržali v stanovanjskih skupnostih, se imeli lepo, in da bi bili še naprej pridni in prijazni.

Po maši smo se odpeljali domov srečni in polni notranjega zadovoljstva.

Besedilo in slika: Ivica Korenčan

Dan za spremembe

V sredo, 14. aprila 2023 smo stanovalci iz Doma na Krasu in stanovanjskih skupin iz Sežane obiskali Dom upokojencev v Sežani. Bil je dan za spremembe. Igrali smo se razne igre: človek ne jezi se, šah, karte ... in se družili. Bilo je zelo prijetno.

Besedilo in slika: Ivica Korenčan

Medgeneracijska čajanka

Zbrali smo se na čajanki, ki so jo v dvorani Rudnik v Famljah pripravili gostitelji člani Rdečega križa Slovenije – Območnega združenja Sežana, pod okriljem katerega delujejo skupine Obalno-kraške in dela Primorsko-notranjske regije.

Čudovita pokrajina, ujeta med Vremščico in Brkine, z reko Reko, ki se vije med skrbno obdelanimi polji in pašniki, včasih leno in počasno, včasih tudi bučno, dokler skrivnostno ne ponikne v podzemni svet Škocjanskih jam. Vse to in še več predstavlja Vremška dolina.

Pogleda mimoidočih pritegnejo majhne gručaste vasi ter tu in tam še ohranjene kraške domačije s kamnoseškimi mojstrovčinami, cerkvami, ostanki gradov in rudniško dejavnostjo, ki je presahnila leta 1964.

V ta svet Vremške doline smo v torek, na sončni majski dan, vstopili tudi člani in članice medgeneracijskih skupin iz Štorij, Sežane, Ilirske Bistrice, Divače in Postojne.

Po dobrodošlici, ki jo je izrekla koordinatorica Dragica Kranjec, so zbrane s pesmijo in plesnimi vložki razveselili učenci Osnovne šole dr. Bogomirja Magajne iz Divače, Podružnica Vreme. Za posebno vzdušje pa sta v nadaljevanju

poskrbela še klarinetista Julija Škamperle in Vid Dragin pod vodstvom profesorice Neže Jelušič iz Glasbene šole Sežana.

V spročenem vzdušju in ob dobrotah, ki so jih pripravile prostovoljke Območnega združenja RK Sežana in gostiteljice, je stekel pogovor tudi o naših druženjih v domačem okolju. Iz pogovorov se je dalo razbrati, da ta srečevanja predstavljajo članom več kot le tedensko druženje. To so pravzaprav snidenja prijateljev v najbolj žlahtnem pomenu besede, prijateljstva, ki človeka bogatijo in napolnijo z energijo, potrebno za napore dni.

Besedilo: Mira Lenarčič
Sliki: Dora Sedmak

Pregled delovanja OZ Rdečega križa Sežana

Konec marca so v Območnem združenju Rdečega križa Sežana (RKS OZ Sežana) izpeljali redni zbor članov. Zastopniki krajevnih organizacij Rdečega križa, ki pokrivajo območje občin Sežana, Divača, Komen, Hrpelje - Kozina, in prostovoljci so se zbrali pri Križmanovih v Tubljah.

Predsednica Saša Likavec Svetelšek se je v uvodnem nagovoru zahvalila vsem prostovoljkam in prostovoljcem v krajevnih organizacijah in drugih organih združenja za njihovo nesebično prostovoljsko delo v dobro ljudem v socialni stiski in prizadetim v nesrečah. Skupaj so pregledali delo in poslovanje v minulem letu in zastavili naloge za naprej.

V preteklem letu so bili kot običajno najbolj dejavni na področju socialne dejavnosti. 497 ljudem v stiskah so razdelili 23,5 ton materialne pomoči v hrani in higienskih pripomočkih v vrednosti 48.874 EUR ter za 15.692 EUR finančne pomoči, med katerimi so tudi vrednostni boni za nakup delovnih zvezkov in šolskih potrebščin 59 otrokom. Ljudem so delili tudi rabljeno obleko in obutev. Z Rdečim križem je na

Debelem rtiču brezplačno letovalo 27 otrok, kar je predstavljalo 7.506 EUR.

V sklopu programov za boljšo kakovost življenja starejših ljudi je delovalo deset skupin starih ljudi za samopomoč, ki so namenjene druženju starejših ljudi. Prostovoljke ob različnih priložnostih obiskujejo starejše na območju vseh štirih občin. V nekaterih krajih so zanje pripravile srečanja v sodelovanju z mlajšimi generacijami.

Najmlajšim je namenjen projekt Medo Srečko z Rdečega križa, idejna zasnova prostovoljke Marije Godnič, ki ga že deset let izvaja v med učenci prvega triletja osnovnih šol. Otrokom predstavi humanitarne vrednote in temeljna načela ter delovanje Rdečega križa skozi pravljice. Osnovnošolci zadnjega triletja ponekod vključeni v krožke prve pomoči, kjer se z mentorji učijo osnov prve pomoči in lahko sodelujejo na regijskem in državnem preverjanju znanja v nujenju prve pomoči poškodovanim.

Zelo pomemben del dejavnosti Rdečega križa so naloge iz javnih oblastil, ki jih je država zaupala tej organizaciji. Vsako leto RKS OZ organizira

tri dvodnevne krvodajalske akcije, med akcijami pa z različnimi aktivnostmi pridobivajo nove mlade krvodajalce in spodbujajo ljudi k darovanju krvi. V letu 2022 so zabeležili 1.122 darovanj krvi. Na tečajih prve pomoči za voznike motornih vozil in podjetja so za nudenje prve pomoči usposobili 377 kandidatov. S sodelovanjem licenciranih predavateljev prve pomoči izvajajo brezplačne delavnice temeljnih postopkov oživiljanja v krajih, v katere so povabljeni.

Na področju pripravljenosti in ukrepanja v nesrečah delujeta dve ekipi bolničarjev prve pomoči, ekipa Rdečega križa Občine Hrpelje - Kozina in ekipa Rdečega križa Sežana. V preteklem letu so prostovoljci Rdečega križa sodelovali v zbiranju in odpremi materialne pomoči za prizadete v vojni v Ukrajini.

Zbor so zaključili s krajšim druženjem, ki je bilo po več letih socialne izolacije zaradi epidemije koronskega virusa še posebej prijetno in sproščeno.

Dora Sedmak

Obisk patronažne medicinske sestre v Štorjah

V okviru akcije Patronažna medicinska sestra v lokalni skupnosti so nas v aprilu obiskale Jagoda, Ula in Kristina. Opravljale so meritve krvnega sladkorja, krvnega pritiska ter se z vaščani pogovarjale o preventivi in zdravstveni oskrbi. Pregleda se je udeležilo veliko krajanov, ki so akcijo pozdravili in izrazili željo po rednih letnih obiskih. Hvaležni so bili za vsa pojasnila in svetovanja, ki so jih prijazne patronažne sestre delile z njimi.

Člani lokalnih skupnosti smo hvaležni Zdravstvenemu domu Sežana za akcije, s katerimi lahko preventivno skrbimo za svoje zdravje.

Besedilo: Saša Hreščak

Slika: arhiv KS Štorje

Krošni obzorja

Varstvo pred invazivnimi tujerodnimi vrstami rastlin v gozdovih

Zavod za gozdove Slovenije in Gozdarski inštitut Slovenije sta v septembru 2022 začela projekt Varstvo pred invazivnimi tujerodnimi vrstami rastlin v gozdovih. V dvoletnem projektu, ki ga financira Sklad za podnebne spremembe, bodo obravnavali problematiko invazivnih tujerodnih rastlin, ki ogrožajo naravno ravnovesje v slovenskih gozdovih.

Vremenske ujme in napadi podlubnikov so v zadnjem desetletju povzročili številne poškodbe v slovenskih gozdovih. V poškodovanih gozdovih so se na nekaterih območjih naselile tujerodne vrste rastlin, ki otežujejo ali celo onemogočajo naravno obnovo gozdov. Invazivne tujerodne vrste s hitro rastjo in širjenjem negativno vplivajo na naravne procese v gozdu ter rušijo naravno ravnovesje v gozdnih ekosistemih. So ena največjih groženj biotski raznovrstnosti, povzročajo lahko gospodarsko škodo, nekatere imajo lahko tudi škodljive vplive na zdravje ljudi. Med invazivnimi tujerodnimi rastlinami so v slovenskih gozdovih najbolj razširjene japonski oz. češki dresnik, navadna barvilnica ter veliki pajesen in žlezava nedotika. Veliki pajesen in žlezava nedotika sta na seznamu invazivnih tujerodnih vrst, ki zadevajo Evropsko unijo.

Aktivnosti, ki jih bodo izvajali v letih 2022 in 2023, so financirane iz Sklada

za podnebne spremembe. Ključni cilj projekta je prispevati k omejevanju gospodarske in ekološke škode v gozdovih in s tem doseganju ciljev ohranjanja visoke biotske pestrosti in ohranjenosti gozdnih ekosistemov.

Predvidene aktivnosti:

- določitev najučinkovitejših metod odstranjevanja in zadrževanja širjenja invazivnih tujerodnih vrst rastlin (ITVR) v gozdu na primeru izbranih vrst;
- priprava strokovnih podlag za vgrajevanje problematike ITV v obstoječ sistem gozdarskega načrtovanja;
- izdelava normativov za izvedbo nadstandardnih gojitvenih in varstvenih ukrepov za odstranjevanje oziroma zadrževanje širjenja ITV v gozdu;
- odstranjevanje ITV v gozdu na vsaj dveh testnih območjih;
- vzdrževanje in nadgradnja sistema za beleženje ITV;

- izdelava kart rizičnih območij za izbrane ITV;
- priprava koncepta izobraževanj skupaj z izobraževalnim gradivom ter izvedba izobraževanj za lastnike gozdov in gozdarske strokovne delavce javne gozdarske službe;
- objava prispevkov v medijih.

V projektu nadgrajujejo rezultate projekta LIFE ARTEMIS, v okviru katerega se je začelo intenzivno delo na področju varstva pred invazivnimi tujerodnimi vrstami v gozdovih. Rezultati projekta LIFE ARTEMIS so dostopni na spletni strani: www.tujerodne-vrste.info.

Besedilo: Bogdan Magajna
Sliki: arhiv ZGS

S študenti arhitekture do prostorskih rešitev?

Krajevna skupnost Tomaj, Kulturno društvo Srečka Kosovela in Agrarna skupnost Tomaj so v sodelovanju z Občino Sežana pripravili predstavitev študentskih vizij urejanja zunanjih javnih prostorov v Tomaju. Na prireditve, ki se je odvijala 18. aprila 2023 v kulturnem domu v Tomaju, so v goste povabili 19 študentov od 2. do 5. letnika ljubljanske Fakultete za arhitekturo in njihova mentorja, prof. Marušo Zorec in doc. Uroša Rustjo, ki so na dvotedenski delavnici izdelali predloge za urejanje zunanjih javnih površin Tomaja, vse od Kosovelove domačije, osrednjega vaškega trga, trga ob gostilni do ceste proti Križu.

Zbrane sta pozdravila predsednik domače KS Ben Trampuž in sežanski župan Andrej Sila, ki sta poudarila, da bodo tako Tomajci kot tudi občinski veljaki po tehtnih razmislekih izbrali najboljšo rešitev za vas, v kateri se odvija tradicionalna prireditev V osrčju dežele terana. Glavna pobudnica, ki je v Tomaj privabila študente arhitekture, je bila predsednica domačega KD Doris Orel, sicer upokojena dolgoletna ravnateljica dutovske šole. Povedala je, da je sežansko podjetje Krasinvest pred dobrim letom dni že predstavilo svoj idejni projekt pločnikov v Tomaju z vso infrastrukturo, ki pa se Tomajcem ni zdel primeren zaradi preširoke ceste, pločnikov, posegov na kraška dvorišča, vrtove, podiranje hiš, saj bi Tomaj izgubil identiteto kraške vasi.

Študentje so se dodobra seznanili z zanimivostmi in znamenitostmi vasi, 4. aprila so opravili razgovore z domačini o petih ključnih tematikah, kot so zgod-

be, dogodki in ljudje, tomajski prostori in hiše, ki zaznamujejo Tomaj, nadalje so razmišljali o razlogih, zakaj radi živijo v Tomaju, kaj jih v vasi moti in kaj si želijo oz. kaj bi spremenili, da bi izboljšali kakovost življenja. Študentske idejne rešitve skušajo ohraniti značilno podobo kraške vasi kot preplet kamnitih zidov, pergol, portalov in borjačev. Z novim tlakovanjem, prenovo zidov, postavitvijo klopi, pergol in dreves uokvirjajo najlepše poglede na vas in okoliško krajino, oblikujejo poti skozi najzanimivejše vaške ambiente, urejajo predprostore pomembnejših objektov ter ustvarjajo nove prostore za druženje. Podali so kar tri rešitve za obvoznice, ki bi reševale prometno problematiko, saj gre, po besedah predsednika tomajske AS Dragotina Černeta, po uradni statistiki skozi Tomaj kar tri tisoč vozil na dan. Odkar je

podvoz pod železniško progo pod Štanjelom, pa gre skozi vas veliko več vlačilcev in težjih vozil kot včasih.

Tomajci stremijo k varnejši poti skozi vas, tako za vaščane, obiskovalce, turiste kot tudi mimoidoče. Želijo si, da bi študentske ideje pomagale pri nadaljnjih razmislekih o razvoju Tomaja in ohranjanju njegove identitete, predvsem pa, da bi spodbudile zavedanje o pomenu urejenih skupnih javnih prostorov za življenje kraja. Kot strokovne podlage naj bi bile v pomoč sežanski občini pri nadaljnjih aktivnostih na področju prostorskega urejanja vasi, lokalni skupnosti in vaščanom pa kot primer dobre prakse in mogoči vzorci pri prenovah in novogradnjah.

Besedilo in slika: Olga Knez

Dan Zemlje v KS Štorje

Na dan Zemlje v mesecu aprilu smo se člani Kulturnega in športnega društva Šator in člani KS Štorje začeli pripravljati

ti že v začetku leta. V januarju smo ob stavbo Zadrúžnega doma postavili zabojnik za zbiranje starega papirja, pred vhod v Zadrúžni dom pa zabojnik za odlaganje plastičnih zamaškov. Izdelali smo letake, na katerih smo opozorili na pomembnost recikliranja in vaščane pozvali k zbiranju. Zbrana sredstva od prodaje zamaškov bo KŠD Šator Štorje namenilo Zvezi prijateljev mladine Sežana. Zaradi dobrega odziva smo zbiranje papirja in zamaškov še podaljšali.

22. aprila, na Dan zemlje je bila pred Zadrúžnim domom organizirana Izmenjevalnica igrač. Otroci so prinesli in

izmenjali svoje že pozabljene igrače, namizne igrice in knjige.

Teden prej, 15. aprila, pa smo v čistilni akciji krajanji očistili vse klance, zamašene jaške meteornih voda in zelenice na javnih površinah. Še posebej se je izkazala skupina krajanov, ki je očistila z bršljanom zaraščene zidove ob pokopališču. Ob koncu čistilne akcije smo se ob malici krajanji zavezali, da se naslednje leto spet vidimo.

Besedilo: Saša Hreščak
Slika: arhiv KŠD Šator Štorje

Skrb za lepše okolje blokovskega naselja v Sežani

Čistilna akcija v blokovskem naselju v Sežani je uspešno zaključena. V soboto, 22. aprila 2023, se je zbralo lepo število sosedov, ki smo se odzvali povabilu Krajevne skupnosti Sežana (KS) in se pridružili akciji čiščenja okolice. V manjših skupinah smo se sosesje podali na sprehajalne poti, parke in okolico soseske, kjer smo skupaj očistili različne koticke.

Namen čistilne akcije je bil urediti okolje in hkrati spodbuditi druženje med sosedi. Pomembno je bilo tudi ozaveščanje o skrbi in ohranjanju čistega okolja, v katerem živimo. Akcija seveda ni bila namenjena nadomeščanju dela Komunalne, ampak je bila priložnost za sodelovanje in boljšo komunikacijo med krajanji Sežane in Komunalno Sežana. Komunalna je prispevala vreče in poskrbela za odvoz nabranih odpadkov in ob zbirališču na Lenivcu postavila info točko, kjer so se udeleženci lahko informirali o poteku akcije, otroci so imeli na voljo otroške delavnice, udeleženci pa so prejeli tudi koše za BIO odpadke.

Po uspešno izvedeni čistilni akciji so se udeleženci vrnili na zbirališče. Bilo je veliko zadovoljstva nad doseženim, vendar so nove smeti na očiščenih poteh že naslednji dan poskrbele za grenak priokus. Na podlagi obvestil in pregleda na terenu ob čistilni akciji smo v KS Sežana že podali prijave teh kršitev na Medobčinski inšpektorat in redarstvo Sežana. O teh rezultatih bomo poročali v naslednjih izdajah Kraškega obzornika. V KS Sežana se zahvaljujemo vsem, ki so s svojim prispevkom pripomogli k uspehu dogodka. Pohvale grede tudi tistim, ki ste se odzvali tako da ste ali boste uredili okolico svojega bloka. Hvala tudi Komunalni Sežana in njenim zaposlenim, ki so sodelovali v akciji ter prispevali vreče, odpeljali smeti in podarili koše za BIO odpadke. Posebna zahvala gre tudi Biljani Arandelović Fer-

folja in Valterju Kogoj za njuno pomoč pri soorganizaciji ter Občini Sežana za stojnice in vodo.

V KS Sežana smo s čistilno akcijo v blokovskem naselju pokazali, kako pomembno je skupno delovanje in skrb za okolje. V prihodnje se nameravamo še bolj posvetiti urejanju zelenic in drugih problemov, ki so jih krajanji izpostavili na januarskem sestanku. V ta namen smo predstavniki blokovskih naselij v KS Sežana povabili župana Občine Sežana, Andreja Silo, ter upravnike večstanovanjskih zgradb na sestanek, ki je potekal 13. aprila 2023 v prostorih KS Sežana. Na sestanku smo predstavili problematiko v blokovskih naseljih mesta Sežana ter podali predlog skupne košnje in urejanja zelenic v teh naseljih. Upravnika Komunalna Sežana d.d. in Upravljanje Bačkonja, Miha Trs s.p., sta se odzvala na vabilo. Predstavili smo točke, ki so bile izpostavljene na sestanku krajanov enot 2, 3 in 4 KS Sežana ter pregledali stanje pred čistilno akcijo. Med problemi, ki smo jih izpostavili, so bile stihijska košnja trave, nezadostno urejene zelenice v blokovskih okoljih ter neustrezno čiščenje parkirnih mest v preteklih letih.

Na sestanku je bila podana pobuda, da se za urejanje okolice pridobijo ponudbe za enotno urejanje zelenic v blo-

kovskih naseljih, tako v lasti Občine Sežana kot ostalih lastnikov. Cilj je doseči učinkovitejše in enotno urejanje okolice ter bolj optimizirano delo. Lastništvo okolic blokov je različno, zato je treba upoštevati še nekatere ureditve, ki so v teku. Upravniki bodo zbrali ponudbe zainteresiranih izvajalcev košnje trave in urejanja okolice ter jih predstavili etažnim lastnikom stanovanjskih blokov. S tem želimo doseči boljšo komunikacijo med izvajalci ter pridobiti boljši pregled nad stanjem okolja v blokovskih naseljih Sežane.

Eden izmed prihodnjih izzivov bo čiščenje parkirišč. Za to bo potrebno veliko angažiranosti prebivalcev blokovskih naselij, saj bo treba najprej umakniti vozila s parkirišč, ki se jih bo čistilo. V sodelovanju s Komunalno Sežana se bomo dogovorili za organizacijo čiščenja parkirišč ter pripravili načrt in obvestili prebivalce o terminih čiščenja. Za uspešno izvedbo čiščenja bo nujno potrebna pomoč prebivalcev pri umiku vozil iz parkirišč na določen dan. Prvi korak bo čiščenje parkirišč okoli blokov, ki so v lasti Občine Sežana. Nato bomo pripravili akcijski načrt za čiščenje ostalih parkirišč. Krajanji imajo možnost podati svoje predloge in pripombe v elektronski obliki na naslov krajevna.skupnostse@siol.net.

Člani KS Sežana, Biljana Arandelović Ferfolja, Valter Kogoj in Miha Ravbar Vidmar, smo zadovoljni s sodelovanjem prebivalcev in doseženimi rezultati čistilne akcije. Čaka nas še veliko izzivov, vendar so prepričani, da s skupnimi močmi lahko dosežemo bolj urejeno in čisto okolje v blokovskih naseljih v Sežani.

Besedilo: Miha Ravbar Vidmar
Sliki: Matej Obid, Miha Ravbar Vidmar

Plastika ne sodi med biološke odpadke, prevzemite svoj košek za biološke odpadke!

Najboljša praksa ravnanja z biološko razgradljivimi kuhinjskimi odpadki je kompostiranje na domačem kompostniku. Ker pa vsakdo nima možnosti domačega kompostiranja, hkrati pa vsi biološko razgradljivi odpadki iz različnih razlogov niso primerni za domače kompostiranje, je na ekoloških otokih postavljen rjav zabojnik za zbiranje biološko razgradljivih kuhinjskih odpadkov.

V obeh primerih pa med biološke odpadke ne sodi plastična vrečka. Plastična vrečka se ne razgradi in bistveno moti proces razgradnje. Tudi prozorna plastična vrečka z oddelka sadja in zelenjave iz trgovin je plastična in je zato ne smemo uporabljati za odlaganje

bioloških odpadkov. Biološke odpadke lahko v zabojnik odložimo v papirnati ali biorazgradljivi vrečki, najbolje pa je, da biološke odpadke v zabojnik preprosto stresemo brez vrečke.

V ta namen lahko na Komunalni Sežana brezplačno prevzamete košek za zbiranje bioloških odpadkov in navodila za pravilno zbiranje in odlaganje bioloških odpadkov.

Košek lahko prevzamete ob sredah, med 8. in 11. uro ter med 13. in 15. uro na upravi podjetja Komunala Sežana, d. d., Partizanska cesta 2, Sežana.

Košek je namenjen zbiranju biološko razgradljivih odpadkov, ki nastajajo pri vsakodnevni kuhinjskih opravilih. Bi-

ološke odpadke v košek odložite brez vrečke. Ko se košek napolni, vsebino stresete na svoj domači kompostnik ali v rjav zabojnik za biološke odpadke na ekološkem otoku. Košek lahko operete tudi v pomivalnem stroju. Naj vam dobro služi!

Besedilo: Mojca Uršič

Slika: arhiv Komunale Sežana d. d.

KOMUNALA
SEŽANA

PRAVILNO ODLAGANJE BIO ODPADKOV

Med bio odpadke, ki jih odlagamo v rjavi zabojnik na ekološkem otoku **NE SODIJO PLASTIČNE VREČKE**. Pri nadzoru vsebine teh zabojnikov pa opažamo vedno večje število plastičnih vrečk, ki motijo proces kompostiranja. Tudi prozorne vrečke za sadje niso primerna embalaža za bio odpadke. Prosimo vas, da odpadke iztresete neposredno v zabojnik. Lahko uporabite tudi biorazgradljive vrečke.

NAVODILA ZA ODLAGANJE ODPADKOV V RJAVI ZABOJNIK NA EKO OTOKU:

Odlagamo: zelenjavne odpadke, olupke in ostanke sadja, kavno in čajno goščo, netekoče ostanke hrane (meso, kosti), jajčne lupine, pokvarjene prehrabene izdelke (brez embalaže)

Ne odlagamo: plastične vrečke (ME), embalaža (ME), jedilno olje in maščobe (ZC,N), tekoči ostanki hrane, plenice in vložki (OST), rože, plevel, trava, listje, zemlja, veje (K,ZC), pepel, iztrebki malih živali, lasje, dlaka, cigaretni ogorki (OST).

Legenda: ME-mešana embalaža, ZC-zbirni center, N-akcija zbiranja nevarnih odpadkov, K-domače kompostiranje, OST- zabojnik za ostanek komunalnih odpadkov

Na zahodu nič novega?

V maju smo se že sedmo leto zapored odpravili na sežanski Jane's Walk sprehod.

Mladinski center Podlaga se tej mednarodni pobudi, pod vodstvom krajinske arhitektke Petre Grmek, pridružuje že več let in tako obuja dediščino in sporočila Jane Jacobs, aktivistke in raziskovalke urbanega življenja.

Pobuda Jane's Walk sprehodov izhaja iz Toronta. Tam so bili prvi sprehodi organizirani leta 2007, leto dni po smrti Jane Jacobs, nato so se razširili še v druga mesta. V Sloveniji potekajo od leta 2011, podpira jih IPOP – Inštitut za politike prostora.

Urbani sprehodi Jane's Walk poudarjajo pomen pešačenja po vsakdanjih opravkih in urejanja mest po meri pešcev. Kot taki predstavljajo odlično priložnost, da ljudje izrazijo svoje želje, ideje, pobude glede oblikovanja okolja, v katerem živijo.

Tokrat smo se sprehodili do Terminala, industrijsko-obrtnega območja zahod-

no od Sežane, ki ga kljub bližini le redko obiščemo. Medtem pa ta raste in raste. Zato je bil že skrajni čas, da smo se na lastne oči prepričali, če na zahodu res ni nič novega. Po poti smo si med drugim ogledali, do kod vse vodijo železniški tiri, ali na Terminalu poleg skladišč in proizvodnih hal, betona in asfalta rastejo tudi drevesa ter če in kako se poleg tovarnjakov tam znajdejo tudi sprehajalci.

Zahvaljujemo se vsem, ki ste se tokrat sprehodili z nami.

Vidimo se naslednje leto!

Več o mednarodni akciji Jane's Walk si lahko preberete na: ipop.si in janeswalk.org.

Besedilo in slika: Špela Miklavc

Primitivec in spomenik

Kar precej časa nas je Koprivce žulila divja deponija pred kamnolomom Kopriva. To je naš spomenik, vklesan v žive stene trdega kraškega kamna, kjer so pridne roke naših pradedov pod žgocim soncem ali v neusmiljeni burji služile svoj vsakdanji kruh. Mi smo ponosni na njihovo zapuščino. A očitno vsi ne čutimo enako.

Primitivec, ki mu je tuja osnovna kultura in ki ne pozna vrednot, je le nekaj metrov pred tablo, ki označuje zavarovano območje naravnega spomenika, odvrigel približno 60 kg odpadne plastike, ki

je bila nekoč del avtomobilske opreme znamke Toyota. Med odpadki pa je bilo celo nekaj embalaže prehranskih dodatkov in vitaminov znane podjetnice iz bližnje vasi.

Za pozitiven razplet zgodbe pa sta poskrbela vaška kamnoseka Mitja Gulič in Simon Bele, ki pridno nadaljujeta tradicijo kraških kamnosekov. Po letu dni, odkar so bili odpadki neodgovorno odvrženi, sta stvari vzela v svoje roke. Ker se nista mogla sprijazniti z dejanjem primitivca, kot tudi ne z apatičnim odnosom pristojnih institucij, ki so bile večkrat obveščene o divjem odlagališču, sta na

sobotno jutro pospravila in odpeljala smeti na sežansko deponijo. Čistilno akcijo sta izpeljala prostovoljno in na svoje stroške, a je župan Andrej Sila, ki je prepoznal prostovoljno noto in skrb za čisto okolje, posredoval, da sta bila vsaj oproščena plačila oddaje odpadkov.

Staremu spomeniku, katerega kamen krasi celo stavbo slovenskega parlamenta, je bil vrnjen lesk, ki si ga zasluži. Do naslednjic?

Besedilo: Alan Kosmač

Sliki: Suzana Gulič

Začela se je obnova suhih zidov ob novi kolesarski trasi med Sežano in Komnom

Kot je javnost že obveščena, sta Občini Sežana in Komen pristopili k urejanju 27,2 kilometrov dolge kolesarske trase med Sežano in Komnom, ki bo zaključena še letos. V želji po čim bolj enotni podobi poti in ohranjanju pomembnega elementa podobe kraške krajine je v Projektu GEOMOB predvidena tudi obnova 1500 m³ kamnitih suhih zidov, ki se je na nekaterih delih trase že začela.

S pomočjo evropskih in državnih finančnih sredstev sta se Občina Sežana in Občina Komen v sklopu 3,8-milijonskega projekta GEOMOB odločili postaviti regijsko kolesarsko povezavo.

Namen projekta je povečati in nadgraditi trajnostno infrastrukturo na območju Krasa, izboljšati prometno varnost in pogoje za kolesarje, posredno pa gre tudi za promocijo turističnih aktivnosti obeh občin.

Glavna trasa bo povezovala Sežano in Komen, v Komnu pa bodo z nje izpeljani še trije kolesarski kraki – proti Volčjemu Gradu, Tomačevici in Kobjeglavi. Kolesarska pot bo opremljena s počivališči s klopmi (ponekod tudi z mizami), kolesarnico ter ustrezno signalizacijo.

Komunala Sežana, d. d., in partnerji so z deli začeli februarja, dokončali so zemeljska dela na vseh odsekih in na nekaterih že utrdili gredo in pripravili tamponsko blazino. Trenutno dela potekajo na večini odsekov, a jih je nekoliko oviralo majsko deževje in postopki urejanja namembnosti določenih odsekov

trase. V naslednjih tednih je predviden zaključek del na odseku Cesta Marije Terezije (odsek 8) in odseku Gozdna cesta Podgovec (odsek 10). V želji po čim bolj enotni podobi poti je v projektu predvidena tudi obnova 1500 m³ suhih zidov, ki že stojijo ob trasi, a so nekateri v zelo slabem stanju. Obnovljeni suhi zidovi

bodo visoki in široki 60 cm. ORA Krasa in Brkinov, ki skrbi za komuniciranje projekta, trenutno pospešeno pridobiva soglasja lastnikov mejašev za obnovo zidov. Prve obnove zidov pa so se v maju začele na odseku med Kobjeglavo in Veliko Rovno in se bodo pospešeno nadaljevale tudi na ostalih odsekih, kjer so predvidene.

V fazi izvajanja gradbenih del, bo na posameznih odsekih v določenih terminih onemogočen dostop uporabnikom trase. Javnost in vsi, ki pot redno uporabljajo, so o bistvenih značilnostih projekta in o poteku gradbenih del obveščeni preko spletnih komunikacijskih kanalov ORA Krasa in Brinov (www.ora.si in FB profila ORA Krasa in Brkinov), Občine Sežana in Občine Komen ter preko ostalih medijev.

Regijski projekt GEOMOB, ki bo predvidoma dokončan oktobra 2023, je namenjen predvsem trajnostni mobilnosti občanov, zagotovo pa bodo pot z veseljem uporabljali tudi številni obiskovalci, rekreativci in turisti.

Besedilo: Eva Tomašević Barič
Sliki: arhiv projekta GEOMOB

Varno na kolo

V letnem koledarju preventivnih akcij Javne agencije Republike Slovenije za varnost prometa je mesec maj namenjen kolesarjem. Kolesarji spadajo med ranljivejše udeležence, zato morajo biti deležni posebne pozornosti s strani ostalih voznikov, kot so upoštevanje prednosti, prilagoditev bočne razdalje za varno prehitevanje kolesarjev ter zmanjšanje in upoštevanje omejitev hitrosti. Glede na to bodo redarji Medobčinskega inšpektorata in redarstva občin Divača, Hrpelje - Kozina, Komen in Sežana poleg ostalih nalog v maju posebno pozornost namenili tudi preventivni akciji za večjo varnost kolesarjev v prometu.

Z veseljem ugotavljamo, da se je število kolesarjev povečalo, vendar pa mnogi žal ne upoštevajo pravil cestnega prometa. Največ kršitev je zaradi nepravilne strani in smeri vožnje, neupoštevanja pravil o prednosti, vožnje po pločnikih, prečkanja cest na prehodih za pešce, neprilagojene hitrosti stanju in lastnostim ceste ter neupoštevanja rdečih luči na semaforju. Najbolj pa preseneča dejstvo, da se veliko otrok vozi brez spremstva odraslih in brez zaščitne čelade.

Kolesarji morajo upoštevati prometne predpise in ustrezno prilagoditi svoje ravnanje prometu, da ne bi ogrozili sebe in drugih. Z namenom osveščanja in informiranja vseh udeležencev v prometu ter izboljšanja varnosti kolesarjev Medobčinski inšpektorat in redarstvo občin Divača, Hrpelje-Kozina, Komen in Sežana podaja naslednja pravila in nasvete:

- Bodite pozorni na prometno signalizacijo (prometne znake) in jo upoštevajte!
- Na mestih, kjer promet ureja semafor, morate upoštevati svetlobne znake.
- Ne vozite pod vplivom alkohola!
- Med vožnjo ne uporabljajte mobilnega telefona in slušalk!
- Vozite ob desnem robu vozišča v smeri vožnje, in sicer čim bližje robu vozišča.
- Pred spremembo smeri vožnje večkrat pogledajte, kaj se dogaja za vami, ter pravočasno in odločno nakažite svoj namen.
- Ponoči in ob zmanjšani vidljivosti morate imeti na sprednjem delu kolesa prižgano belo luč za osvetljevanje ceste, na zadnji strani kolesa pa rdečo pozicijsko luč. Tu mora biti nameščen

še rdeč odsevnik, na obeh straneh pedalov morate imeti rumene ali oranžne odsevnike, na kolesih pa rumene ali oranžne bočne odsevnike. Ponoči poskrbite, da boste še vidnejši (obvezne so luči, odsevniki, priporočljiva so svetla oblačila).

- Če vozite v skupini kolesarjev, vozite drug za drugim.
- Promet skrbno opazujte in predvidevajte ravnanje drugih udeležencev.
- Še posebno pozorni bodite na vozila, ki vas dohitevajo in prehitevajo.
- V križiščih bodite še posebno previdni, z roko odločno nakažite smer in se prepričajte, ali so vas opazili. Če je situacija nejasna, raje stopite s kolesa in pojdite čez križišče peš.
- Da vas bodo drugi udeleženci v cestnem prometu, pešci in vozniki, hitreje opazili, uporabljajte zvonec.
- Prtljago vozite v za to namenjeni košarici ali pritrjeno na prtljažniku. Roke imejte proste za vodenje krmila in nakažovanje smeri.
- Nikoli ne smete: krmila kolesa izpuščati iz rok, dvigniti nog s pedal, voditi, vleči ali potiskati drugih vozil, pustiti se vleči ali potiskati, prevažati predmetov, ki bi vas ovirali pri vožnji ali voziti drugih oseb, razen če je z zakonom določeno drugače.
- Če je treba, za svojo varnost raje ustavite in pustite vozilo/a mimo.
- Vaše kolo naj bo redno vzdrževano in tehnično brezhibno. V obvezno opremo kolesa spadajo zvonec, luč za osvetljevanje ceste, zadnja rdeča luč, zadnji rdeči odsevniki, rumeni od-

sevniki na pedalih, brezhibna zadnja in sprednja zavora in bočni odsevniki.

- Voznik in potnik na kolesu morata imeti do dopolnjenega 18. leta starosti med vožnjo ustrezno pripeto zaščitno kolesarsko čelado. Čelado priporočamo tudi odraslim kolesarjem.

Da se bodo s kolesom varno vozili tudi otroci, zanje veljajo še posebna pravila:

- Kolo sme samostojno v prometu na cesti voziti otrok, ki je star najmanj osem let in ima pri sebi veljavno kolesarsko izkaznico, in oseba, ki je starejša od 14 let.
- Za vožnjo kolesa se otroci usposobijo in opravijo kolesarski izpit ter dobijo kolesarsko izkaznico v osnovni šoli, ki jo obiskujejo.
- Otrok do 14. leta, ki nima opravljene kolesarskega izpita, sme voziti kolo v cestnem prometu le v spremstvu polnoletne osebe, ki lahko ob upoštevanju prometnih razmer spremlja največ dva otroka.
- Otrok do 6. leta sme voziti kolo le na pešpoti ali v območju za pešce, v spremstvu polnoletne osebe pa tudi v območju umirjenega prometa.
- Kolesar, mlajši od 18 let, mora med vožnjo nositi na glavi pripeto homologirano zaščitno čelado, enako pa velja tudi za otroka, ki se na kolesu vozi kot potnik.

Veliko užitek in varno vožnjo s kolesom vam želi Medobčinski inšpektorat in redarstvo občin Divača, Hrpelje - Kozina, Komen in Sežana.

Varno na kolo in e-skiro

V toplejših dneh se kot udeleženci v prometu pogosteje pojavljajo vozniki koles in vozniki električnih skirojev (e-skirojev). Kolesarjenje je zdrava rekreacija, pa še poceni in okolju prijazen način prevoza, vendar pa so poleg pešcev prav vozniki enoslednih vozil prepogosto žrtve prometnih nesreč. Pri tem velja starše spomniti, da se otroci s kolesom lahko samostojno vključijo v promet šele, ko dopolnijo 10 let in pred tem uspešno končajo program usposabljanja za vožnjo kolesa. Do takrat jih morajo med kolesarjenjem spremljati starši.

E-skiroji so lahka prevozna sredstva. Na naših ulicah jih je čedalje več, saj so hitri in priročni za premagovanje krajših razdalj. Priljubljeni so zlasti v lepem in toplem vremenu, vendar pa je vožnja z njimi lahko tudi nevarna. Pri večji hitrosti se težko pravočasno ustavijo, so bolj nestabilni, zaradi majhnih koles pa obstaja večja verjetnost padcev na neravnih površinah. Hitro lahko pomenijo nevarnost za druge udeležence v prometu, ker jih ti zaradi njihove hitrosti, tihe vožnje in ozke silhuete težje zaznajo, dodatno nevarno pa je, če njihovi vozniki ne upoštevajo predpisov.

Najpogostejša vzroka za nastanek prometnih nesreč sta namreč neprilagojena hitrost in neupoštevanje pravil o prednosti.

Za varnejšo vožnjo je potrebno upoštevati še nekaj varnostnih napotkov:

- Vozite po kolesarskem pasu, kolesarski stezi ali kolesarski poti, kjer teh prometnih površin ni, vozite ob desnem robu smernega vozišča v smeri vožnje.
- Ponoči morate imeti na sprednjem delu kolesa prižgano belo luč za osvetljevanje vozišča, na zadnji strani kolesa pa rdečo pozicijsko luč.
- Na obeh straneh pedalov morate imeti rumene ali oranžne odsevnike, na kolesih pa bočne odsevnike.
- Pri spremembi smeri vožnje večkrat pogledjte, če lahko varno spremenite smer vožnje.
- Kadar vozite v skupini, vozite drug za drugim, razen na kolesarski poti, kjer smeta voziti dva kolesarja vzporedno, če širina poti to omogoča.
- Med vožnjo s kolesom ali e-skirojem ne izpuščajte krmila, ne dvigujte nog s pedalov, ne pustite se vleči ali potiskati, ne prevažajte predmetov, ki bi

vas ovirali pri vožnji, in ne vozite tovarišev na kolesu.

Voznike koles in e-skirojev opozarjamo na pomen upoštevanja pravil, pravilno uporabo prometnih površin, uporabo zaščitne kolesarske čelade za vse voznike do dopolnjenega 18. leta starosti, tehnično brezhibnost e-skirojev ter prepovedano uporabo mobilnih telefonov in drugih naprav med vožnjo, ki zmanjšujejo slušno zaznavanje ali zmožnost obvladovanja vozila.

Na e-skiroju moramo biti še bolj pozorni na druge udeležence. E-skiroji so zaradi električnega pogona zelo tiha vozila in pešci jih običajno slišijo šele takrat, ko so že skoraj v njihovi neposredni bližini, zato morajo biti vozniki e-skirojev med vožnjo še toliko bolj pozorni na ravnanje in gibanje drugih udeležencev v cestnem prometu, predvsem najranljivejših, tj. pešcev.

Še posebej želimo opozoriti na uporabo zaščitne čelade, saj njena uporaba zagotovo ublaži posledice med padcem.

Robert Toman,
Policijska postaja Sežana

Zavarujte se pred vlomom v stanovanje ali hišo

Število vlomov v stanovanja ali stanovanjske hiše, tudi počitniške hiše, iz leta v leto narašča, storilci pa so čedalje bolj predrzni. Priložnost dela tatu in vlomilec bo raje izbral tisto stanovanje ali hišo, kjer bo za kaznivo dejanje najmanj ovir in tveganje za odkritje najmanjše. Stavba, v kateri ni nikogar, ker so stanovalci, na primer, na dopustu ali ki je očitno brez varovanja, bo bolj verjetno tarča vloma. Posebno vabljava so za vlomilce odprta vrata ali okna, razpoložljivo orodje za dostop (na primer zaboji, lestev, ki omogoča dostop do sicer nedosegljivih oken ipd.), vrtnarsko orodje, s katerim lahko vlomilec nasilno vlomi, zapuščene žive meje ali visoke ograje ...

Zato pred daljšo odsotnostjo:

- Zaklenite vrata in zaprite okna;
- Ne pozabite zapreti plina in vode ter izklopiti elektrike, predvsem na aparatu

tih (da vam zaradi puščanja vode ali požara ne bo treba predčasno prekiniti dopusta);

- Vključite alarmno napravo, če jo imate;
- Ključev ne puščajte na skritih mestih, kot so nabiralniki, predpražniki, lončki za rože ipd.;
- Ne puščajte doma dragocenosti in denarja (med dopustom raje najemite sef);
- Ne puščajte sporočil o svoji odsotnosti (na telefonskem odzivniku, listkih, spletnih omrežjih);
- Poskrbite, da bo videti, kot da je nekdo vedno doma (naj vam prijatelj ali sosed redno prazni poštni nabiralnik in dviguje rolete; vgradite časovna stikala za samodejno prižiganje luči, odpovejte dostavo časopisov);
- Doma parkirana vozila zaklenite ter varno shranite dokumente in ključe, tudi rezervne;

- Orodja ali drugih priročnih sredstev ne puščajte v okolici hiše;
- Vrednejše predmete umaknite z vidnih mest;
- Sosedom povejte, kako ste dosegljivi;
- Preglejte zavarovalne police in preverite, kako je s kritjem škode pri vlamu;
- Zapišite si serijske številke vrednejših predmetov ali jih celo fotografirajte, po možnosti pa tudi označite (umetniške slike, nakit, tehnični predmeti idr.).

Prav tako bodite pozorni na sumljiva vozila in osebe v svoji okolici in ob pojavu le-teh takoj obvestite policijo.

Robert Toman,
Policijska postaja Sežana

Kroski obzorja

Buncetove domačije

12.-18. JUNIJ

PONEDELJEK 12. JUN 18:00	NASTOP GLASBENE ŠOLE SEŽANA - Program kitara	PETEK 16. JUN 18:00 >	LATINO VEČER Plesni klub Soy Cubano
TOREK 13. JUN 18:00	KLEKLANJE NA KRASU - KD Kalunca	SOBOTA 17. JUN 20:30 >	DALMATINSKI VEČER Klapa Semikanta
SREDA 14. JUN 17:00	BIŠTEKIN TEČAJ BBQ Maks. 20 oseb - 60 €. Prijava na: deni.ristovski.deni@gmail.com	NEDELJA 18. JUN 15:00 >	POLETNI VRTILJAK - Otroška predstava Animacija, ustvarjalne delavnice, predstavitev policije, amzs ter gasilcev.
ČETRTEK 15. JUN 20:30 >	HUMORISTIČNA PREDSTAVA PANDEMENCA Boris Kobal in Boris Devetak		

KRAJEVNA SKUPNOST DUTOVLJE

Ko nimate prevoza ... uporabite prevoz na zahtevo!

Za prevoze na treninge, občolske dejavnosti, opravke ali družabne dogodke v občinah Krasa in Brkinov lahko po novem rezervirate prevoz na zahtevo. Ta sodobna oblika trajnostne mobilnosti omogoča, da prevoz enostavno rezervirate preko aplikacije, določite dan in uro odhoda ter uro povratka in zanj odštete le simbolični znesek. Prevozi na zahtevo niso taksi, saj si vozilo (kombi) delite s tistimi, ki se istočasno odpravljajo v isto smer.

Kako deluje prevoz na zahtevo?

Prevoz rezervirate s pomočjo aplikacije ToyotaGO, ki si jo prenesete na svojo pametno napravo. Enostavna in intuitivna aplikacija vas ob prvi uporabi vodi skozi postopek namestitve ter vam pri nadaljnji uporabi omogoča rezervacije in plačila prevozov.

Kdaj lahko naročim prevoz na zahtevo?

Prevozi so na voljo od ponedeljka do petka, med 6. in 19. uro. Prevoze lahko naročite že teden dni pred zelenim odhodom in si tako zagotovite, da bo prevoz na voljo. Želimo si, da bi jo uporabili čim večkrat, da storitev zaživi in da skupaj v svojem ravnanju postanemo bolj trajnostno naravnani.

Kam lahko potujem s prevozom na zahtevo?

Kamor koli na območju občin Divača, Komen, Hrpelje - Kozina in Sežana. Anketa, ki smo jo v okviru projekta LAS Krepitev trajnostne mobilnosti na Krasu in Brkinih izvedli na območju vseh štirih občin, je pokazala, da si občani želijo predvsem dodatnih prevozov do občin-

Ni prevoza? Ni panike!

1. Naloži si aplikacijo ToyotaGO.
2. Dodaj svoje podatke.
3. Rezerviraj prevoz po simbolni ceni!

Za prevoze na treninge, občolske dejavnosti, opravke ali družabne dogodke v občinah Krasa in Brkinov je prevoz na zahtevo prava izbira!

Več informacij na lokalnopovezani.si.

Krasa in Brkinov

Lokalno povezani

skih središč, ko je treba po opravkih, za prevoze otrok na športne dejavnosti, v glasbeno šolo ali druge občolske dejavnosti ter na družabna srečanja. Prevoz na zahtevo lahko rezervirate tudi za prevoz k zdravniku ali do trgovine.

Kdo izvaja prevoze na zahtevo?

Polletno pilotno izvedbo prevozov na zahtevo za občane vseh štirih kraško-brkinskih občin omogoča izvedba projekta LAS Krepitev trajnostne mobilnosti na Krasu in v Brkinih, ki smo mu nadeli slogan Lokalno povezani. ORA Krasa in Brkinov, občine Divača, Komen, Hrpelje - Kozina in Sežana ter Zavod Sopotniki smo se za izvedbo projekta povezali z lokalnim prevoznikom Petika, Peter Česnik, s. p., in podjetjem Toyota Adria. Prevoze izvajamo z dvema Toyotinima

voziloma, aplikacija ToyotaGO pa nam omogoča rezervacijo in koordinacijo prevozov na zahtevo na območju Krasa in Brkinov.

Več informacij poiščite na www.lokalnopovezani.si in rezervirajte svoj prvi prevoz na zahtevo.

Festival kamna

Festival, posvečen kraškemu kamnu in kamnoseštvu, se bo letos v Pliskovici odvijal 17. in 18. junija. Ker pa letos mineva 10 let od prvega Festivala kamna, bo letošnja otvoritev in predstavitev dogodka bogatejša in še bolj slavnostno obarvana in bo potekala kot samostojni dogodek, 14. junija v kamnolomu Lipica. Celotno dogajanje smo še dodatno podkrepili z različnimi kulturnimi elementi, od katerih sta klekljanje slovenske čipke in spoznavanje veščine suhozidne gradnje tudi na Unescovem reprezentativnem seznamu nesovne kulturne dediščine človeštva.

Prireditev je velikega pomena tako za Pliskovico kot tudi za celotno območje Krasa, saj v okviru festivala potekajo številne aktivnosti, kot so prikaz in delavnice oblikovanja kamna, gradnje suhozida in klekljanja ter bogat spremljevalni program.

Nepogrešljivi na festivalu kamna so zagotovo LOKALNI KAMNOSEKI, ki s svojim delom ohranjajo pomembno kraško obrt in s tem prispevajo k ohranjanju in prepoznavnosti tako snovne kot nesovne kulturne dediščine Krasa.

Kamen, osnovni gradbeni material, ki je nekoč Kraševcu zagotavljal pretežno zaščito, danes ponovno pridobiva vrednost in to ne samo na osnovni, funkcijski, temveč tudi na umetniški ravni, saj obrise dediščine prepleta z odtenki sodobne umetnosti.

Osrednji dogodek festivala je tekmovanje mladih kamnosekov, starih od 18 do 25 let, ki se pomerijo v predizboru evropskega tekmovanja za EuroSkills. Le-tega RD Pliska v sodelovanju z Mladinskim hotelom Pliskovica pripravljata skupaj s Srednjo gradbeno, geodetsko

slavnostna otvoritev
FESTIVALA KAMNA

"Kamnolom skrivnosti"
kulturno - modni dogodek

v kamnolomu Lipica

SREDA
14.6.2023
ob 21.00

modni oblikovalci:
Stanka Blatnik
David Bacali
Sanja Stojanovski
Tjaša Škapin
gostja Melania Kalz

nakit in dodatki:
Kuolmi
Sandra Kocjančič
Malalan Općine

prevoz:
Avtomobili DS

opera:
Marko Hribernik
Štefica Stipančević
Gregor Ravnik

glasbena gostja:
Mojca Štoka - Moya
Gea Erjavec

Vstopnina: 50€
število kart omejeno

FESTIVAL KAMNA

in okoljevarstveno šolo Ljubljana in Višjo strokovno šolo Šolskega centra Srečka Kosovela Sežana ob podpori Centra za poklicno izobraževanje in Obrtno podjetniške zbornice Slovenije.

Izdelke, ki jih mladi tekmovalci po predhodno pripravljenih načrtih izdelajo v 18 urah, ocenjuje strokovna komisija, ki določi najboljše tri. Ti se udeležijo finalnega izbora v poklicnih spretnostih na državni ravni, Olimpijadi poklicev. Državni prvak pa potem zastopa slovenske barve na mednarodnem tekmovanju EuroSkills. V kategoriji kamnosekov je Slovenija DVAKRAT osvojila srebro.

Letos pa je za Festival Kamna pomembna prelomnica, saj mineva že 10 let odkar je prireditev prvič ugledala luč sveta. Ob tej priložnosti bo letošnja otvoritev in predstavitev dogodka bogatejša in slavnostno obarvana. Poteka

la bo v sredo, 14. junija, pod naslovom Kamnolom skrivnosti v našem največjem kamnolomu, kamnolomu Lipica.

Vabimo vas, da si podrobnejše informacije in program pogledate na naših spletnih straneh www.hostelkras.com in www.pliskovica.si.

Besedilo: Laura Fornazarič
Slike: arhiv Mladinskega hotela Pliskovica

Izmenjevalnica rabljenih predmetov

Študijski krožek KROŽIŠČE v okviru Ljudske univerze Sežana vabi na IZMENJEVALNICO RABLJENIH STVARI, ki bo potekala na tržnici pri pošti. Na sejmu v juniju bomo izmenjevali **OTROŠKA OBLAČILA, IGRAČE IN ŠOLSKE POTREBŠČINE**. Vsakdo lahko prinese do 10 čistih in uporabnih stvari. **Vabljeni k stojnici nove IZMENJEVALNICE, ki bo potekala 21. 6. 2023, od 12. do 18. ure.**

NAJ KROŽI IN IŠČE NOVE UPORABNIKE, NE PA SMETIŠČE!

Društvo
Vrhovlje 700 plus
vabi na drugo ocenjevanje

VENČKOV SVETEGA IVANA

v soboto, 24. junija 2023, ob 18.30.
Pridružite se nam v Vaškem domu v Dolu pri Vogljah
ob ogledu dokumentarnega filma
ČAROBNI VENČKI SV. IVANA,
ki ga je posnel Zavod Dobra pot.

Venčke bosta ocenjevali gostji iz Društva venček iz Štanjela in Zavoda Dobra pot.
Vabljeni in prinesite s seboj svoj venček.

Katalena

Sobota, 24. junij ob 21.00

Dutovlje, Bunčetova domačija

Rezervacija vstopnic:

www.ourlabyrinth.com
info@ourlabyrinth.com
041 729 111

Foto: Ivian Kan Mujezinović

GINBRIN FESTIVAL DUTOVLJE

30. 6.-1. 7. 2023

VSTOPNINE NI!

Za več informacij obiščite:

GINBRINFESTIVAL.SI

ali

  @GINBRINFESTIVAL

koncert klapa **RIŠPET**

Pliskovica
28.07.2023

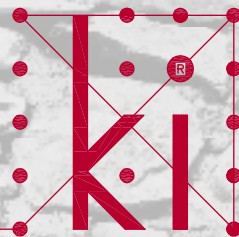
38. Mednarodni literarni festival Vilenica v organizaciji Društva slovenskih pisateljev pod geslom »Raznoliki obraz Evrope« razpira aktualna vprašanja sodobnega sveta, kot jih piše literatura. Vilenica s svojimi gosti, pisatelji, pisateljicami, pesniki in pesnicami, premišljuje o tem, kaj in koga vidimo, ko gledamo v današnji obraz Evrope, in kakšen odsev nam ponuja jutri. Zvesta ostaja Krasu, svojemu domicilu. Zvesta je tudi Štanjelu, kjer se vsako leto podeljuje kristal Vilenice, Lipici, kjer goste festivala osupne pogled na bele konje v jesensko obarvanem drevoredu, ter uročljivi kraški jami Vilenica, kjer je pisateljsko društvo leta 1986 (Fulviu Tomizzi) prvič podelilo nagrado za literarno ustvarjanje v srednjeevropskem prostoru – »malo Nobelovo nagrado«, kot jo imenujejo in poznajo v svetu. Mednarodni udeleženci festivala, ugledni literarni ustvarjalci iz Češke, Malte, Srbije, Kosova, Švice, Grčije, Nemčije in Avstrije ter slovenski avtorji bodo domov odšli kot pričevalci lepote kraške pokrajine in duha njenih ljudi.

38.
vilenica
mednarodni literarni festival
international literary festival

KRASINVEST d.o.o. SEŽANA

Partizanska cesta 30, 6210 Sežana
info@krasinvest.si, www.krasinvest.si
tel. 386 (0)5 7313 180, fax. 386 (0)5 7313 181

- projektiranje
- inženiring
- nadzori
- geodetske storitve
- ocenjevanje vrednosti nepremičnin

Pošlji SMS s ključno besedo
POMEŽIK5
na 1919 in daruj 5€.

Omogočimo počitnice
vsem otrokom!

Več informacij na www.zpms.si

Zveza Prijateljev
70 let
Mladi
Mladine Slovenije

Ilustracija: Jana Falk

I FEEL
SLOVENIA

KRAŠKE TRGOVINE

PODPRITE LOKALNO

MITSKI PARK RODIK
Rodik 6
6240 Kozina
070 569 882
info@mitski-park.eu

TIC DUTOVLJE
Dutovlje 65
6221 Dutovlje
05 764 15 49
dutovlje@visitkras.info

TIC LOKEV
Lokev 139
6219 Lokev
05 762 10 17
lokev@visitkras.info

TIC SEŽANA
Partizanska cesta 4,
6210 Sežana
05 731 01 28
sezana@visitkras.info

TIC ŠTANJEL
Štanjel 1a
6222 Štanjel
+386 5 769 00 56
stanjel@visitkras.info

www.visitkras.info

CENA
170,00
eur

Športni park Sežana
POLETNI
ŠPORTNI
kamp

IZLET NA MORJE IN JADRANJE!

NOVO!!

- ✓ košarkarski kamp
- ✓ nogometni kamp
- ✓ rokometni kamp
- ✓ odbojkarški kamp
- ✓ plesni kamp
- ✓ splošni športni kamp

2X NOČITEV
v Mladinskem hotelu v Pliskovici

TERMIN 1:
26.6. - 30.6.

TERMIN 2:
3.7. - 7.7.

www.sport-sezana.com

info: +386 41 962 934

praznik terana in pršuta dutovlje

7.–13. avgust 2023

PESTRO TEDENSKO DOGAJANJE

7.–10. avgust, Bunčetova domačija, Dutovlje

Pršutarji szi Krasa · Mali šefi Krasa · Penine s Krasa · Najboljši terani Konzorcija pridelovalcev terana

11. avgust, Vinakras, Sežana

Vodena degustacija avtohtonih vin Krasa – terana in vitovske z Valentinom Bufolinom (Best Sommelier of Slovenia 2022) · Vinsko-kulinarično doživetje z glasbeno spremljavo na kraškem dvorišču Vinakras

SOBOTA NA KRASU

12. avgust, različna prizorišča

Pohod po Teranovi krožni poti · Dan odprtih vrat Pršutarne Lokev s' krasa · Odprte kleti ob Kraški vinski cesti · Dnevi odprtih vrat · Večer ob glasbi:

Vlado Kreslin in Mali bogovi, P. VALJAK

DRUŽINSKA NEDELJA

13. avgust, različna prizorišča

Pohod po Teranovi krožni poti · S kolesom na teran in pršut · Dan odprtih vrat kleti Vinakras z otroško in enogastronomsko delavnico · Dan odprtih vrat Pršutarne Kras v Šepuljah · Stojnice lokalnih vinarjev, pršutarjev in drugih ponudnikov · Tradicionalna povorka · Zabava z **Alpskim kvintetom in Skupino Firbci**

www.teraninprsut.si

[teraninprsut.si](https://www.facebook.com/teraninprsut.si)

[praznikteranainprсутa](https://www.instagram.com/praznikteranainprсутa)

51. Praznik terana in pršuta organizira ORA Krasa in Brkinov v sodelovanju z Občino Sežana ter lokalnimi organizacijami in ponudniki. Organizator si pridržuje pravico do spremembe programa.

